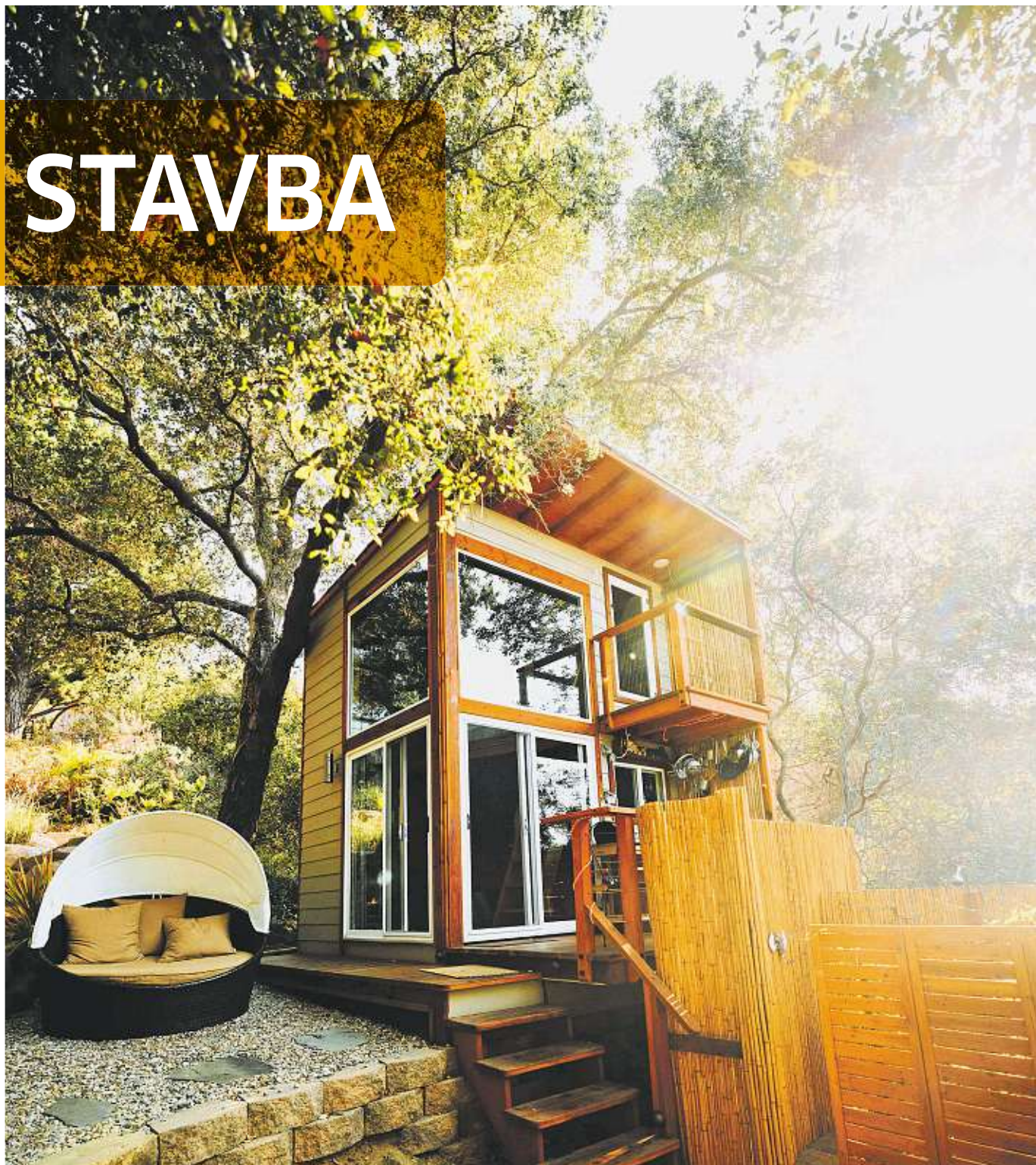

STAVBA

Jako v krabičce

Bydlet v domě o 37 m² chce čím dál víc lidí. Jde o nový trend z USA či ze Skandinávie

Ostrý střet

Nový život, nebo nepovedený zásah do památky? Spor nad oceňovaným Helfštýnem

Vlnky ve vinicích

Thaya chce svým novým vinařským komplexem přilákat na Znojensko náročné turisty

BARK

PŘIROZENÁ
STRUKTURA
DŘEVA

DLAŽBY
BAZÉNOVÉ LEMY
DALŠÍ PRVKY
SYSTÉMU BARK

VERTO

LUXUSNÍ
VZHLED
TRAVERTINU

DLAŽBY
BAZÉNOVÉ LEMY

 PRESBETON

BETON NEJVYŠŠÍ KVALITY

NATURAL DLAŽBY DOKONALÁ IMITACE PŘÍRODNÍCH MATERIÁLŮ

Použitím natural dlažby jako náhrady za přírodní dřevěné nebo kamenné materiály získáte něco navíc – mrazuvzdornou, trvanlivou a na údržbu nenáročnou dlažbu. Výsledkem moderní technologie výroby s podílem ruční práce je originální dlažba přirozeného vzhledu, která splňuje ty nejvyšší nároky na užité vlastnosti. Všechny dlažby jsou opatřeny impregnací **Protect System TOP** proti znečištění a pronikání vody.

- ✓ Dřevo ✓ Travertin ✓ Vápenec
- ✓ Kamenné desky ✓ Dlažební kostky
- ✓ Břidlice a další

Vyberte si z široké nabídky
povrchů inspirovaných přírodou

www.presbeton.cz

more than a view

Vhodné řešení pro každou stavbu

Ať si vyberete posuvné dveře, shrnovací dveře či posuvné dveře se zdvihem, všechny Vás přesvědčí svým snadným ovládáním, designem, tepelněizolačními vlastnostmi a vysokou úrovní zabezpečení. www.schueco.cz

Naši Premium partneři Vám rádi navrhnou to správné řešení.

HATECHNIK

WELL OKNA

Trend

06–13

Malé domky mají obytnou plochu ani ne 40 m², přesto v nich lidé chtějí žít. Ve stylu bydlení, který přichází z USA, vidí svou budoucnost hlavně mladí lidé.

Vyučená u Fostera

16–21

V Rakousku i ve Skandinávii jsou povolené vysoké dřevostavby z lepených nosníků. V Anglii se staví ze železných konstrukcí. Proč je to v Česku problém, vysvětluje Viktorie Součková, ředitelka Bogle Architects.

Ekologie

24–31

„Líbila se nám myšlenka, že stavíme z materiálu, který by jinak skončil jako odpad,“ říká muž, který si sám postavil slaměný dům plný nejnovějších technologií.

Stavba

32–37

Třídte odpad. Může se vám vrátit brzy zpátky domů. V podlahách totiž jsou desky z krabic od mléka, duté stropy jsou zase plné foukaných izolací z novin.

Návštěva

38–45

Kolemjdoucí si ho téměř nevšimne, splývá totiž s okolní přírodou. Dnes ale dům u jezera přijímá návštěvy.

Památky

46–53

Jak přistupovat k historickým objektům, které potřebují zachránit? Kdy lze použít moderní prvky?

Střet pohledů

54–63

Dva názory na rekonstrukci hradu Helfštýn. Hlavní architekt proti kritikovi.

Představení

64–71

„Když necháte lidi připomínkovat projekt, ve výsledku jako celek nefunguje,“ říká Miroslav Pospíšil z atelieru-r, který je známý hlavně díky rekonstrukci hradu Helfštýn.

Moravská rarita

72-79

Na jižní Moravě vzniká nové sídlo vinařství Thaya, které chce být jedinečné tím, že spojí v jednom areálu výrobu vína, hotel, restauraci a park.

Nad kolejemi

82-87

O přetvoření Masarykova nádraží, vnímání okolí a odkazu Zahy Hadid s Jakubem Klaškou, který má celý projekt na starosti.

Veřejný prostor

88-89

v Rakousku vznikají školy poblíž návsi, kde jsou zapojeny do života obce. U nás se často plánují na samý okraj sídla. Proč to děláme jinak?

Školy a školky

90-95

Svou architekturou podněcují k aktivitě a kreativnímu myšlení. Podívejte se na povedené školské stavby v Česku.

Zahrada

96-98

Pojďte snížit práci na zahradě jen na nezbytně nutné činnosti, aniž by to mělo vliv na její vzhled. Stačí plánovat.

Inzerce

HLINÍKOVÁ OKNA • DVEŘE
FASÁDY • OCELOVÉ KONSTRUKCE

EK014117

NEJEZ stavebně zámečnické práce, spol. s r.o.
Braniškov 66, 66471 Veverská Bítýška

www.nejez.cz

Malý, ale náš. Češi objevují kouzlo mini domků

V

Ve Švédsku kvůli nedostupnému bydlení padla loni vláda. V Berlíně uspělo referendum obyvatel požadujících po radnici vyvlastnění čtvrt milionů bytů, které vlastní velké realitní společnosti. V chorvatském hlavním městě Záhřebu převzala poprvé po 20 letech vládu liberální levice se slibem, že vybuduje více obecních bytů. V Praze je téma bytové krize také žhavé a často se při jejím řešení rozhádá vládnoucí koalice, známým sporem byl pouhý nápad na zjištění skutečného stavu prázdných bytů pomocí elektroměrů. S největší pravděpodobností pak bude nedostupnost bydlení i jedním z velkých témat v nadcházejících komunálních volbách v Česku, které se uskuteční na podzim.

Ať už je na vině rostoucí cena nemovitostí i stavebního materiálu, složitost stavebního řízení, zastaralé územní plány v mnoha městech, skupování bytů zahraničními i tuzemskými investičními fondy, případně kombinace všech těchto jevů, nic to nemění na faktu, že kdo chce v Česku bydlet, musí si umět poradit.

Žít na 37 m²? Bez problémů

Jednou z cest, o níž se mluví jako o částečném řešení krize bydlení, je fenomén malých domů – tiny house. Neformální architektonické i společenské hnutí k nám přišlo ze Spojených států, kde se zrodilo jako reakce na čím dál víc rostoucí velikost nových rodinných domů. Zatímco ještě na konci 70. let tam byla průměrná obytná plocha 162 m², před 10 lety to bylo již 247 m². Velikost obytné plochy šla ruku v ruce s rostoucí životní úrovní Američanů a jejich materiálním bohatstvím. Přinášela však s sebou i negativní efekty v podobě velkého množství spotřebovaného stavebního materiálu a mnohem větších finančních i energetických nároků na chod domů.

Tiny house je proto jakýmsi návratem ke kořenům, kdy lidem stačily menší, subtilnější prostory. Nejčastěji se udává, že ideální malý dům (small house) má mezi 37 a 93 m², opravdu malinký dům (tiny house) má méně než 37 m². A právě s takovými stavbami se můžeme stále častěji setkat i v Česku.

Důvodem jsou ve většině případů extrémně vysoké ceny „běžných“ bytů a rodinných domů. „Sice vydělávám velmi slušně, ceny starších i nových domů mi však přijdou naprosto přestřelené. Zároveň přitom nechci bydlet někde v panelákovém bytě v podnájmu, když bych mohla peníze dávat do něčeho vlastního,“ vysvětluje podnikatelka Tereza. „Moje situace je přitom vcelku běžná, co jsem se tak bavila se známými. Jsem single, rodinu v nejbližších letech neplánuju a současně chci

Tomáš Staněk čerpal inspiraci pro svůj tiny house ve Švédsku, kde nějakou dobu pobýval. Dřevostavba ze sibiřského modřínu navíc ladí s velkým rodinným domem poblíž.

Ceny malých domů

Průměrná cena se u oslovených firem pohybuje okolo 2 milionů korun za stavbu o velikosti zhruba 50 m². Za metr čtvereční je to pak asi 35 tisíc korun. Jedním dechem však stavaři dodávají, že kvůli cenám stavebnin a rostoucí inflaci budou nuceni přistoupit ke zdražování. Navzdory lákavé cenovce je nutné k ní ještě přičíst pořizovací cenu pozemku, na němž má dům stát.

bydlet někde v blízkosti města, nejlépe v domě u lesa,“ nastiňuje dvaatřicetiletá Brňanka, která podniká v kosmetických službách.

Ideální řešením se pro ni jeví tiny house ve formě modulárního domu. Jedná se nejčastěji o pasivní nebo nízkoenergetickou stavbu, jejíž jednotlivé komponenty se vyrobí v tovární hale. Následně se převezí na konkrétní místo, kde se zkompletuje. Modulární se označuje právě z toho důvodu, že jej lze složit z typizovaných modulů. Svobodné Tereze bude bohatě stačit dům složený z jednoho či dvou modulů, rodiny s dětmi pak obvykle volí variantu se čtyřmi a více moduly.

„Mám už vytipovaný pozemek kousek za městem. Je dokonce zasítovaný, čímž mi odpadnou starosti. Aktuálně tak už řeším pouze hypotéku,“ dodává Tereza. Právě financování modulárních domů byla ještě před několika lety potíž. České banky totiž podobný typ stavby povětšinou neuznávaly. „Z důvodu většího zájmu se na to některé banky připravily a nyní je už možné si na modulární domy brát hypotéku. Je ale důležité, aby splňovaly charakter trvalého bydlení. Většinou je proto posuzováno zateplení, zdroje tepla a vody,“ vysvětluje finanční poradce Pavel Šalomon ze společnosti Denarius Gold.

Jedním dechem ale dodává, že pro získání úvěru je důležité, aby byl dům spojen se zemí. „Jestliže by se jednalo o mobilní dům, který není spojen pevně se zemí, potom tímto objektem nelze ručit. Samotné jištění hypotéky se musí v takovém případě řešit jinou nemovitostí – a to buď jiným domem nebo bytem, nebo třeba přímo pozemkem, na kterém mobilní dům stojí,“ doplňuje Šalomon.

Obíhávání úřadů snad už nebude noční můrou

Pro Terezu i mnohé další zájemce je také rozhodující rychlost výstavby. Vzhledem k narůstající inflaci i výši úrokových sazeb má totiž stále méně lidí prostředky na to, aby současně platili nájem a hypotéku na rozestavěný dům. Modulární dům přitom může být často postaven a následně sestaven za 4–6 měsíců v závislosti na dostupnosti materiálu. Předchází tomu však neméně důležitá přípravná fáze.

„Ze všeho nejdříve za námi přijde člověk s listem vlastnictví, v němž jsou všechny podrobnosti o jeho parcele. Následně musíme zjistit v územním plánu obce, zda se tam dá stavět, jaká má být plocha nebo tvar střechy. Teprve poté se pouštíme do projektování,“ vysvětluje Marek Smejkal ze společnosti Minihaus, specializující se právě na projektování a výstavbu modulárních domů na míru.

„Startovací metou je pro nás územní souhlas z odboru územního plánování. Poté si jdeme pro souhlas na odbor životního prostředí, kde nám vycházejí stále více vstříc, protože nepoužíváme betonáž a celý dům je energeticky nenáročný, pasivní, využívá tepelné čerpadlo k vytápění. S tím vším jdeme poté na stavební úřad. Čekání se liší místo od místa, někde to trvá déle, někde méně, průměrně však okolo 14 dní,“ upřesňuje Smejkal.

VÍCE INFORMACÍ
A DALŠÍ MOŽNOSTI

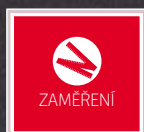
JAK NAPLÁNOVAT DOKONALOU KUCHYNI?

Kuchyně je srdcem každého domova. Právě zde vznikají výjimečné pokrmy, u kterých se sejde celá rodina. Investice do jejího vybavení ale bývá nejvyšší položkou při zařizování celého bytu. A jelikož nám kuchyně většinou slouží několik desetiletí, je dobré jejímu výběru věnovat dostatek pozornosti. Nenechte nic náhodě a obraťte se na odborníky z ASKO - NÁBYTEK, kteří vám pomohou se všemi detaily – od výběru jednotlivých komponentů až po samotnou montáž.

NAŠE GARANTOVANÉ SLUŽBY

Profesionální
poradenství
a individuální
konzultace.

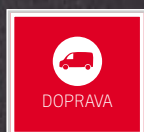
Přesné a efektivní
zaměření u Vás
doma.

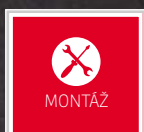
Vaši kuchyni
naplánujeme
podle Vašich představ.

Vaše vysněná
kuchyně
i na splátky.

Kuchyni Vám
přivezeme až domů.

Profesionální
a rychlá montáž
kuchyně i spotřebičů.

DOHODNĚTE SI SCHŮZKU NA www.askokuchyne.cz

Ačkoliv už možná tušíte, jaké barvy by měly ve vaší kuchyni vládnout, určitě se vám při vybírání honí hlavou velké množství nezodpovězených otázek. V první řadě je dobré si uvědomit, že celkový design kuchyně je tvořen z jednotlivých komponentů – čelní strana, korpus, pracovní deska, sokl, úchytky, dřez, dřezová baterie, spotřebiče a nejrůznější doplňky. V kuchyňských studiích ASKO - NÁBYTEK si můžete vybírat ze stovek nejrůznějších variant těchto jednotlivých částí a vytvořit tak zcela originální kuchyni. Odborníci z ASKO - NÁBYTEK vám pomohou s plánováním i výběrem a dovedou vaši představu k reálnému konci.

DOMLUVTE SI SCHŮZKU
NA WWW.ASKOKUCHYNE.CZ

ASKO
NÁBYTEK

Právě rozdílný přístup jednotlivých stavebních úřadů je podle Smejkal velkou překážkou, která brání většímu rozvoji modulárních domů. Na tom se ostatně shodlo více oslovených firem. „Rychlost vydávání stavebního povolení v Česku je opravdu žalostná. V některých oblastech bohužel stále nemůžeme stavět domy s plochou střechou, což naše potenciální klienty často odradí,“ doplňuje Michala Smutná z firmy Eko modular.

Problémem pak často bývá i neznalost úředníků. „Skutečně vznikají situace, kdy jsou na stejné domy v sousedních obcích kladeny jiné požadavky. Často jsou modulární domy zaměňovány za mobilní, kdy se proti tomu musíme vymezit a objasnit, že splňujeme veškeré jak legislativní, tak i faktické nároky na trvalé bydlení,“ osvětluje Monika Reichelová za Blockhouses.cz.

Ministerstvo pro místní rozvoj je si problematiky vědomé. V novém stavebním zákoně, který byl loni schválen, je už proto pojem mobilní dům upraven. „Podle nového stavebního zákona jsou mobilní domy zařazeny do kategorie drobných staveb. Za takovou je považován výrobek plnící funkci stavby, včetně základové konstrukce, do 55 m² zastavěné plochy a do čtyř metrů výšky,“ vysvětluje za ministerstvo Vilém Frček.

„Na rozdíl od dosavadní právní úpravy nový stavební zákon již neobsahuje řadu různých forem umístění a povolení, ale pouze jedinou, a to rozhodnutí o povolení záměru, kterým se stavba jak umístí, tak se povolí i její realizace. Pokud tedy bude mobilní dům splňovat parametry nového stavebního zákona, bude považován za drobnou stavbu, a tudíž nebude potřeba jeho posouzení a kontroly stavebním úřadem,“ upřesňuje Frček.

Ministerstvo rovněž plánuje vydání aktualizované metodiky k modulárním domům, která by měla spolu s novou legislativou přispět ke zjednodušení celého schvalovacího procesu a tím i k zrychlení.

Zvykněte si. Malý prostor nanečisto

Po byrokratickém intermezzu následuje ta příjemnější část, kdy se dům začne budoucímu majiteli rodit před očima v prostředí tovární haly. Jakmile je dům u výrobce hotov, následuje převoz na místo určení. „Umístění na pozemek je většinou otázkou jednoho dne. Před samotným podpisem smlouvy ještě vždy obhlédneme pozemek spolu s dopravcem, abychom se vyhnuli problémům při přepravě a instalaci na místě. Pro kupujícího je často největším úskalím dostupnost pozemku a přístupové cesty. Ne ke každému pozemku se dokáže dostat kamion s návěsem, který veze modulový dům,“ objasňuje jednu z hlavních překážek Pavel Nečas ze společnosti Modulos, která se specializuje na stavbu modulárních domů. Pokud však pozemek vyhovuje a byrokratická zvláště ničemu nezabrání, mohou se obyvatelé po vyrobení a „instalaci“ domu prakticky ihned stěhovat.

Mnozí ze zájemců o podobný typ bydlení si přitom mnohdy vyzkouší něco takového nanečisto. Jeden takový tiny house pronajímá k rekreaci i Tomáš Staněk. Jeho malý domek o ploše

Marek Smejkal chtěl původně pro svého otce malý domek na zahradě. Nechtěl však klasický kontejner, ale něco nadčasového a s kvalitním designem.

26 m² se nachází v malebné jihočeské obci. Přímou na pozemku pak sousedí s jeho větším rodinným domem. „Živím se jako konzultant a můj původní záměr byl, aby za mnou mohli mít klienti přijet a ubytovat se. Inspiroval jsem se ve Skandinávii, kde jsem nějakou dobu žil a kde jsou podobné domy běžnou záležitostí,“ říká Staněk, který si dřevostavbu i sám navrhl.

Skromné až minimalistické, přesto však útulné obydlí se v přízemí skládá z kuchyně, koupelny a obývacího prostoru. Kuchyně je malá, přesto vybavená vším potřebným – varnou deskou, troubou, myčkou a lednicí s mrazákem, barovou lavicí a dvěma židlemi. Schody pak vedou do horního patra s ložnicí s dvoulůžkovou postelí.

Navzdory subtilním rozměrům celého obydlí se zde najde dostatek úložných prostorů a místa k životu. „Není problém zde dlouhodobě plnohodnotně fungovat. Většina návštěvníků je opravdu mile překvapena, jak je celý prostor řešen. Každý centimetr musel být využit, žádné místo nesmělo přijít nazmar,“ podotýká Staněk. Celý vnitřní prostor se pak z obývací části otevírá do venkovního prostoru, kde volně navazuje na terasu s výhledem na blízký rybník.

Využívejte tiny house spíš k rekreaci...

Právě omezená plocha a s tím spojená výzva v podobě chytrého nakládání s prostorem láká mnoho mladých (i starších) architektů tiny house navrhnut a postavit. Pro některé je přitom koncept malého domu přímo spjat s udržitelností a nakládáním s omezenými zdroji. Příkladem je projekt nezávislých mobilních jednotek, útulen. Na nápad přišel Vladimír Pešek při svých výletech do australské buše. „Chtěl jsem vytvořit prostor, ve kterém by člověk byl schopen zažít situaci hospodáře s omezenými zdroji a množstvím energie. Důležitou podmínkou bylo, aby se tato situace odehrála v souladu s přírodou, doslova v její náručí, a nevyvolávala v člověku stres nebo pocit ohrožení,“ nastiňuje Pešek.

Architekt Martin Kožnar, který útulny pro Peška navrhl, se přitom musel popasovat s nejednou překážkou. „Výzvou bylo snad všechno. Tou největší byla váha do 3,5 tuny včetně podvozku. Tomu se podřídilo vše, včetně materiálů, estetiky a zvolených technologií. Podstatné však je, že to bereme jako hru, kterou v čase prozkoumáváme. Odměnou je pobyt tam, v tom prostoru, uprostřed krajiny, zimní sauna a zážitek energetického ostrova,“ podotýká Kožnar.

Za rostoucí oblibou konceptu tiny house mezi lidmi pak Kožnar vidí především povědomí, že život je jen jeden, a proč jej strávit převážně drahou údržbou velkého domu. „Wi-fi je všude a být online je normál. Ceny nemovitostí a materiálů rostou, což přirozeně vede k nějaké chytré transformaci způsobu a kvality bydlení. Známe některé lidi, kteří žijí v maringotce více let, ale mají chuť na velkorysejší změnu. Nedával bych to proto do souvislosti s bytovou krizí, i když někdo to má jako představu úniku nebo jiné alternativy,“ dodává Kožnar.

Architekt Daniel Rohan, autor malého domku Smržovka v Jizerských horách, to vidí podobně. „Domnívám se, že tiny housing není řešením bytové krize a je spíše alternativním způsobem bydlení. Je vhodný pro menší procento lidí. Inspirativní na tom může být, že skromný pro-

Inzerce

TERRAN

GENERON

Připravte svoji střechu pro slunce.
Designové solární střešní tašky od Terranu.

Solární článek integrovaný do střešní krytiny je revoluční inovace, která poskytuje odbornou odpověď na technologické výzvy 21. století.

www.generon.cz

EK014203

DONE od architektonického studia DDAANN si může člověk buď nechat dovést hotový, nebo se na jeho stavbě sám podílet. Funguje totiž na principu skládačky.

stor nemusí být nepohodlný. Čekali jsme, že náš tiny house budou kupovat lidé, kteří chtějí utéct do přírody, odpočinout si od civilizace, chatařit. Nicméně naši klienti jsou především z řad těch, kteří tento zážitek nabízí zájemcům formou pronájmu," říká Rohan.

Mnohem kritičtější pohled má architekt Gabriel Kurtis. Podle něj je rostoucí zájem o tento koncept spíše výsledkem dobrého PR a podnikatelským využitím neukojené poptávky po bydlení. „Mnohá řešení jsou originální, to ano. Pomalu se však dostáváme do situace, kdy stačí propojit dvě garáže na sídlišti a udělat v nich 2+kk s chemickým záchodem. Tiny house ze své podstaty nesplňuje minimální normy na velikost prostoru. Jsou mnohem vhodnější na rekreaci nebo občasný bydlení, avšak jako dlouhodobé vykrytí poptávky jde o slepou vývojovou větev," domnívá se Kurtis.

Řešení současné krize podle něj tkví především v zatraktivnění periferií Česka a zlepšení infrastruktury, například ve vybudování vysokorychlostních tratí. „Je nutné si uvědomovat, že ani zdánlivá cenová výhodnost modulárních domů nemusí být nadlouho. Materiály i práce zdražují. Stejně tak kvůli realitní bublině bude časem růst i cena malých pozemků," dodává Kurtis.

... a pak se do něj můžete nastěhovat

A jak se na celou věc dívají samotní obyvatelé jednoho takového tiny house? „Musím říct, že jsme zatím spokojeni. V zásadě nám tu nic nechybí a máme přesně to, co jsme očekávali," zamýšlí se Michaela Radostová, která společně s manželem zakotvila v modulárním domku kousek za Olomoucí. „Manžel zdědil hezký pozemek na kraji obce. Nebyl příliš velký, ale měl krásný výhled do okolí. Původně jsme zde plánovali postavit jen modulární domek na rekreaci, ale když bylo hotovo, začali jsme v něm trávit všechnu dobu. Navíc přišel koronavirus a oba jsme přestali chodit do kanceláře. Místo toho, abychom byli zavření v panelákovém bytě, přestěhovali jsme se natrvalo do domku, kde jsem mohla ráno vyjít na zahradu a utéct od všeho," popisuje Radostová.

Že to byl koronavirus, který přispěl k zájmu o tiny house, zmiňují i oslovené firmy. Mnohým vzrostl počet zakázek až dvojnásobně. Skupina zájemců se však povětšinou nezměnila. „Co do příjmů se jedná převážně o střední třídu. Co do věku se jedná buď o mladé rodiny, či nesezdané páry a také o starší manželské páry, které už nežijí ve společné domácnosti se svými dětmi," shrnuje Michal Zouhar ze společnosti Modulární domky.

Když majitele přestane bydlení na malém prostoru bavit nebo se například mladé rodiny rozrostou o děti, dá se modulárního domu poměrně rychle zbavit. „Pokud přestane lidem vyhovovat, mohou ho jednoduše prodat jinému zájemci. Dotyčný si ho pak zkrátka za pomoci odborné firmy rozeberou a odveze na svůj pozemek. Stále ho to vyjde levněji než stavba nebo velká rekonstrukce klasického zděného domu," dodává Marek Smejkal ze společnosti Minihaus.

Mobilní Aranka hospodaří jen s omezenými zdroji energie. Nabízí však svým obyvatelům luxusní zázemí. Vysloužila si i nominaci na Českou cenu za architekturu.

Inzerce

LED SVÍTIDLA LEDIX

► RŮZNÉ VARIANTY
BAREVNÉHO
PROVEDENÍ

► NOVÁTORSKÝ
DESIGN

► 2 SVĚTELNÉ
TOKU

TYMPOL
PLUS S.R.O.

Moderní série interiérového osvětlení s širokou možností aplikací. Nasvítí schodiště a chodby, vytvoří zajímavé světelné efekty v jakémkoliv prostoru. Kvalitní výrobek evropské produkce, který nezklamе ani náročného zákazníka. Tato svítidla se přizpůsobí vám.

- Rozsvícení pomocí pohybového čidla nebo klasicky vypínačem
- Ovládání barvy a intenzity svícení
- Nastavení snímané vzdálenosti 1-7m
- Bezdrátové ovládání
- Světelný tok osvětluje pouze nastavenou plochu

Parametry svítidel:

- Svítidla jsou vyrobená z kovu
- Napájení 230 V AC nebo 174 V DC
- Barevné provedení krytu: kartáčovaná ocel, bílá, černá, grafit, hliník a patinované zlato
- Barevnost svícení: teplá, neutrální, studená bílá, RGB

Volitelné parametry:

- Pohybové a soumrakové čidlo
- Rádiový přijímač
- Rádiový přijímač RGB

www.tympolplus.cz

Venkovní stínicí technika pomáhá k teplotnímu komfortu obyvatel domu

Stínění, které je připevněné k domu zvenku, ovlivňuje jeho vnitřní teplotu. „To má vliv na zdraví obyvatel, a také menší spotřebu energie,“ říká manažer divize stínění značky Vekra David Šejvl.

Ačkoliv mnoho lidí nedá dopustit na klasické vnitřní stínění, jako jsou žaluzie nebo ještě tradičtější závěsy, aktuální trendy jasně ukazují, že do popředí se začíná dostávat stínění venkovní, které má oproti tomu vnitřnímu celou řadu výhod. „Chrání před povětrnostními vlivy a tím prodlužuje životnost oken,“ říká jeden příklad David Šejvl, který ve společnosti Vekra působí jako manažer divize stínění.

V čem jsou hlavní výhody venkovního stínění?

Začal bych vnitřním stíněním, které má jedinou výhodu v tom, že přes něj není vidět dovnitř, možná také, že prostor zútulní, což platí zejména pro závěsy. Na přehřívání interiéru má ale minimální vliv, navíc se na něm drží nečistoty, především prach. Venkovní stínění má naproti tomu hned několik benefitů. Zásadní je ochrana před pohledy zvenčí a před přímým sluncem, s tím souvisí ochrana před přehříváním interiéru, v zimním období je to naopak ochrana před mrazem, a to díky vyššímu izolačnímu efektu. Za mě osobně je to i celkový design domu, který exteriérová stínicí technika povyšuje. A další důležitá věc, co se nezmínuje často, je i vliv na zdraví.

Jak může ovlivňovat zdraví?

Dá se říct, že jde naproti přirozenému teplotnímu komfortu. Díky skvělým izolačním vlastnostem vede v létě k omezení užívání klimatizace a v zimě topení, tím snižuje spotřebu energie. I proto každoročně stoupá jak její obliba, tak i procento staveb, které ji upřednostňují – pracují s ní i projektanti, třeba západní a jižní strany venkovní stínicí techniku kvůli splnění teplot-

ních štítků už mít dokonce musí. A vedle energie ušetříte i okna.

V jakém smyslu?

Mnohdy se zapomíná na jednu přednost venkovního stínění, totiž že prodlužuje životnost oken. Chrání je před UV zářením, deštěm, zkrátká povětrnostními vlivy. Nejvíce to samozřejmě platí u oken dřevěných, která nejsou zcela bezúdržbová, potom i u plastu a nejmenší efekt je u dřevohliníku, který má stejnou povrchovou úpravu jako stínění samotné.

Které druhy venkovního stínění se dnes používají nejčastěji?

Nejběžněji venkovní žaluzie, ty mohou na fasádě domu zařadit i jako zajímavý architektonický prvek. Skvělé je, že regulací lamel můžete kontrolovat množství světla, které necháte do interiéru proniknout. Venkovní rolety místnost dokonale zatemní, napomáhají útlumu vnějšího hluku, posilují tepelnou izolaci okna a fungují i jako další prvek pro zvýšení ochrany majetku. Screenové rolety jsou ideální hlavně pro denní zastínění, protože umožňují pohled ven, i když jsou stažené, dovnitř ale nepropustí přímé slunce ani teplo. Mohou tedy zastoupit jak funkci stínění, tak i sítě proti hmyzu. Počítejte ale s tím, že když večer rozsvítíte, bude dovnitř vidět.

A co nejaktuálnější trendy?

V současnosti jsou hitem pro zastínění teras bioklimatické pergoly, které odolají větru i dešti. Jejich střecha je tvořená nastavitelnými lamelami, které se podobně jako u žaluzií dají podle potřeby naklápět až o 130 stupňů. Navíc se dají kombinovat s ostatními typy venkovního stí-

“

Až 70 procent zakázek provádíme s inteligentním ovládáním stínicího systému. Jde na něj získat i dotace.

nění, ideálně se screenovými clonami, které se osadí mezi nosné sloupky pergoly. Na terase tak zůstane stín, i když slunce klesne nad obzor, ale přitom je přes ně vidět. V souvislosti s trendem chytrých domácností se stále častěji využívají také inteligentní prvky ovládání rolet či žaluzií.

Jak tyto prvky fungují a vypadají?

Dnes většinu zakázek dodáváme s řídicí jednotkou pro ovládání z mobilního zařízení odkudkoliv. Je to variabilní záležitost, můžete ovládat každé okno zvlášť, různé skupiny nebo celý dům najednou. Záleží na tom, co si nastavíte v aplikaci ve svém telefonu nebo tabletu. Dříve byla centrální ovládání kabelová, a uspořádání se tedy muselo rozmyslet už při elektroinstalaci, což bylo nepraktické – dokud člověk nebydlí, neumí si to úplně představit. Toto naše řešení je jednoduché v tom, že si člověk všechno sám ovládá v aplikaci. Aby ale všechno fungovalo, musí na to navazovat spousta dalších věcí.

Jakých?

Automatické povely, přiřazení čidel, venkovní stínění by také mělo umět fungovat v automatickém režimu. Protože doma nejste pořád, chodíte do práce, jezdíte na dovolené. Systém by měl proto umět vnitřní teplotu řídit sám tak, aby nedopustil přehřívání nebo naopak ochlazení interiéru. Když například v létě zapomenete zatáhnout žaluzie, správně nastavený systém sám zhodnotí, že se interiér přehřívá nad nastavenou teplotu a žaluzie sjedou. Totéž se stane v zimě, když je zapomenete vytáhnout a svítí slunce, takže chytrý systém sám způsobí vytažení rolet, aby mohl čerpat teplo ze slunce a nemusel spínat topení.

Nejčastěji se jako venkovní stínění používají žaluzie. „Ty mohou zároveň na fasádě domu fungovat jako zajímavý architektonický prvek,“ říká David Šejvl, manažer divize stínění značky Vekra.

Manuální ovládání už patří minulosti?

Víceméně ano. My jsme manuální ovládání úplně zrušili asi před čtyřmi lety. Způsobuje totiž kondenzování vody, vznik plísní, narušíte regulaci nebo teplotní odolnost okna. Tomu jsme řekli ne a snažíme se to vysvětlit. Myslím, že se nám to daří. Devět lidí z 10 po vysvětlení začne preferovat motorové ovládání před manuálním, když pochopí jeho výhody.

A ty jsou jaké?

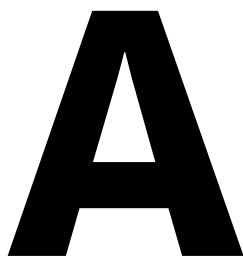
Motorové ovládání prodlužuje životnost výrobku, manuál bude nejspíš po pěti letech potřebovat servis ve smyslu výměny komponent. Motorové je šetrnější, plynulejší a může vydržet bez servisu klidně 15 až 20 let. Ale 60–70 procent zakázek dnes nezůstává jen u motorového/lokálního ovládání, volí právě ovládání inteligentní. To podporuje i dotace Nová zelená úspora, která poskytuje až 1500 korun na m², u motorového lokálního ovládání bez automatizace je to 1000 korun na m².

Na co je třeba dávat pozor při montáži?

Zákazníkům vždy na začátku zdůrazňuji, že základ je, aby na konci všechno dopadlo dobře a fungovalo. Proto je důležité, řekl bych dokonce, že nezbytné, prokonzultovat vše už v počátku projektu s odborníkem, s vybranou stavební firmou, konzultantem a dodavatelem oken a stínění – ten by měl být ideálně jeden, protože to na sebe navazuje. Když se tak nestane a přijde se ke hrubé stavbě, musí se řešit kompromisy, ústupky, potom už může být pozdě. Protože má montáž spoustu specifik, ideální příprava pro každý typ výrobku bude trochu jiná.

**I v Česku chci stavět
vysoké dřevostavby.
Jsou udržitelné**

Ateliér Bogle Architects vedený Viktorií Součkovou se mezi širší veřejností v Česku výrazněji zviditelněl návrhem laserového centra ELI Beamlines v Dolních Břežanech zhruba za sedm miliard korun. Aktuálně studio pracuje na univerzitním kampusu v Hradci Králové, ale i polyfunkčních městských blocích v Praze či Ostravě. Jako spolumajitelka Bogle Design Group s centrálou v Londýně a pobočkami v Praze a Hongkongu patří Součková mezi nejúspěšnější české architektky.

Její kariéru pomohla nastartovat nejslavnější česká architektka Eva Jiříčná, která ji na sklonku 90. let učila na katedře architektury Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze. Jiříčná tehdy v mladé studentce vycítila talent a pomohla Součkové k pracovní stáži v ateliéru světově proslulého architekta Normana Foster v Londýně. Tam se také Součková seznámila s Ianem Boglem, který jí nabídl vedení české pobočky. Ian Bogle se podílel na návrhu londýnského mrakodrapu přezdívaného Okurka a jeho vlastní ateliér je autorem největší mateřské školy na světě v Singapuru.

Součková se narodila do rodiny architektů, v pražském studiu Bogle pracuje i její sestra. S česko-anglickým manželem vychovává čtyři děti. Přestože zodpovídá za výslednou podobu významných staveb někdy i za miliardy korun, vyznačuje z ní klid a pohoda. Viktorie Součková si zkrátka občasné výlevy rozzlobených investorů nebere příliš osobně.

Když jsme se domlouvali na rozhovor, zmiňovala jste, že jezdíte na Moravu. Na čem tam pracujete?

Dělali jsme architektonickou soutěž ve Zlíně a čekáme na její výsledky. Jedná se o rekonstrukci objektu. Nedávno jsme vyhráli dvě soutěže, které vyhlásilo město Ostrava. Rezidenci Stodolní jsme navrhli pro developera LinkCity. Na projekt Palace Sitte, což je zástavba proluky v Ostravě-Přivoze, nás zase oslovil investor Nira. Oba ostravské projekty kombinují komerci s bydlením.

Jak se vám s městem Ostrava spolupracuje?

Mají to dobře vymyšlené – neprodávají městské pozemky pouze na základě toho, kdo dá nejvíc. Město nejprve zadá parametry zástavby, například maximální výšku domů. Investor pak musí radě předložit, co chce na pozemcích postavit a s kterými architektky. Město má nad projektem kontrolu. Investor se smluvně zaváže, že před-

ložený návrh skutečně vznikne a zachová i slíbenou kvalitu. To mi přijde férové. My zároveň doufáme, že v Ostravě bude proces jednodušší, protože pokud investor smlouvu dodrží, město projekt podpoří. Snad nás nepřekvapí šílené obstrukce po dobu několika let, jak to známe z Prahy. Nejhorší je vždy čekání a nevědomost, jestli nám stavbu povolí, nebo ne a jestli ji povolí letos, příští rok, nebo budeme čekat pět let.

V Hradci Králové navrhujete kampus pro Lékařskou a Farmaceutickou fakultu Univerzity Karlovy. Jak je daleko tento projekt?

Za rok se nám podařilo získat územní rozhodnutí a velmi brzo očekáváme vydání stavebního povolení. Jedná se o dva objekty: centrální budovu kampusu a budovu dvou fakult Farmaceutické a Lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Dohromady mají 68 900 metrů čtverečních.

Čím to, že se v Hradci podařilo vyřídit povolení tak rychle?

Nevím, v Hradci potřebujeme stejně jako v Praze 50 různých „vyjadřovaček“ (razítek od takzvaných dotčených orgánů, pozn. red.), ale tady to trvalo jen rok. Povolení jsme dokonce získali v průběhu pandemie covidu-19.

Nemůže být tím důvodem to, že je stavba nekonfliktní a sousedům nevadí?

I to je možné. Ale i v Praze navrhujeme stavby na pozemcích, které nemají mnoho sousedů. Problémy se obvykle začínou objevovat, až když projekt získá územní rozhodnutí. To se pak sousedi začínou odvolávat. V Hradci jsme na útvaru rozvoje města záměr prezentovali hlavnímu architektovi a ten žádné zásadní připomínky k projektu neměl. Na jednu prezentaci přijel do Hradce z Londýna dokonce i zakladatel ateliéru Ian Bogle. Předseda územní komise k tomu nic neměl a ještě nám poděkoval, že děláme krásnou architekturu. Jeho podporu jsme ocenili, protože se někteří lidé ptali, proč nenavrhujeme kampus nějaký místní architekt, který zná místní podmínky. Jenže uchazeči museli prokázat, že postavili určitý počet staveb za několik set milionů korun a ještě to musely být laboratoře. My jsme navrhli laserové centrum ELI Beamlines v Dolních Břežanech a několik dalších staveb pro univerzity i v zahraničí. Bylo jasné, že žádná malá studia nebo menší firmy se do soutěže nemohly přihlásit, protože kritéria nesplňovaly.

Viktorie Součková

ředitelka,
Bogle Architects

Pražskou pobočku ateliéru Bogle Architects řídí od jejího založení v roce 2012. Je zároveň spolumajitelkou mateřské Bogle Design Group s centrálou v Londýně.

Mezi nejznámější stavby ateliéru v tuzemsku patří vědecké centrum ELI Beamlines v Dolních Břežanech.

Bogle Architects navrhují budovy pro velké investory, jako je Penta či KKCG Karla Komárka, pro Univerzitu Karlovu v Hradci Králové či na městských pozemcích v širším centru Ostravy.

Součková vystudovala architekturu na pražské UMPRUM u Evy Jiříčné. Praxi získala v londýnském studiu architekta Normana Fostera.

Jaká byla na hradecké zakázce konkurence?

Přihlásili jsme se jen my a ještě jedna firma. V roce 2017 měli asi všichni příliš mnoho práce. Nebo byly podmínky příliš tvrdé. Je to ohromná stavba za 2,5 miliardy korun. A další finance budou potřeba na vybavení různými přístroji, které chce škola získat rovněž z dotace.

Bývá ve veřejných zakázkách stále hlavním kritériem nejnižší nabídková cena?

Dnes už to začíná být lepší. Cena tvoří třeba 50 procent a další polovina jsou reference a zkušenosti architektů, kteří budou na zakázce pracovat. Případá nám, že takto by se to mělo dělat vždy. Není možné vybírat jen podle ceny a porovnávat zkušený a velký ateliér se studiem o pěti lidech.

Ceny stavebních materiálů razantně vzrostly, podražuje i lidská práce. Co služby architektů?

Ceny za služby architekta se často počítají ze stavebních nákladů. Když tedy jde jeden ukazatel nahoru, musí i druhý. Ale vyjednávání o ceně není nikdy jednoduché. Myslíme si, že hodnověrné sazby a děláme si výpočet, kolik lidí bude na daném projektu asi pracovat a jak dlouho. Naše ceny se také řídí honorářovým řádem a ten se počítá z procent nákladů. Zároveň jdou ale nahoru i mzdy, v posledním roce se zdražil software AutoCad Revit pro architekty, ale platíme více i za pronájem kanceláří.

Ovlivnil covid nějak vaše architektonické návrhy, například kancelářské budovy?

V legislativě zatím žádné požadavky kvůli covidu nejsou. Developeři po nás ale například chtěli, abychom u vstupů do budov zakomponovali nějaký panel na měření teploty a místo pro sprej s antibakteriálním gelem.

To se dá přece doplnit dodatečně...

Ano, ale když se s tím počítá hned od začátku, můžeme se zamyslet nad tím, aby lobby vypadalo hezky. Jeden klient z Prahy měl zase v soutěži požadavek, aby mohla jejich centrála fungovat jako celek, ale aby bylo zároveň možné dům rozdělit nejen po patrech, ale i „rozkrojit“ napůl a jednu polovinu domu vypnout. To kdyby do práce chodila jen polovina zaměstnanců a ta druhá pracovala z domu. Tento investor ale nakonec budovu vůbec stavět nebude.

Pak je samozřejmě prima dostat do kancelářských budov co nejvíce teras a venkovního prostoru, otevíratelná okna... Naopak ještě dříve byl požadavek na větší stoly, v posledním roce jsou trendem menší stoly. Lidé už nepotřebují tolik úřadovat a stačí jim spíše menší stůl na laptop a pár osobních věcí. Do kanceláře chodí pracovat jen některé dny a nemají tam svůj permanentní stůl. Firmám se home office osvědčil a v podobném režimu jako dnes to pojede dál. Některé firmy mají doma polovinu zaměstnanců, jiné méně. I nám se celkem daří pracovat z domu, a to jsme si mysleli, že potřebujeme mít týmy fyzicky pohromadě a o projektech se radit. Ale zvykli jsme

si, že lidé zůstávají v karanténě a připojují se na dálku. Týden nebo dva se takto pracovat dá, ale dlouhodobě ne. Realita bude taková, že se oba způsoby budou kombinovat. Bylo dobré zjistit, že na některá jednání online funguje. Ušetří to všem stranám cestování a čas.

Stavby prodražují rostoucí ceny materiálů a nedostatek lidí na stavbách. Jak se s tím investoři vyrovnávají?

Někteří developeři byty prodali loni za nějakou částku (ještě předtím, než měli vytendrovaného dodavatele stavby), ale mezitím šly ceny nahoru a rozdíl může být třeba 30 tisíc za metr čtvereční. Je otázka, jestli jsou vůbec schopni ty byty postavit za ceny, za něž je prodali. Nám se zase stalo, že jsme do projektu navrhli retenční nádrž, jenže dodavatel nám řekl, že bude nejdříve za tři měsíce. Anebo na trhu nejsou vůbec a my musíme hledat jinde. Jenže alternativní retenční nádrž má třeba jiný rozměr a jiné vlastnosti.

Projevuje se škrtnání nákladů v architektuře?

Vidíme to často. Úspory se hledají všude možné. My chceme, aby prostory uvnitř domů byly i nadále hezké. Měli jsme ale několik projektů, kde jsme navrhli obklady na fasády, ovšem investoři je ve finále nechtěli. Zjistili jsme ale, že se na fasádě dají dělat různé vzory, omítka může mít různou hrubost, být škrábaná... Například v Praze Podolí jsme pracovali na rekonstrukci vily, která má na fasádě vlnky. Je to polystyren s vlnkami nalepený na hladkou omítku.

Hledáte způsoby, jak ozvláštnit bytové projekty při nižších nákladech?

Ano. Kanceláře zůstávají většinou prosklené, ale prosklívají se menší plochy.

“

Jeden klient měl požadavek, aby bylo možné jejich centrálu rozdělit nejen po patrech, ale i „rozkrojit“ napůl a jednu polovinu domu vypnout.

Co interiéry bytů, jsou lidé při vysokých cenách bytů stále ochotni si připlácet i za klientské změny?

Teď se zabýváme například Rezidencí Pomezí v pražských Košířích, kde developer chce vyjít každému zákazníkovi vstříc. U nás je běžné, že si developer najme firmu, která řeší klientské změny, a my je zapracováváme a schvalujeme. V Londýně to funguje jinak. Dělali jsme na projektu, kde si klienti mohli zvolit jeden ze tří standardů a v každém z nich měli na výběr z několika typů kuchyní, koupelen nebo podlah. Jenom do ložnice se nepokládaly podlahy, tam si lidé vybírali koberec podle sebe. Samozřejmě, pokud se člověk dostane k projektu ještě před dokončením, může si objednat i jinou podlahu nebo kuchyni. Setkali jsme se i s extrémem, kdy si klient z Ruska koupil v domě u londýnského Hyde Parku byt za 60 milio-

Multifunkční komplex Astrid Garden v Praze (nahore), a Mephared v Hradci Králové (vpravo).

Inzerce

EK014289

MILUJE EXTRÉMY.
KDYŽ STAVĚL DŮM, NA NIČEM
NEŠETŘIL. JEN NA POJIŠTĚNÍ...

Někde tam je a po vichru by se mohl divit.

Proto každému pomůžeme správně nastavit pojistnou smlouvu.

Kooperativa
VIENNA INSURANCE GROUP

Pro život, jaký je

Pozorujete na trhu nějaké novinky?

Nedávno jsme měli debatu o tom, jak se bude stavět. Ceny stavebních materiálů jsou u nás podobné jako na Západě. Výhodou našeho trhu byla vždy nižší cena lidské práce, ale protože dnes je nedostatek lidí, tato cena půjde nejspíš nahoru. Proto bychom se měli snažit navrhovat domy tak, aby se maximum stavebních dílů předvyrobilo v továrně a na stavbě jako takové se tyto prefabrikáty co nejvíce montovaly. Budeme muset hledat co nejefektivnější způsob stavění. Doposud se stavělo hodně postaru, kdy spousta levných dělníků skládala cihly. V Anglii už dávno zjistili, že lidé stojí moc peněz. A navíc u staveb z betonu se dlouho čeká, než uschnou. Budovy se tam staví ze železných konstrukcí, které se na stavbě rychle smontují. U nás to ale nejde, my kovové konstrukce nemůžeme používat. Důvodem je, že prý hoří víc, a proto musí být ještě speciálně postříkané. Jenže to je prodražuje.

U nás tyto konstrukce hoří více než v Anglii?

Vždycky se tomu směju. V Rakousku jsou povolené vysoké dřevostavby z lepených nosníků, takzvaných CLT (cross-laminated timber, pozn. red.). Stejně jako ve Skandinávii. Dají se z nich postavit nádherné budovy celé ze dřeva včetně sloupů, které mají třeba jen skleněnou fasádu. Ale v Česku to nejde. Naše požární předpisy říkají, že dřevěné stavby mohou být maximálně do 12 metrů. Tedy budovy o třech, maximálně čtyřech patrech. Ale v zahraničí se z těchto dřevěných nosníků mohou stavět i bytové domy či kancelářské budovy, které mají třeba šest pater.

Problém je v tom, že jsou u nás příliš přísné normy?

Ano, požární. Přitom tyto CLT nosníky jsou odolné podobně jako ocel a jen tak neshoří. Takže se povolují de facto jen betonové stavby, protože všechny ostatní hoří moc rychle. Přitom výroba betonu je vysoce neekologická kvůli emisím CO₂. A co teprve bourání a likvidace betonových staveb? Dřevo je proti tomu obnovitelný materiál. Hlavně inženýři a architekti by měli zkusit najít nějakou cestu, jak by bylo možné u nás tyto budovy prosadit stejně jako jinde v západní Evropě. Nehledě na to, že betonové budovy si jsou podobné jako vejce vejci. Stačí se podívat na velké výstavby skoro nových městských čtvrtí například v Praze na Žižkově nebo na Smíchově.

Bogle Architects už nějaké budovy z dřevěných lepených nosníků navrhl?

Zatím ještě ne. Je naší prioritou, aby u nás bylo možné navrhovat a stavět dřevostavby z lepených nosníků. I cenově jsme si ověřili, že tyto stavby nejsou o tolik dražší než betonové. Ale jsou daleko udržitelnější, a tak lepší pro naši planetu.

nů liber a nechal v něm vybourat nádherné mramorové desky v koupelnách a udělal si to podle sebe. Přitom jen interiér toho bytu stál 10 milionů liber.

Proč se to nedělá u nás stejně jako v Londýně?

U nás si lidé rádi vybírají zařízení sami a pak si také myslí, že je to zároveň vyjde levněji. Ale podle mě to nemůže nikdy vyjít levněji, protože když developer objedná třeba 200 kuchyní a klient jen jednu, je to ohromný rozdíl. V projektu u Hyde Parku si ze standardů vybrali víceméně všichni zákazníci.

Projekt Palace Sitte má v Ostravě zastavit hranici městských částí Přívozu a Moravské Ostravy. Dům je navržen se dvěma podzemními a čtyřmi nadzemními podlažími.

ALUPROF

ALUMINIUM SYSTEMS

LET'S BUILD A BETTER FUTURE

Udržitelná výstavba vyžaduje udržitelná, energeticky úsporná a nízkoemisní řešení.

www.aluprof.eu

Prezentace
produktů

PRO VÁŠ KOMFORT

ISOTRA®

JSME ČESKÝ VÝROBCE STÍNICÍ TECHNIKY.

Již 30 let se staráme o to, abyste se doma cítili pohodlně, měli ty nejlepší světelné podmínky a mohli se věnovat věcem, které máte opravdu rádi.

www.isotra.cz

ŽALUZIE : ROLETY : MARKÝZY : PERGOLY

TITAN MULTIPLAST

Dodáváme a obrábíme plasty již 25 let!

trapezový polykarbonát nádrže
polypropylen průmysl
svařování přesné formátování POM, PA, PP soustružení
laser CNC
fasády stavebnictví
skleníky hobby
recyklace **obrábění**
polykarbonát plný polykarbonát
dutinkové desky PTFE, PE programování
zastřešení teras **plasty** protihlukové stěny
zahradu lehčené pvc
bazény **plexisklo**

OCENĚNÍ
ČESKÝCH
LÍDRŮ

VODAFONE
FIRMA ROKU

web: titan-multiplast.cz

e-shop: multiplast.cz

Dům ze slámy prošpikovaný ekotechnologiemi

Slamáček je pasivní dům kousek od Prahy, který jeho majitel postavil vlastníma rukama ze slaměných balíků z Vysočiny. Byl v té době jedním z průkopníků slámového stavitelství v Česku, postup stavby si načetl z knížek a nakoukal na internetu. Dnes si pochvaluje především pasivitu domu – za energie zaplatí jen tisíc korun měsíčně.

Jan Chvátal zaujatě obchází svůj dům v Dobřejovicích u Prahy. Sem tam pohladí bílou omítku ze směsi písku, slámy a vápna, aby ukázal, v čem se na první pohled liší od běžných, geometricky přesných fasád novostaveb. Charakteristická pro ni je občasná drobná nerovnost a zvlnění na povrchu. Připomíná stěny historické venkovské chalupy. „A vidíte tady dole? Není tu žádná základová deska, jen dutý prostor, protože to celé stojí na betonových pilotech,“ ukazuje Chvátal spodek svého domu, který skutečně stojí na podpěrných sloupcích, takže se pod něj dá ledačco uskladnit. Chvátal tu má například odloženou kánoi.

Nejen že dům nestojí na základové desce, ale není v něm ani jedna cihla. Celý Slamáček, jak jej jeho stavitel pojmenoval, je ze slámy, hlíny,

písku a dřeva. A přesto jde o čistě pasivní dům s minimálními úniky energie, který funguje pomocí nejmodernějších ekotechnologií.

Chvátal začal Slamáček stavět v roce 2014. Jak sám říká, tenkrát byl se svým nápadem postavit pasivní dům svépomocí, a navíc ještě ze slámy, tak trochu za exota. Příliš podobných staveb v republice v té době neexistovalo, učil se hlavně z knih a internetu. „Původně jsme měli představu, že si necháme postavit dřevostavbu. Na první schůzce s naším architektem Janem Mártonem jsme ale dostali jeho knihu Stavby ze slaměných balíků. Jelikož jsme docela zaměřeni na život v co největším souladu s přírodou, zaujalo nás to,“ vzpomíná Chvátal.

Celý dům stavěl převážně sám, občas mu přijelo pomoci několik nadšenců do stavění ze slámy,

Hlavním stavebním materiálem obvodových zdí Slamáčku je sláma. Ta se skrývá za bílo-červenou vápennou omítkou. Prosklená část stavby je obrácená ke slunci, díky velkým oknům slunce přes zimu dům vyhřívá.

ale ti zmizeli s koncem hezkého počasí. „Zhruba osmdesát procent času jsem tu trávil sám, byla to celkem osamělá práce,“ vypráví Chvátal. Kvůli Slamáčku dal výpověď v práci a jeho stavbou strávil dva a půl roku.

Dva miliony v balících slámy

Postavit Slamáček, a nikoli Cihláček, se rozhodl proto, že společně s manželkou mají velmi blízko k přírodě – oba pracovali ve středisku ekologické výchovy Toulcův dvůr, navíc Chvátal vystudoval krajinné inženýrství na České zemědělské univerzitě. Chtěli dům postavený z přírodě blízkých materiálů, který bude takzvaně dýchat.

„Navíc se nám moc líbila myšlenka, že stavíme z materiálu, jenž by jinak skončil vlastně jako odpad. Sláma se zaorává nebo se dá použít maxi-

málně jako stelivo pod dobytek, i když v poslední době se využívá i energeticky," podotýká Chvátal, který dnes působí v Dobřejovicích jako místostarosta. Zájemcům o přírodní stavění a stavbu svépomocí také poskytuje zdarma poradenství.

Slaměné balíky přivezli od zemědělce z Vysočiny. Bylo prý těžké získat balíky slámy s přesným rozměrem, který byl na stavbu domu třeba. Balíky na sebe Chvátal skládal jako kostičky lega a následně slaměné zdi postupně zatěžoval vahou dalších částí domu.

Naskládat na sebe kostky slámy se mu původně zdálo jako jednoduchý úkol, nakonec se ale ukázal opak. „Byly to docela nervy. Představte si, že máte skoro dva miliony korun investované do stavby z balíků slámy, jež si ale pořád tak trochu sedají a vy nevíte, v jaké fázi se to konečně zpevní," směje se dnes už s odstupem Chvátal.

Slamáček stavěl v létě ve čtyřicetistupňovém horku, ale také v dešti na podzim a v zimě. „Právě to vlhké počasí byla asi nejtěžší etapa celé stavby. Nepodařilo se nám rozestavěný dům důsledně zaplachtovat a na některých místech do balíků natekla voda a začala tam růst plíseň," popisuje Chvátal. Dům ale začal důsledně před vlhkem chránit a s plísní si nakonec poradil pomocí vysoušečů.

Velkým rozhodováním také bylo, jaké technologie do domu umístit. Běžně se do pasivních domů umísťují tepelná čerpadla, která se starají o výhřev vody a případně podlahového topení. Touto cestou ale Chvátal nakonec nešel. „V našem případě by to bylo zbytečné, nepotřebujeme energie tolik," vysvětluje Chvátal, zatímco

Dům je otevřen směrem do zahrady. K jeho přírodnímu charakteru přispívají i zelené vegetační střechy pokryté netřesky a rozhodníky. Zadržují vodu, snižují teploty a lákají hmyz a ptáky.

“

Líbila se nám myšlenka, že stavíme z materiálu, který by jinak skončil jako odpad.

vaří v kuchyni kávu. Kuchyně spojená s obývacím i celý interiér domu jsou laděné ve stejné filozofii jako stavba sama. Dominují tu zemité a světlé přírodní tóny, podlahu tvoří dlažba v cihlové barvě, strop zdobí dřevěné trámy, okna jsou zasazená v dřevěných rámech, nábytek je zhotoven vlastnoručně z masivního dřeva a celodřevěné schodiště nezapře kvalitní řezbářskou práci. Na vnitřních stěnách interiéru tvořených hliněnou omítkou jsou některé rohy zaoblené, což opět navozuje atmosféru vesnické chalupy.

Dům vyhřívá slunce okny

Na topení se Chvátalovi snaží spotřebovat co nejméně energie. „I když je venku minus dvacet stupňů a svítí sluníčko, náš dům nepotřebuje žádný další zdroj tepla, protože se vysvítí okny," podotýká Chvátal. A skutečně, jelikož je téměř celá stěna spodního patra prosklená a tepelné ztráty domu nejsou díky jeho pasivitě velké, množství slunečního svitu, které dopadá na podlahy, pohodlně vyhřívá dům zevnitř. „Ale nejsme někde v Dolomitech, kde svítí slunce 350 dnů v roce. Zvlášť v období listopadu až února, než se slunce začne trochu ukazovat, potřebujeme ještě energii dodat. K tomu máme krbovou vložku, ve které jednou za den stačí ztopit celou přepravku dřeva a to ohřeje vodu na mytí i na vytápění na druhý den," přibližuje Chvátal.

Dům má navíc na střeše fotovoltaické panely, které do něj dodávají část elektrické energie a také ohřívají nádobu na teplou vodu a starají se i o teplovodní vytápění. Když svítí slunce,

Inzerce

EK014153

xella

NEJDŘÍV DŮM POSTAVIT POTOM DĚTI ZABAVIT

Stavební systém YTONG pro hrubou
stavbu od základů až po střechu.
www.xella.cz

Domov
na prvním
místě

YTONG®

vyhřeje fotovoltaika tisícilitrovou nádrž na sto stupňů. Pokud se nádrž nevytopí ze sluníčka ani z krbu, je u ní umístěn elektrický ohřívač, který nádrž ohřeje elektřinou z rozvodné sítě. „Elektřinou ale dotápíme jen občas, třeba když jsme líní rozdělat oheň v krbu,“ směje se Chvátal.

Panely na střechách vyrobí zhruba 5,5 megawatthodin elektrické energie ročně. V létě Slamáček spotřebuje zhruba deset procent energie, kterou panely v té době vyrobí, a zbytek posílá do sítě. V zimě naopak, když je zataženo, panely vyrobí minimum, dům se vyhřívá dotápěním krbem. V celoročním souhrnu fotovoltaické panely na Slamáčku vyrobí stejné množství elektrické energie, jaké dům potřebuje na svůj provoz. Reálně ale panely polovinu vyrobené energie posílají od jara do podzimu jako přebytky do rozvodné sítě, takřka stejné množství pak v zimě proudí do domu od distributora.

Kromě fotovoltaických panelů a vzduchotechniky s rekuperací má Slamáček také zelené střechy na hlavní střeše, garáži i na zastřešené verandě. Má také rozvody pro dešťovou vodu, která slouží pro zalévání zahrady a splachování. „Připadalo mi zvláštní splachovat WC pitnou vodou. Tak jsem do retenční nádrže před domem dal čerpadlo, na toalety zavedl trubky pro dešťovku a bylo to. Nešlo o nic složitého ani nákladného,“ pochvaluje si Chvátal.

Interiéru dominuje
vhled do zahrady.
Uvnitř se uplatňují
především přírodní
materiály, jako jsou
dřevo a hliněné
omítky.

Zapomněli na stínění

Celkové náklady na energie pro tento šestipokojový, 160metrový, dvoupatrový dům se saunou činí zhruba tisíc korun měsíčně. Něco málo z toho dostanou Chvátalovi zpět za energii, kterou do sítě vracejí. „Hlavně teď, v době, kdy ceny energií závratně stoupají, naši spotřebu energie velmi oceňujeme,“ pokyvuje hlavou Chvátal, který tu bydlí společně s manželkou a dvěma dětmi.

Celkové náklady na stavbu Slamáčku se v roce 2016, tedy v rok dokončení, vyšplhaly na 6,5 milionu korun. Z toho půl milionu dostali Chvátalovi zpět na dotacích za pasivitu domu. Hodně také ušetřili díky tomu, že většinu fyzické práce na stavbě nedělala firma, ale Jan Chvátal osobně. Stavěl 10 až 15 hodin denně po dobu dvou a půl roku.

Jak majitel přiznává, byla to práce náročná a nic dalšího už stavět nechce. Celkově je ale s bydlením ve Slamáčku spokojený. Jediné, co by dnes udělal jinak, je chlazení, respektive stínění domu. „Když jsme stavěli, nedošlo nám, že si musíme vyřešit stínění. Především v letních měsících jsme měli problém s přehříváním horního patra. Až dodatečně jsme proto instalovali do horního patra textilní venkovní rolety, které teplo částečně mírní,“ říká Chvátal. Čidlo samo vyhodnotí, kdy už je slunce přespříliš, a rolety stáhne, i když nejsou obyvatelé doma.

Slamáček získal ekologického Oskara

V roce 2018 se slaměný dům v Dobřejovicích u Prahy stal absolutním vítězem soutěže E.ON Energy Globe Awards, známé také jako ekologický Oskar. Do soutěže jej nominoval především fakt, že si majitel postavil dům ze slámy, hlíny a dřeva, a rovněž to, že jde o energeticky pasivní dům vytápěný fotovoltaikou a dřevem, který zatěžuje životní prostředí jen minimálně. Plusové body získal také za dešťovou vodu v domě i za to, že se Chvátal aktivně podílí na sdílení svých zkušeností a zdarma pomáhá dalším zájemcům o stavbu domu ze slámy. Založil k tomu dokonce vlastní webové stránky Slamáček.cz.

Stavitelství domů ze slámy, takzvaných slamáků, je dnes už mnohem více rozvinuté než před sedmi lety, kdy se Chvátal jako jeden z prvních pouštěl do díla. Dnes po republice stojí desítky takových domů, slouží především k rodinnému bydlení. A mnoho z nich se pyšní právě pasivním standardem. Existují dokonce specializovaná architektonická studia zaměřená právě na návrhy a realizaci slamáků. Jedním z nich je například liberecké studio Nature Systems, které založil architekt Jan Márton.

Právě on pomáhal i Chvátalovým s návrhem Slamáčku. „Energetická úspornost by měla být

Jan Chvátal začal dům stavět v roce 2014 metodou takzvané nosné slámy. Následně ale musely být stěny vyrovnány dodatečnou dřevěnou konstrukcí. Na stavbě Chvátal během 2,5 roku strávil skoro 7 tisíc hodin vlastnoruční práce.

jedním ze základních parametrů nejen staveb, ale i urbanismu jako takového. To, co se na českých školách učí a prezentuje jako dobrá architektura, je přitom odpovědné až za polovinu všech emisí a energie spotřebované ve stavitelství,“ řekl Márton v rozhovoru pro týdeník Ekonom. Jeho studio má v portfoliu rodinné stavby, které jsou ze dvou třetin vytápěné pouze sluncem. Nebo školu, kterou vytopí děti metabolickým teplem. „Dům ale musí mít vhodnou tepelnou obálku a prosklení. Mnohem zajímavější než vytápění a elektrina je však pro mě řešení vodního cyklu v domě, které se vždy odvíjí od konkrétního pozemku a situace. Pokud to lze, vždy doporučujeme jako základ vlastní studnu,“ radí Márton.

Postavit vysloveně energeticky neúsporný dům při současných cenách energie nemá smysl a vlastně už to ani nejde. Výstavba nových budov se totiž od 1. ledna letošního roku posuzuje podle přísnějších pravidel. Současné novostavby, pro které se používá zvláštní pojem – budovy s téměř nulovou spotřebou energie – se v některých kritériích blíží svým standardem známějším pasivním domům a dají se nazvat nízkoenergetickými.

Plánovat stavbu se musí na 15 let dopředu

Pokud člověk zrovna není v situaci, kdy staví nový dům, ale bydlí ve starším a chce ušetřit za energie, má hned několik možností. I většina stávajících rodinných domů má stále velký potenciál ke snížení energetické náročnosti. „Často jediným dosud realizovaným opatřením jsou totiž vyměněná okna nebo kotel, když předchozí dosloužil. Pokud má vlastník domu v plánu v něm dál bydlet, určitě musí při plánování zlepšení hledět do budoucnosti na nějakých patnáct dvacet let dopředu. Pak je i mírně vyšší investice do lepších a komplexně řešených opatření smysluplná a rozhodně ekonomicky opodstatněná,“ říká Simona Kalvoda, výkonná ředitelka České rady pro šetrné budovy.

Nejznámějšími opatřeními jsou tedy nová okna, dnes už běžné s izolačními trojskly, zateplení fasád, střechy, stropu nebo podlahy, výměna zdroje tepla na vytápění a přípravu teplé vody nebo instalace řízeného větrání se zpětným ziskem tepla, tedy s rekuperací. „To jsou nákladná opatření s delší návratností investice, na která jsou ale k dispozici dotační prostředky. Při rozhodování o takové investici by se určitě mělo brát v úvahu prodloužení trvanlivosti objektu a jeho estetické zlepšení,“ připomíná Kalvoda.

Existuje ale i řada investičně méně náročných opatření. „Typicky jde o instalaci termostatických hlavicek na topných tělesech, výměnu zdrojů osvětlení za moderní úsporné LED, pohybová a stmívací čidla, regulace otopné soustavy, instalace venkovního stínění a velmi nákladná nemusí být ani zelená střecha, snižující spotřebu energie na chlazení,“ vyjmenovává Kalvoda. Dodává, že nejjednodušším opatřením, které má navíc nulové náklady, jsou opatření na samotných lidech – nepřetápět, nezapomínat zhasínat, v chladném období větrat intenzivně, ale pouze krátce.

pěkné.
tiché.
snadno instalovatelné.
udržitelné.

Jednoznačně **inovativní.**

Další generace tepelných čerpadel: nový Vitocal 250-A

Nový Vitocal 250-A dosahuje výstupní teploty až 70 °C. Proto se ideálně hodí k modernizaci, kde lze nadále využívat stávající radiátory. Tepelné čerpadlo se představuje v atraktivním nadčasovém designu. Vitocal 250-A dosahuje nízkých provozních nákladů díky vysoké účinnosti při použití přírodního chladiva R290.

Objevte budoucnost tepelných čerpadel:
www.viessmann.cz/vitocal

Jednoznačně tepelné čerpadlo.
Jednoznačně Viessmann.

Vyhozený karton od džusu se vám domů vrátí. V podlaze nebo zdi

Rychlá výstavba, zvyšování tepelného komfortu, robotizace a recyklace. Trendy, které se podepisují do stavebních materiálů. Na stavbách rezonuje zvláště otázka využívání recyklátů. Pokládají ji samotní zákazníci. V podlahách se proto nacházejí desky z krabic od mléka, duté stropy jsou zase plné foukaných izolací ze starých novin.

Vyhodíte něco do kontejneru na tříděný odpad a za nějakou dobu to budete mít zpátky doma. Jen už ne v podobě krabice od mléka či starých novin s ještě nevyluštěnou křížovkou, ale třeba v podobě izolace, která pomůže snížit náklady na vytápění.

Stavebnictví patří mezi relativně konzervativní obory. Změny jsou v něm pomalé, přesto se odehrávají a kopírují trendy, které jsou viditelné i v jiných odvětvích. Zatímco ze staveb postupně mizí plné cihly, hledají se naopak materiály, které budou lépe sloužit pro účely robotizace a 3D tisku. Jejich větší využívání je ale spíše otázkou blízké budoucnosti.

Co už nyní při výstavbě rezonuje, to je využívání recyklátů, tedy druhotných surovin. Pro ně hovoří nejen ekologické aspekty, ale také nahrazování vstupních surovin, kterých již nyní není dost. „Nedostatek začíná být například v oblasti kameniv, která slouží jako vstupní surovina pro řadu dalších stavebních materiálů, od betonu přes násypy, šterky až po maltu. Obrovský vývoj nyní probíhá právě v oblasti recyklovaných kameniv,“ říká Rostislav Drochytka, vedoucí Ústavu technologie stavebních hmot a dílců z VUT v Brně.

„Celkově lze říci, že je snaha využít veškerý odpad a přeměnit jej v druhotnou surovinu. U odpadů jsou ale tradičně velkým problémem kolísající vlastnosti, proto jsem přesvědčen, že musí být sledovány dlouhodobé vlastnosti výrobků využívajících recykláty. A o tom se možná mluví poněkud méně,“ přidává upozornění Vlastimil Bílek z katedry stavebních hmot a diagnostiky staveb z Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava.

30kilová deska z krabic od mléka

Druhotných surovin v moderních stavebních materiálech můžeme najít hodně. Ve skladbách podlah, vnitřních příčkách, podhledech, obvodových stěnách, ale i ve stavebním bednění či designových panelech se mohou objevit desky obsahující nápojové krabice od kefirů, omáček či džusů.

Tetrapak je vlastně kompozit obsahující několik vrstev střídajících se materiálů, kterými jsou papír, plast a v některých případech hliník. Ten zaručuje potravinám delší trvanlivost. „Tím, že jsou vrstvy na sebe nataveny, prolisovány a spojeny, nedostává se do nich žádná voda. Nejsou v nich žádné póry, ve kterých by se mohly množit nežádoucí mikroorganismy. Není v nich prostor, kde by mohly vyrůst,“ popisuje Radim Lovětinský, ředitel společnosti Flexibau, jež má právě na výrobu deskového materiálu z nápojových kartonů patent. Jde o jednu z výhod, která zaručuje, že se v deskách z těchto recyklátů netvoří plíseň.

Svozová služba přiveze velké slisované balíky, které jsou plné krabic od mléka a džusů. Kolem 80 procent slisovaných tetrapaků obsahuje hliník, zaručující deskám specifické vlastnosti. Na jednu desku, která váží přibližně 30 kilo, je potřeba zhruba 400 takovýchto krabic. Ve většině obcí Česka oranžové popelnice na tyto krabice nejsou, proto je obsluha na třídících linkách musí oddělovat od PET lahví, plechovek a dalšího odpadu.

„Zrovna minulý týden jsme v jednom balíku našli zalisovanou kancelářskou židli. Někdy holt selže lidský faktor na dotřídovacích linkách. Balíky proto dotřídujeme ještě u nás, aby v nich nezůstaly například plechovky, lahve či kuriózní věci, jako je kancelářská židle,“ vypráví Radim Lovětinský.

“

70 procent materiálů, které jsou nyní na trhu, budeme používat i za 30 let.

Od použitých nápojových kartonů se oddělí nežádoucí odpad, jako jsou plechovky či PET lahve. Plně automatizovaná linka pak z tetrapaků vytvoří za dvě minuty třicetikilovou stavební desku. Její nejčastější použití je ve skladbách podlah. Při výrobě se nepoužívá žádná chemie ani lepidla.

Zákazníci předběhli legislativu

Po roztřídění se nápojové krabice rozdrtí a drť se nasype mezi spodní a vrchní krycí papír. Za vysokých tlaků a teplot se vše prolisuje a speče do desek. „Ty pak mají obdobné vlastnosti jako tetrapaky, tedy velmi dobře tlumí hluk a nejsou citlivé na vodu. Bobtnavost takovýchto desek je až o polovinu menší než u těch na bázi dřevěné štěrpy,“ říká Lovětinský.

Než deska projde celou výrobní linkou, od drtiče přes odprašovací části linky až po lis, ořezávací pily a stahovací zařízení, trvá to pouhé dvě minuty. Pro výrobu je klíčový vysoký tlak a teplota, naopak se při ní nevyužívají žádné chemikálie, lepidla ani pojiva. Kapacita plně automatizované výrobní linky, která zpracovává surovinu, které je v Česku nadbytek, je až 3500 tun nápojových krabic, což představuje zhruba 88 000 desek, které lze z recyklátu vyrobit.

Podle Radima Lovětinského se zájem o podobné produkty zvyšuje a legislativu, která zatím na recykláty pamatuje jen u veřejných objektů, předběhla mentalita zákazníků. „Koncoví zákazníci už začínají hodně řešit, jaké stavební prvky si do objektu zabudovávají. Zajímají se například o to, jaká je jejich skladba,“ říká. Firma nyní kromě expanze na zahraniční trhy také řeší možnosti recyklace etiket a různých polepek. V budoucnosti by se tak ve stavebních deskách mohly objevit i tyto odpadní materiály.

Bez vzduchových mezer

Dalším z trendů je zvyšování tepelného komfortu. U izolací dochází ke zlepšování tepelněizolačních vlastností. „Největší změnou v posledních letech je, že se na trhu postupně prosazuje kromě klasického bílého polystyrenu také ten šedý. Má lepší izolační vlastnosti a uplatňuje se hlavně při výstavbě nízkooenergetických a pasivních domů,“ nastiňuje vývoj pěnového polystyrenu Jiří Kudlička, jednatel společnosti Bachl, která vyrábí moderní izolační hmoty.

„Díky tomu, že za posledních 30 let stoupla spotřeba pěnového polystyrenu zhruba na čtyřnásobek, měli výrobci motivaci investovat do technologického zařízení. Ve výrobních procesech se čím dál více prosazuje automatizace a robotizace a snižuje se podíl monotónní a namáhavé lidské práce, čímž se také snižuje riziko chyb. To vše je pak viditelné na výrobku. Před třiceti lety bylo běžné, že desky byly hůře svařeny, mezi jednotlivými kuličkami bývaly vzduchové mezery a materiál měl horší mechanické vlastnosti,“ popisuje Kudlička materiál, který by dnes už na trhu neuspěl.

Výrobci izolací řeší také otázku recyklace, například u pěnového polystyrenu. „Jeho nespornou výhodou při posuzování aspektů souvisejících s dopadem na přírodu, velikostí uhlíkové stopy a udržitelností je to, že obsahuje 98 procent vzduchu. V daném objemu jsou tedy pouze dvě procenta pevného materiálu, který se musel někde vytěžit, přepravit, zpracovat. Navíc není u polystyrenu žádný problém s recyklací. Většina

Základní surovinou pro výrobu foukané tepelné izolace je novinový papír, který je zdrojem celulóзовého vlákna. Noviny musí být suché a čisté. Speciální hadice zafouká izolaci do stěny či střešní konstrukce. Díky foukání se dostane i do prostor, do kterých by se dala desková izolace jen obtížně aplikovat, jako jsou trámové stropy.

výrobci v Česku nejenže stoprocentně zpracuje svůj vlastní technologický odpad, ale také bere odpady zvenčí, tedy odpadní pěnový polystyren ze staveb a sběrných dvorů, a ten recykluje," říká Kudlička.

Kromě nárůstu kvality se nové materiály a hmoty používané na stavbách vyznačují vyšší životností. U krytin například zvyšuje trvanlivost povrchová glazurová úprava. „Na vlastním domě mám třicet let staré tašky, nebyly dobře vypálené, a tak se mrazem rozpadají. Dnes vám krytina na střeše vydrží klidně přes 50 let. Právě z toho důvodu, že má na sobě nějakou povrchovou úpravu,“ popisuje Rostislav Drochytka.

Moderní izolace, nic pro kuny

Kromě odpadu z oranžového kontejneru lze na stavbách najít ten z těch modrých. Stejně jako ze školního sběru, odpadů z tiskáren či z výroby knih. Takovýto odpad se vytřídí a použije při stavbě jako zvuková či tepelná izolace. Pro tepelnou izolaci se používají především staré noviny, které musí být suché a čisté. Následně se z nich vyrábějí foukané izolace, které se na rozdíl od klasických desek přizpůsobí na míru danému prostoru.

„Třeba v případě stropů se spoustou členitých detailů, trámů a různých průchodů. Ty by se s deskovými materiály daly jen obtížně izolovat, zatímco s foukanou izolací ani málo pečlivý člověk nemůže téměř udělat chybu. Foukaná izolace totiž k těmto detailům přilne a vytvoří v nich izolační celistvou vrstvu. Beze spojů a spár,“ popisuje vznik jedolité izolační vrstvy Mojmir Urbánek, ředitel výroby a vývoje ve společnosti CIUR, která se výrobou foukaných izolací zabývá.

K nanesení izolace je zapotřebí aplikační stroj. Izolace, která je dodávána v pytlích, se do něj vsype a následně se nafouká na místo určení. Zvláště vhodný je tento typ izolace do starších rodinných domů s trámovými stropy. „Nemusí se díky ní rozebírat celý strop či provádět složitější rekonstrukce,“ vysvětluje Urbánek.

Hlavní výhodou foukané izolace z celulózy zůstává, že pochází z oběhového hospodářství. Jejím základem je papír, přesněji celulózová vlákna. Zároveň je impregnována proti škůdcům. „Nelíbí se ani kunám, proto ji často aplikujeme do objektů, kde toto zvíře řádilo,“ přidává jednu ze zajímavostí Urbánek.

Celulóza má také tu výhodu, že díky svým akumulacím schopnostem dokáže v domě vytvořit tepelnou pohodu a zároveň má, možná překvapivě, vysokou protipožární odolnost. „Za prvé do izolace přidáváme anorganické přísady, jako jsou síran hořečnatý či kyselina boritá, které zabraňují hoření nebo jej alespoň zpomalují. Za druhé samotný papír ve chvíli, kdy je vyplněný například ve stěně nebo v nějakém konstrukčním prvku, odhořívá velmi pomalu, protože je většinou chráněn nějakou sádkartonovou deskou,“ vysvětluje Urbánek s tím, že tato izolace dává lidem při požáru stejný čas na opuštění objektu jako izolace na bázi skla nebo kamene.

Plánujete rekonstrukci fasády nebo podlahy?

Vláknocementové obklady JamesHardie® a podlahové systémy fermacell® jsou ověřeným a spolehlivým řešením

Vláknocement – fasády odolné proti povětrnosti bez přetírání

- vláknocement je odolný proti dešti, krupobití, větru, ohni, plísním a škůdcům
- přírodní vzhled a atraktivní výběr UV stabilních barev
- bezúdržbový fasádní obklad s dlouhou životností a odolností pro trvale krásnou fasádu.

www.jameshardie.cz

Moderní podlahové systémy fermacell®

Optimální řešení pro požární odolnost, tepelnou ochranu, akustiku a zdravé bydlení

- rychlá a 100% suchá pokládka
- vhodné pro všechny nášlapné vrstvy
- jednoduché zpracování, ihned pochůzné
- řešení kročejové a vzduchové neprůzvučnosti

www.fermacell.cz

Trendem je rychlost výstavby a zvyšování tepelného komfortu.

„Minerální izolace jsou ale vhodnější do prostor, kde jsou vyšší teploty, celulózoové naopak lépe hospodáří s vlhkostí. Takže při dodatečných zateplováních střech a stropů výborným způsobem distribuují vlhkost, která se do tohoto prostoru může dostat jak z exteriéru, tak z interiéru,“ říká Urbánek.

Beton z konopí

Při stavbách rodinných domů je vidět snaha o využívání přírodních materiálů. Staví se také ze slaměných panelů, dřeva, rákosu a hlíny. Nejvyužívanějším stavebním materiálem jsou stále betony a také v jejich případě se hledají ekologicky méně náročné varianty. Jednou z nich je přidávání konopných vláken.

Konopný beton obsahuje kromě konopí také hašené vápno, cement a vodu. Jeho výhodou je tepelná a zvuková izolace, ale také rychlá doba tuhnutí.

Petr Konvalinka z Experimentálního centra Fakulty stavební ČVUT to vidí ale jinak: „Konopný beton je podle mého názoru jen zoufalá snaha použít do betonu jakýkoliv odpad bez ohledu na výsledné parametry a jeho praktickou využitelnost.“

„Obecně lze však říci, že použití recyklovaných materiálů a odpadů z předchozí výstavby je velmi účinné a ekonomicky efektivní. Lze jimi částečně nahradit základní složky jako například cement nebo relativně drahé křemičité písky či některé frakce kameniva. Tyto materiály, které jsou tvořeny recykláty, lze ovšem obvykle použít pouze na méně exponované součásti staveb, jako jsou podkladní betony, výplňové konstrukce, podlahy, malty a omítky. V případě nosných konstrukcí je jejich využití stále omezené,“ říká Konvalinka.

Budoucnost už dnes

Spolu s vývojem nových materiálů se zvyšuje jejich kvalita. Používají se vlákna z různých materiálů, která zvyšují pevnost a například desky se díky nim dají hůře zlomit. Čedičová a celulózoová vlákna nahradila původně používaná nebezpečná azbestová, která ze staveb mizí.

I řada dalších materiálů by nyní už neobstála. Například těch, které se hojně používaly v 70. letech. „Vzpomínám, jak jsem dělal znalecké posudky na betonech z první republiky. Bylo v nich tolik cementu a byly krásně ztuhlé, že když jste do nich bouchli, úplně zvonily. Pak jsem dělal zkoušky na betonech ze 70. let a na nich byla kvalita velice špatná, nestejněměrná. Aniž byste se museli podívat do stavebního deníku, dalo se na stavbě poznat, které betony se dělaly v pátek,“ vypráví Drochytka z VUT v Brně.

Trendem je rychlá výstavba, zvyšování tepelného komfortu, robotizace a s ní spojené hledání vhodných materiálů a recyklace. „Osobně se domnívám, že sedmdesát procent materiálů, které jsou nyní na trhu, budeme používat i za třicet let. V budoucnu se bude stavět s relativně minimálním využitím kovů a bude se zvyšovat podíl materiálů z recyklovatelných zdrojů, které by měly být i levnější,“ zamýšlí se nad budoucností stavebnictví Rostislav Drochytka.

Společnost GELPO s.r.o. patří mezi významné výrobce produktů z recyklované pryže jak v České republice, tak v zahraničí. Zaměřujeme se na využívání druhotných surovin a dáváme pryži nový život.

Dodáváme produkty pro:

- Průmysl a stavebnictví
- Dopravu
- Sport a volný čas
- Střelnice
- Povrchy pro sportoviště

Pro průmysl a stavebnictví nabízíme:

- univerzální tlumící, protihlukové a antivibrační desky
- elastomerické rohože, podšterkové rohože
- podkladové, dilatační, dělicí a protiskluzové desky
- gumová podložka pod sportovní podlahy do hal a tělocvičen
- izolace budov, vozovek, pilířů a nosníků, uložení průmyslových strojů
- obložení střelnic

Svémi vlastnostmi výrazně zvyšují odolnost stavebních konstrukcí vůči namáhání a otřesům.

antivibrační desky

IZOLACE ZÁKLADŮ

IZOLACE STROJNÍHO ZAŘÍZENÍ

IZOLACE NOSNÉ ZDI

Minimalistický dům se zelenou střechou zapadl mezi břízy

Rodinný dům s rybníkem v Habartově na Sokolovsku je zajímavý svým kontrastem. Na jednu stranu je uzavřený jako kamenná pevnost, na druhou se otvírá jako prosklená kostka. Stavby, která nenásilně zapadá do přírody, si kolemjdoucí po ulici téměř nevšimne.

Habartov je pětitisícové hornické městečko v oblasti bývalých Sudet, na jihozápadním úpatí Krušných hor. Rozprostírá se na území několika zaniklých obcí a jeho jádro tvoří bytovky z 50. a 60. let minulého století. Leží v oblasti sokolovských uhelných dolů, v nichž už se těžba chýlí ke konci. Lomy přímo u Habartova již po rekultivaci nahradilo jezero Medard, dnes největší umělé jezero v Česku. Díky tomu si vysloužilo přezdívku Sokolovské moře.

Oblast je tak nyní, asi po 100 letech, v období zlomu. Z průmyslové krajiny se pozvolna mění v rekreační ráj plný vodních ploch a příležitostí pro sportování. Svou krásou může návštěvníky překvapit. „V této oblasti jsme předtím nejdál dojeli do Karlových Varů na filmový festival nebo na hory na Klínovec. Oblast Sokolovska jsme měli zařazenou jako těžební oblast, o které jsme si mysleli, že je zničená. Po návštěvě místa jsme ale byli nadšení z krajiny, která v této oblasti je,“ popisuje architektka Magdalena Rochová z kanceláře JRA Jaroušek Rochová architekti.

V klidné, venkovské části obce architekti z tohoto ateliéru navrhli nový rodinný dům, který do oblasti přispěl i další malou vodní plochou, vlastním rybníkem. Přítomnost nedalekých dolů zde, na okraji lesa, není vůbec znát. Zvlášť na jaře, kdy plní vzduch vůně kvetoucích třešní, kterých v okolí roste opravdu hodně. Dům jsme nenavštívili osobně, s architektky i majitelem jsme si povídali na dálku. Vlastník domu si přál zůstat v anonymitě, proto neuvádíme jeho jméno.

Jasná volba stavět s architektem

Příběh domu se začal psát před několika lety. Jeho nynější majitelé žili jen asi 10 kilometrů odsud, v obci Kopanina, v historickém hrázdném domě, takzvaném egerlandském statku. „Dům jsme stavěli pro lepší dostupnost dětí do školy a nás do zaměstnání. Dále v tom asi hlavní roli hrál pozemek,“ vypráví majitel.

Rodina pochází z Habartova a parcelu, na kterou chodili místní na houby, měla vyhlídnutou už dávno. Pozemek o rozloze téměř 4800 metrů byl kompletně zasařovaný a cena byla jen 200 korun na metr čtvereční. „Koupit takový pozemek v klidné lokalitě ve slepé ulici, s parkem a dětským hřištěm v sousedství, to se člověk ani jinam koukat nemusí,“ poznamenává vlastník domu.

Po dřívějších zkušenostech s projektanty, kteří se neohlíželi na detaily a připravovali návrh jen v rozsahu nutném pro získání stavebního povolení, byli s manželkou jasně rozhodnuti pro využití architektů. „Ateliér JRA jsme si vybrali na základě jejich realizace rodinného domu v Řevnicích z roku 2014, který nás zaujal. Neoslovovali jsme žádné jiné architekty, po druhé nebo třetí schůzce s Magdou a Radkem jsme byli na stejné vlně,“ pochvaluje si investor.

Přáli si přízemní dům bez schodů, který využije přirozený zářez v terénu. Chtěli také, aby každá obytná místnost měla vstup na terasu a byla

otočená na jih. „Manželka měla ještě přání, aby dům a zahrada zajišťovaly absolutní soukromí. A já jsem měl požadavek na fasádu, abych ji nemusel do konce života opravovat nebo se o ni vůbec starat,“ shrnuje majitel.

Stavba mezi vzrostlými břízami

Dům, ve kterém bydlí rodiče se dvěma dětmi ve věku osm a devět let, stojí v horní části mírně svažitého pozemku a je částečně zapuštěný do svahu. Díky tomu, že je přízemní a má zelenou střechu, není z ulice téměř vidět. Architekti se snažili, aby „vplouval“ do krajiny, aby svou architekturou vytvořil nenásilný předěl mezi městem a krajinou. „Chtěli jsme, aby dům splynul s přírodou a z ulice zůstal přes zelenou střechu zachovaný výhled do krajiny,“ popisuje architektka Rochová.

Na pozemku zachovali vzrostlé břízy a další stromy a zakomponovali je do zahrady s rybníkem. Původně byl pozemek zarostlý náletovými dřevinami, ale architekti je nechťeli úplně vymýtit. Spolu se zahradním architektem vytipovali ty, které stojí za to zachovat. Stromy, zvláště břízy, pak ovlivnily i podobu stavby, architekti se snažili je do návrhu co nejvíce zapojit.

Směrem do ulice a ke vstupu dům působí uzavřeně jako pevnost – díky masivní kamenné stěně s menšími okny. Naopak do soukromé části zahrady se otvírá lehkou fasádou s velkorysým prosklením. Tento kontrast architekti zvolili záměrně. Majitelé si chtěli maximálně zachovat soukromí před zraky kolemjdoucích a na protější straně domu naopak interiér co nejvíce propojit s dostatečně chráněnou zahradou. „Kombinace materiálů byl nápad architektů, který splňoval mé přání o bezúdržbové fasádě,“ říká majitel domu.

Hlavní část domu leží podél ulice, jsou v ní garáž, toalety, technické zázemí a obytná část s ložnicovým křídlem. Na ni kolmo navazuje druhé, menší křídlo se vstupem a dalšími pokoji, které rozděluje zahradu na malou vstupní a větší soukromou část.

Stěna z oken a dveří

Obvodové zdi a stropy jsou ze železobetonu, zevnitř pokryté tenkovrstvou sádrovápennou omítkou. Zeď ze strany od ulice spolu s předstěnou z lomového pískovce vytváří sendvič s vloženou tepelnou izolací. Hliníková okna zde byla uložena tak, aby licovala s povrchem fasády.

Aby dali stěnám otočeným do zahrady co největší lehkost, použili architekti optický trik. Celou fasádu od podlahy po střechu tvoří sestava z okenního systému. Před betonové konstrukce mírně předstupuje, takže stropy, atika a podpůrné ocelové sloupy jsou za touto stěnou schované a zvenčí téměř neviditelné. Tím architekti vtiskli domu velmi lehký a minimalistický vzhled.

„Mezi fasádním systémem a plnou tloušťkou stropu a výškou atiky jsme vymysleli detail, ve kterém jsme použili speciální tenkou tepelnou izolaci, tak aby přechod fasády do střechy byl subtilní,“ vysvětluje Magdalena Rochová. V jiných místech je na střepech tepelná izolace v tloušťce 30 centimetrů a na stěnách 15 centimetrů.

Autoři domu spolu se zahradním architektem vytypovali stromy, které stojí za to zachovat. Vzrostlé stromy, hlavně břízy, pak ovlivnily i podobu celé stavby.

Rodinný dům u lesa a rybníka

Místo: Habartov, Karlovarský kraj

Rok dokončení: 2020

Architekti a projektanti:

Magdalena Rochová

a Radek Jaroušek,

JRA Jaroušek Rochová architekti,

www.jra.cz

Plocha pozemku: 4738 m²

Zastavěná plocha: 386 m²

Konstrukce: železobeton, pískovcový kámen

Fasáda: kámen, okenní fasádní systém na celou výšku domu

Vytápění: tepelné čerpadlo vzduch-voda, podlahové vytápění

Ocenění: nominace na Českou cenu za architekturu 2021

Inzerce

Velkoformátové a prefabrikované stavební prvky jsou odpovědí společnosti Xella na potřeby trhu

„Díky dlouholetým zkušenostech nejen ze zahraničí, ale také z vlastní výroby a výstavby na českém a slovenském trhu, začala Xella vyrábět inovativní produkty, které jsou odpovědí na nedostatek pracovních sil i na volání po snížení pracnosti, zvýšení kvality a současně zvýšení efektivity výstavby. V roce 2019 se již realizovaly první stavby, kde jsou nové výrobky a pracovní postupy aplikovány.“ vysvětluje Martin Mihál.

Součástí tohoto inovačního programu jsou velkoformátové tvárnice pro vnější obvodové stěny Ytong Jumbo, které vyzdí v jednom kroku sedmkrát větší plochu, a navíc snižují nároky na personál – při práci s nimi stačí dva pracovníci. A i pro ně je díky této technologii práce fyzicky méně namáhavá.

Vápenopískové tvárnice Silka Tempo zkrátí čas zdění o šedesát procent. Tyto tvárnice se používají pro nosné i nenosné obvodové vnitřní stěny a akustické dělicí stěny. Kromě zkrácení času zdění snižují i fyzickou náročnost pro pracovníky. Zdění probíhá pomocí minijeřábu, takže se tyto tvárnice dají snadno kombinovat s tvárnici Ytong Jumbo.

Nejhospodárnější řešení vnitřních nenosných a dělicích stěn nabízí příčkové GHT panely Ytong, které jsou součástí velkoformátového sortimentu společnosti Xella. Tyto panely jsou konstrukčně vyztužené a vyrábí se na míru podle výšky podlaží, přičemž maximální výška je 2,9 m.

Novinkou z loňského roku jsou nosné stěnové panely Ytong SWE. Díky těmto panelům a jeřábu lze v pracovní čtvi realizovat až 95 m² stěn za jeden pracovní den, což je plocha odpovídající téměř jednomu patru rodinného domu! Usazování panelů jeřábem navíc snižuje personální náklady.

Podrobné informace najdete na www.xella.cz

Navíc si pohráli s kombinací velkých a menších oken, plných a prosklených dílů, pevných a otvíravých částí, minimalistických a širokých rámců. Výsledek může připomínat abstraktní obrazy Pieta Mondriana. Plné části jsou z hliníku s vloženou tepelnou izolací, což je materiál používaný na vchodové dveře. Obývací pokoj je možné propojit se zahradou díky posuvnému systému s elektropohonem.

Dveře pro dlouhání

Celý interiér navrhovali architekti na míru. „Kromě houpacího křesla po mé babičce jsme pořizovali vše nové. Vzhledem k našim dobrým zkušenostem s Magdou a Radkem z JRA jsme kompletní vnitřní vybavení nábytkem nechali na nich,“ říká majitel.

Je vidět, že architekti mají rádi minimalismus, stejně jako přírodní materiály a barvy. Pro podlahy zvolili masivní dub, na nábytek použili dubovou dýhu v kombinaci s lakovanými povrchy. V hlavní chodbě jsou zabudované skříně na celou výšku místnosti, úložné prostory na míru jsou i v šatně.

Dveře zasahují od podlahy ke stropu „Rádi navrhujeme dveře na celou výšku místnosti, pocit z prostoru je pak daleko velkorysejší,“ říká Magdalena Rochová. Dveře mají skryté zárubně a minimalistické designové kování. „Vzhledem k mé dvoumetrové výšce jsou dveře až ke stropu fantastické a jiné bych už snad ani nechtěl,“ pochvaluje si majitel domu.

Osvětlení je řešené přisazenými subtilními čtvercovými světly, která mají různou velikost podle rozměrů místností. Světlo zavěšené nad jídelním stolem je obdélníkové. V koupelnách kryje podlahy i stěny velkoformátová dlažba, keramická umyvadla stojí na pultech z dřevěného masivu.

Autoři projektu z kanceláře JRA Jaroušek Rochová architekti mají rádi přírodní materiály a barvy, stejně jako minimalismus, což platí pro dům zvenčí i pro interiéry.

Zajímají vás návrhy interiérů?

Designérka Klára Valová přichází do hrubých staveb a tvoří lidem domov od píky.
Pusťte si s ní podcast.

Rybník jako lákadlo pro život

Zelená střecha se během roku různě barevně proměňuje. Je to bezúdržbový typ lehké, takzvané extenzivní zelené střechy. Obvykle nebývá pochozí a sázejí se na ni spíše suchomilné rostliny. „Od samého počátku pro nás bylo důležité, aby byla střecha zelená a různé barevné rostliny se zapojovaly ve výhledech z ulice přes dům,“ popisuje architektka Rochová.

Pozemek má přibližně tvar trojúhelníku. Dům stojí podél jedné jeho strany, směrem od domu k rybníku se parcela zužuje. Rybník na pozemku původně nebyl, majitelé se rozhodli ho vybudovat až během navrhování domu a zahrady. „Část pozemku byl mokřad s vývěrem podzemního pramene. Stačilo ho vyčistit a rybník byl na světě. Jsem zastáncem toho, že na každé zahradě by měla být voda, která přitáhne nespočet živočichů,“ vysvětluje majitel.

Smůla na dodavatele a instalatér vtipálek

Projektování probíhalo hladce. „To také díky investorovi, který nám věřil. Od studie majitelé souzněli s návrhem a neměli potřebu nic za běhu upravovat, což se pak odrazilo v architektonicky jasném domě. Úpravy projektu během budování domu nikdy nepřinášejí dobré výsledky,“ myslí si Magdalena Rochová.

Spolupráci si pochvalují i obyvatelé domu. „Stavět s architekty bylo to nejlepší rozhodnutí. Už před realizací stavby jsme věděli všechny detaily včetně všech použitých materiálů, povrchů, barev, vybavení přesné cenové kalkulace,“ hodnotí majitel, který se více než 15 let pohybuje ve stavebnictví, a tak ze zkušenosti oslovoval jen firmy, s nimiž už spolupracoval nebo je doporučili architekti. Ani tak se však nevyhnul problémům.

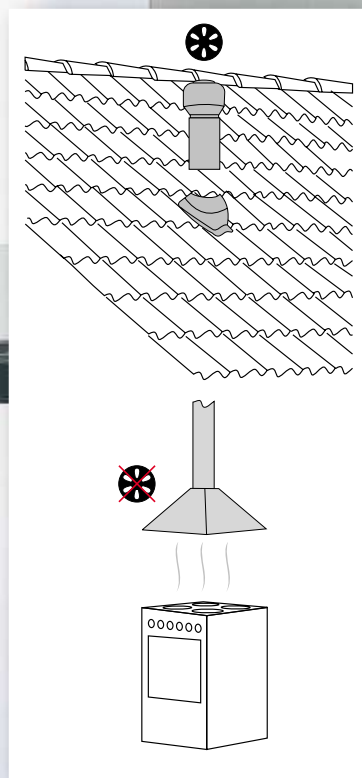
„Předně to byla insolvence a krach firmy, která dodávala systém oken, dveří a jižní hliníkové fasády. Pak to byla katastrofální kvalita dveří od známého českého výrobce. Architekti prosazovali vyzkoušeného italského dodavatele, ale já jsem trochu patriot a chtěl jsem české dveře. Chyba, ze které jsem se poučil,“ říká majitel.

Až půl roku po nastěhování obyvatelé domu odhalili kuriózní chybu. Instalatéři jim v koupelně pro hosty zaměnili studenou a teplou vodu v podomítkové termostatické baterii a voda se nedala regulovat. Přišli na to, až když přijela první návštěva. „Byly dvě varianty, jak problém vyřešit: buď vybourat a vyměnit podomítkové těleso, anebo nechat dodavatele vymyslet, jak jinak chybu vyřešit. Naštěstí dodavatel přišel na to, že je možné dokoupit ‚střeva‘ podomítkové termostatické baterie, která byla přehozena už z výroby. Jsme rádi, že je to již v pořádku a nemuselo se nic bourat,“ popisuje majitel. Stavba má podlahové vytápění tepelným čerpadlem vzduch-voda, které se stará i o ohřev vody na mytí. Vytápí se na 22 stupňů, denně běží myčka, pračka a sušička, v zimě každý den také infrasauna pro tři lidi. Od dubna do října se několikrát denně nabíjí automatická sekačka. Celkový roční účet za elektřinu byl již dvakrát vždy do 58 tisíc korun, spotřeba vody se vešla do sedmi tisíc korun za rok.

Stavělo se dva roky, další rok trvaly úpravy zahrady. Zkušenosti s domem mají jeho obyvatelé veskrze pozitivní. „Vše, co jsme od něj očekávali, se nám splnilo. Dům je neskutečně prosvětlený a zahrada v podstatě vstupuje do domu. Jediná věc, jež se musela opravit, byla markýza, která byla umístěna ve středu nad atikou. Musela se posouvat asi o 35 centimetrů, aby mohla být sklopená a více stínila venkovnímu sezení,“ říká majitel. Pochvaluje si dostupnost do zaměstnání a školy, stejně jako služeb a lékárnky. Blízko mají také bruslařskou in-line dráhu a koupaliště.

Fasáda z okenního systému otočená do zahrady mírně předstupuje před betonové konstrukce. Stropy a sloupy jsou za ní schované, takže dům z této strany působí lehce a minimalisticky.

KUCHYNĚ S VENTILACÍ VILPE® JE OÁZOU KLIDU

Systém TICHÉ KUCHYNĚ VILPE® je založen na bezmotorovém
kuchyňském odsavači par v kombinaci se střešním ventilátorem VILPE®.

VILPE®

www.vilpe.cz

PRAHA
Masarykova 54
252 19 Rudná u Prahy
T: +420 736 659 943
paha@kotevniotechnika.cz

ČESKÉ BUDĚJOVICE
Plachého 8
370 01 České Budějovice
T: +420 734 445 971
cb@kotevniotechnika.cz

BRNO
Videňská 237/136
619 00 Brno
T: +420 731 187 837
brno@kotevniotechnika.cz

BRATISLAVA
T: +421 911 614 014
bratislava@kotviacatechnika.sk

OSTRAVA
T: +420 739 028 666
ostrava@kotevniotechnika.cz

PREŠOV
T: +421 910 614 014
presov@kotviacatechnika.sk

ÚSTÍ NAD LABEM
Teplická 380
403 35 Libouchec
T: +420 603 172 692
usti@kotevniotechnika.cz

Jak (ne)rekonstruovat památky

Kvalitní konverze, restaurování starých hodnot nebo moderní vstup? Při rekonstrukci historických staveb, ať už chráněných, nebo těch, které často nepodléhají přísné památkové péči, dnes architekti stojí před otázkou, jak přistoupit k jejich původním hodnotám.

A

Architektura budov se v minulosti odvíjela od jejich funkce, avšak některé stavby časem svůj původní účel ztratily, a proto se dnes hledají způsoby, jak opuštěným domům, hospodářským dvorům a mnohdy i velkým historickým komplexům vdechnout nový život. Moderní zásahy mohou přitáhnout nové návštěvníky, ne vždy jsou ale namístě.

Přístup k rekonstrukci se v první řadě odvíjí od stáří, technického stavu, hodnot řemeslné práce, umístění a způsobu ochrany objektu. Obecně platí, že při úpravách nechráněných staveb má architekt větší pole působnosti než u těch, které jsou kulturními a národními památkami, kde má podstatně více svázané ruce. Pohledy architektů a památkářů na přístup k chráněným objektům ve smyslu, jaké prvky zachovat pro budoucí generace a jaké obětovat moderně, jsou mnohdy odlišné, a proto existují metodiky, jimiž by se autoři rekonstrukcí měli řídit. U některých typů staveb, které jsou sice historické, ale chráněné jen zčásti, nebo jejich původní hodnoty časem

zanikly, se pak otevírá prostor pro diskusi, v jaké míře lze do objektů soudobě vstoupit. Takový je tedy ideál památkové péče.

Tak jako v každém oboru, i v případě památkové péče a architektury existují méně a více fundovaní odborníci, kteří se přiklání k různým teoriím a výkladům metodiky ochrany. Jen samotný Národní památkový ústav na své půdě zaměstnává architekty, historiky, restaurátory nebo teoretiky dějin umění, v jejichž názorech se už z podstaty jejich kvalifikace objevují drobné nuance. Zatímco architekt je umělec, památkář je spíše konzervátor a tak podobně. Do procesu se navíc zapojuje celá řada aktérů, včetně veřejnosti a soukromých investorů, již konečnou celou záležitost financují a jsou i mnohdy hybateli rekonstrukce vedoucí k záchraně či stabilizaci památkových objektů. Určují také jejich budoucí funkci.

„Každý, komu jde o smysluplné využití památek, vždycky především velmi zodpovědně rozmýšlí a zvažuje takový program, který garantuje

soulad a rovnováhu mezi ochranou zachovávající autenticitu památky a její novou funkcí,“ píše ve své knize Typologie obnovy památek, architekt a pedagog Václav Girsá. Dnes existuje celá řada metodik a přístupů k obnově památek, pro širokou veřejnost se často zjednodušují na „pietní“ rekonstrukce a moderní zásahy. To druhé často vychází z názoru, že kromě konzervace nejnutnějších stavebních prvků je důležité vydvihnout celkovou filozofii stavby a její původní hodnoty zhmotnit jazykem či materiály, které odrážejí 21. století. Výsledné novotvary se však jen málokdy setkávají s pochopením konzervativních památkářů, mezi jejichž hlavní kritéria obnovy patří zachování původní atmosféry místa. Čím starší památka je, tím těžší je v ní něco nového prosadit či přistavět.

Státní hrady a zámky

K nejstarším dochovaným stavbám u nás patří státní hradní a zámecké areály. A mnohdy podléhají té nejprísnější ochraně. Jako sídla se vždy rozvíjela v závislosti na rozloze a bohatství konkrétního léna neboli státní správy, která byla páteří tehdejšího feudálního společenského zřízení. V době prosperity si šlechtici své areály různě přistavovali a zdobili, v horších časech jim zase nezbyvaly finance na jejich údržbu. V téměř každém z těchto areálů je dnes dochovaná řada stylů, jež odkazují na jinou dobu vzniku, potažmo majitele, a i když jsou z dnešního pohledu už dávno historii, ve svých časech byly módní a pokrokové.

Novotvary a rozsáhlé přestavby (z gotiky na baroko, renesanci atp.) se v případě hradů a zámků přestaly uplatňovat až v době, kdy sídla (vyjma Pražského hradu) ztratila svou původní funkci a transformovala se do reprezentativních a edukačních prostor, kde se návštěvníci seznamují s různými etapami dějin, artefakty i lidskými osudy. I proto je dnes při rekonstrukcích kladen důraz hlavně na konzervaci jednotlivých prvků, aby všechny hodnoty památky, včetně vrstevnatosti stylů a atmosféry místa, zůstaly zachované pro budoucí generace v co nejautentičtější podobě.

V jistých případech se odstraňují zásahy z doby socialismu nebo se exteriér památek vrací do původní barevnosti. „Jestliže je maximálně ohleduplný přístup k památkám na místě obecně, je to právě u této kategorie nejen vysoce žádoucí, ale i reálné a dostupné, neboť existuje široká společenská shoda, že jejich výlučné postavení je vzhledem k jejich naprosto nezastupitelné úloze nutno zachovat,“ vysvětluje památkář Václav Girsá.

Pravděpodobně nejpokrokovějším architektem co do úprav významných památek v novodobé historii zůstává Josip Plečnik, který ve 20. letech minulého století navrhl rekonstrukci některých zahrad a nádvoří Pražského hradu a před budovu Starého probošství nechal umístit kontroverzní obelisk. Kritiku od veřejnosti, Klubu za starou Prahu nebo svazu českých žen tehdy ustál hlavně proto, že měl na své straně tehdejšího prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka.

Na horní fotce je příklad pietní přístupu k památce – konverze jižního průčelí Horního hradu v Českém Krumlově s akcentem na starobylost a výtvarnost díla.

Vlevo je naopak příklad moderního vstupu do památky. Na třetí nádvoří u Starého probošství na Pražském hradě umístil Josip Plečnik obelisk.

Staré domy, statky a sakrální místa

Nejstarší dochované měšťanské domy jsou většinou součástí památkové rezervace, která podléhá přísné ochraně. Domům předchází historický a stavební průzkum, při kterém se zohledňují nálezy dobových fresek či řemeslných prvků. Vzhledem k atraktivní lokalitě dnes ve velkých městech ubývá domů, v nichž skutečně někdo bydlí. Investoři, většinou soukromníci, je nejčastěji mění na nová „léna“ v podobě hotelů, restaurací či uměleckých galerií.

Obecně platí, že nové prvky, které mají domy přizpůsobit požadavkům 21. století, musí to staré citlivě doplňovat a nepřebíjet atmosféru místa.

Na fotografiích vpravo nahoře i dole je měšťanský dům v Třeboni. Nahoře je vidět stav před a po zásahu architektů. Jde o příklad konverze s moderními vstupy. Na fotkách vlevo nahoře i dole je zachycena historizující obnova Mederova domu v Žatci.

„Přeměníme-li například zajímavý a dosud autentický měšťanský dům na hotel, který v maximální míře využívá všech prostor od sklepů až po půdu a vytváří nové, zahuštěné vnitřní struktury, proknané inženýrskými sítěmi, bude to bezpochyby vykoupeno nejen zničením původního prostorového uspořádání, ale i celistvostí výzdoby, hodnotných konstrukcí, řemeslných detailů, a tedy i zánikem celkové atmosféry domu,“ myslí si Václav Girsá. Moderní konverze je však z pohledu památkářů o něco reálnější, než tomu je u hradů či zámků, protože jich je jednak podstatně více a jsou součástí města, a tak ze strany společnosti roste tlak na to, je atraktivně využít a zapojit do veřejného dění.

Lehká střecha s tradicí

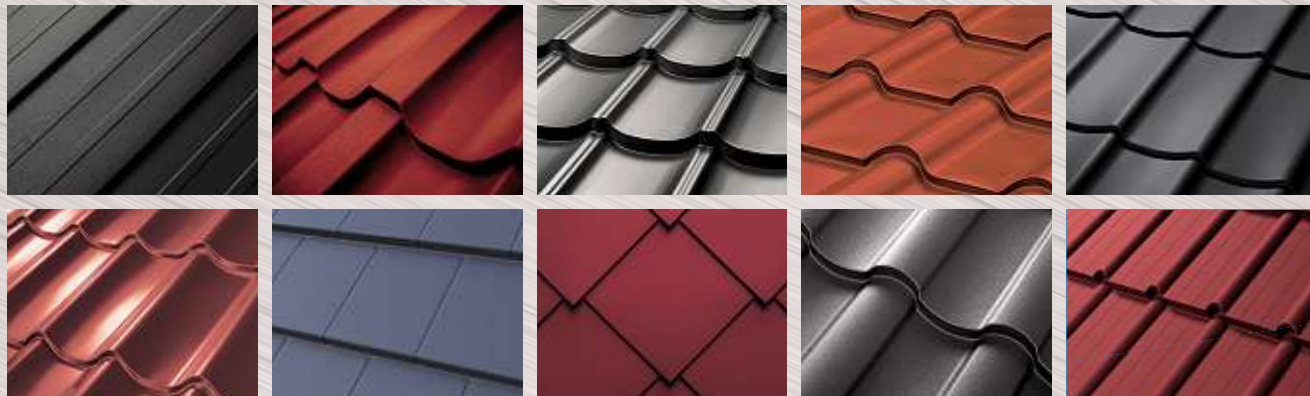

Moderní plechová střecha

Lehká krytina od českého výrobce s tradicí 25 let a nadstandardní zárukou.

Autor: Kamil Mrva Architects
Foto: TOAST

Střecha z norského hliníku nebo švédské oceli

Venkovské stavby

Statky, pivovary, mlýny nebo hospodářské dvory se většinou nacházely mimo urbanistickou strukturu města. V době baroka se zakládaly na venkově nebo poblíž velkých měst, kde byl odbyt pro produkci masa, mléka, sladu, mouky či zeleniny. Mnohé areály spadaly do šlechtického léna a některé časem pohltila velká města, která se rozšiřovala do okolí.

V době kolektivizace zemědělství areály přišly o své pozemky a následně i původní funkci. Ne všechny objekty jsou dnes památkově chráněny, často se jedná o solitéry. Je to proto, že jsou dokladem lidové architektury a také jejich cenné historické prvky v minulosti poničily necitlivé úpravy nebo zanikly samospádem. Často jde o místa, kde investoři mají větší možnost seberealizace a najímají si architekty, kteří původní stavby buď obnovují, nebo je doplňují o moderními vstupy.

Rekonstrukce mlýna ve středních Čechách od studia stem-pel & tesar (nahore). Mlýn je nyní chalupou. Statek Salajna na Karlovarsku (uprostřed) je příkladem obnovy v historizujícím stylu. Dole je objekt v Pardubickém kraji, z něhož zbyla jen cihelná kontura. Do ruiny architekti vložili nový dům.

Kláštéry, kostely, synagogy

Kláštéry patří mezi nejstarší stavby budované na našem území a byly součástí konventů západních církví, kde žili řeholníci a na jejichž výstavbě a zdobení se mnohdy podíleli italští mistři. Ty z největších a nejstarších jsou národní kulturní památkou České republiky. Přísná ochrana se týká i některých kostelů a synagog, které u nás nejčastěji vznikaly v době středověku.

U synagog je situace specifická, protože spousta z nich zaniklo během křišťálové noci v roce 1938. O to jsou dnes cennější. Kostely byly zase terčem pro komunistickou stranu a vzhledem k ateizaci společnosti jsou dnes mnohé z nich vysvěcené. Přístupy k obnově poutních míst se liší. „Velmi důležitou zásadou pro zachování památky je respektování a používání odpovídajících tradičních materiálů i stavebních a řemeslných postupů. Řada památek se dnes ničí zcela zbytečně, za drahé peníze, pouze z neznalosti tím, že se do obnovy nesprávně vnášejí soudobé typologické, konstrukční, materiálové a technologické stereotypy,“ říká Václav Girsá.

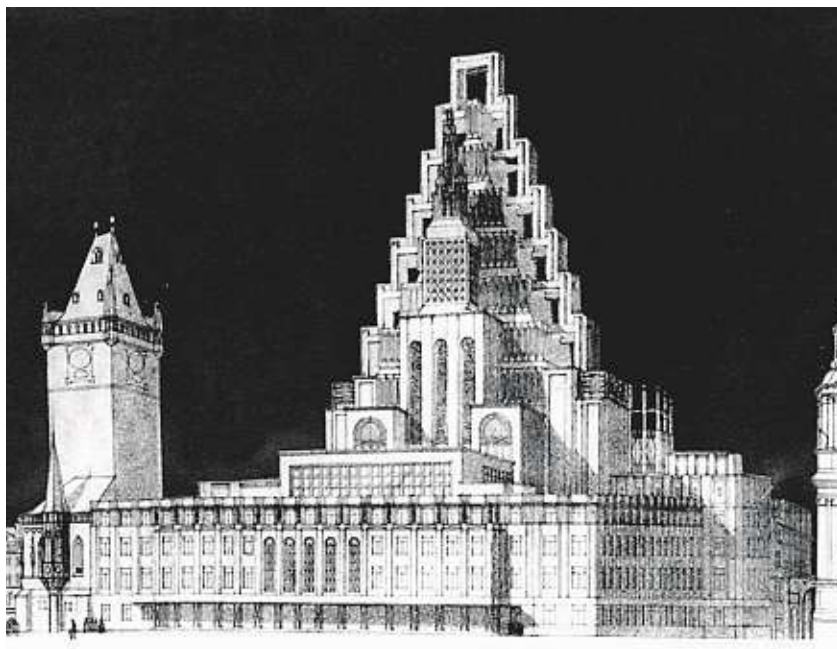
Restaurátoři kladou důraz na zachování starobylosti a duchovní podstaty místa, obce a veřejnost si ale přejí zchátralé stavby oživit a vrátit do původní podoby. Najdou se i případy, kdy architekti volí moderní přístupy a snaží se původní architekturu propojit se současností.

Nahoře: Poutní kostel Navštívení Panny Marie ve Skocích.

Vlevo: Moderní klášter Nový Dvůr byl zemědělským hospodářstvím vybudovaným v polovině 18. století. Autorem návrhu rekonstrukce je britský architekt John Pawson spolu s architektem Janem Soukupem. Koncepce areálu navázala na historickou osovou kompozici objektů a stromových alejí se čtvercovým klášterem v jeho středu. Novou dominantou kláštera se stal minimalistický kostel.

Moderna včera a dnes

V průběhu různých časových etap se objevovaly návrhy na dostavbu památek, které u odborníků a veřejnosti vzbuzovaly emoce především proto, že více či méně narušovaly atmosféru místa. Historicky k tomu začalo docházet v době moderny začátkem minulého století. Mezi jedny z nejkontroverznějších návrhů té doby patří dostavba Staroměstské radnice od architekta Josefa Gočára. Nová pyramida měla být domi-

nantou náměstí, nesetkala se však s pochopením památkářů ani odborné veřejnosti. Co se naopak v historii podařilo prosadit, jsou některé zásahy z 60. až 80. let minulého století, jako je například neoklasicistní přístavba v pražském barokním Klementinu od architekta Ladislava Machoně nebo funkcionalistická přístavba k Černínskému paláci od Pavla Janáka. Samotnou kapitolou jsou pak novostavby v brutalistním stylu, které navrhovali architekti do historické zástavby města. Patří sem například hotel InterContinental, který vznikl na ná-
břeží u pomyslné brány do Starého Města, nebo obchodní dům Prior v Olomouci. Dnes by tyto návrhy ani na jednom z míst zcela určitě neprošly. Vizionářské návrhy na to, jak „oživit“ historii památek, se tu a tam objeví i dnes. Patří sem například návrh na dostavbu pražské Invalidovny od architekta Petra Hájka, který rozlehlý barokní areál navrhuje doplnit o skleněné, moderní vstupy. Nebo realizovaná dostavba sklářských roubenek v Novém Boru od OV architekti. Silně negativní emoce vzbudil v poslední době návrh na úpravy keltského opida Závist od architekta Josefa Pleskota. Betonové sarkofágy umístěné nad fragmenty historických staveb v krajině na vrchu Hradiště se u odborníků ani veřejnosti nesetkaly s pochopením. „Nikde ve světě se na srovnatelných lokalitách nese-
tkáme s podobnou formou, zpřítomnění – což není doklad vyspělosti ani modernosti diskutovaného projektu, nýbrž zásadního nepochopení fenoménu památkových hodnot a neznalosti aktuální památkové rozpravy,“ zní stanovisko Českého národního komitétu Mezinárodní rady památek a sídel.

Toužíte po kvalitním, funkčním
a architektonicky zajímavém
domě?

Jde vám o rychlost výstavby,
energetické úspory
a investiční náklady?

OCELODOMY EXCON

V čem jsou výhodné?

Variabilita, rychlost, přesnost, cena.

Ve srovnání se zděnými domy má ocelový skelet nezpochybnitelné výhody. Rychlost výstavby a cena jsou klíčové přednosti rodinného domu z ocelového skeletu. Volný vnitřní prostor mezi obvodovými stěnami umožňuje nespočet variant dispozičního uspořádání.

- +** Kvalita a přesnost výstavby
- hlavní nosná konstrukce je vyráběna a montována s přesností na milimetry.
- +** Volná vnitřní dispozice a variabilita dispozičního řešení umožňují architektovi splnit jakákoliv přání zákazníka.
- +** Rychlost výstavby (hlavní nosná konstrukce je k dispozici do 10 dnů od zahájení montáže), možno montovat i v zimních měsících.
- +** Garance kvality hlavní nosné konstrukce nese nižší nároky na kvalifikovanost dodavatelů výplňových konstrukcí (zděných i montovaných skládaných, vnějších i vnitřních).

Je rekonstrukce hradu Helfštýn povedená, nebo neodborná?

Hrad Helfštýn u Týna nad Bečvou v Olomouckém kraji pochází pravděpodobně ze 13. století a patří mezi největší hradní komplexy v Evropě. Tvoří ho řada staveb, má pětici bran, množství bašt, věží a rozsáhlý systém vnitřního i vnějšího opevnění. Ačkoliv se řadí mezi zříceniny, v 80. letech minulého století se o jeho „znovuzrození“ ve spolupráci se Státním ústavem pro rekonstrukci památkových měst a objektů pokoušel doktor Zdeněk Gardavský a kastelánka Marcela Kleckarová, jež na hradě začala pořádat akce uměleckého kovářství Hefaiston.

V této době se řešila metodika, jak hrad zajistit pro další generace. Podrobně se věnuje každé zdi a úpravám jednotlivých staveb v areálu. „Na hra-

dě Helfštýně nelze uplatňovat ani historismus, ani puristicky očišťovat stavby od mladších vývojových stop, ani zde vytvářet pole pro architektonickou fantazii. Těž vylučuji materiály jako beton, ocel, sklo,“ píše ve své studii Gardavský. Architekt však svůj závazek nedodržel, podlehl takzvané objevitelské vášni a na hradě zhmotnil řadu historizujících prvků, jako bylo zastřešení věží a dostavba cimbuří, využil i betonářské technologie, což bylo vnímáno značně kontroverzně. Od 90. let byly ze strany architektů pokusy také o zastřešení paláce, návrhy však u památkářů nikdy neuspěly, protože navyšovaly hmotu hradebního torza. Rekonstrukce paláce hradu Helfštýna, dokončená roku 2020 atelierem-r, je výsledkem několikaletých snah o zachování torza stavby pro další generace.

Rekonstrukce paláce hradu Helfštýna od atelieru-r posbírala v loňském roce řadu ocenění, včetně České ceny za architekturu. To vzbudilo nebývalý ohlas u veřejnosti a některých odborníků, ale také značnou kritiku ze strany Mezinárodní rady pro památky a sídla ICOMOS, která rekonstrukci hradebního torza za 90 milionů korun považuje za nezdařilou. Vadí jí hlavně moderní zásahy do zřízení paláce včetně za-

střešení, které podle ní neplní svůj účel a mění atmosféru místa.

V následujícím článku jsme dali prostor oběma stranám k vysvětlení jejich postojů. Za stranu hájení projektu jsme oslovili hlavního architekta stavby Miroslava Pospíšila, naopak za kritiky své připomínky sděluje Václav Girsá, prezident Českého národního komitétu ICOMOS a pedagog.

Celkové zastřešení stavby

Miroslav Pospíšil

Zastřešení paláce je reakcí na nejednotné názory uživatelů hradu a Národního památkového ústavu. Jedna strana si přála palác zastřešit celý, druhá by ho nejraději nezastřežovala vůbec, nebo jen zčásti, protože podmínkou bylo zachovat torzální charakter stavby, kde je žádoucí zachovat jen nejtrvalejší konstrukce a zbytky staveb nechat vystavené povětrnosti, zatékání srážkové vody a rozdílu teplot. Vycházeli jsme i ze stanovení, že případná krytina nesmí navýšit objem zřízení. Po dokončení realizace se objevily názory, zda by nebylo bývalo vhodnější zvolit přístup historizující v podobě sedlové střechy. Z mého pohledu by to bylo jen pokračování příběhu doktora Zdeňka Gardavského. A vycházelo by z polemik, protože dnes neexistuje materiál, který by definoval původní podobu. Nebylo by to tedy historicky poctivé.

Václav Girsá

Chápu, a je to správná úvaha, že u paláce hradu Helfštýna památkáři stanovili podmínku skrytého zastřešení tak, aby nenarušovalo siluetu stavby. U případů, kdy se nedochovalo žádné artefakty zastřešení, je památkářsky akceptovatelné řešení v podobě modernějšího vstupu. Zastřešení ale musí být vymyšleno dobře jak architektonicky, tak technicky, aby vše, co je ohrožené, a v tomto případě je to celá dispozice paláce, bylo kryté před externími vlivy. Dávám za vinu památkářům, že netrvali na zastřešení celé stavby a povolili polovičaté řešení. Zadáním mělo být ochránit vzácný palác skrytým zastřešením v celé jeho dispozici. To se realizovalo jen na polovičce půdorysu a ještě nedůsledně. Za devadesát milionů? Nesplněné zadání a neuvěřitelné plýtvání finančními prostředky.

Řešení krytiny

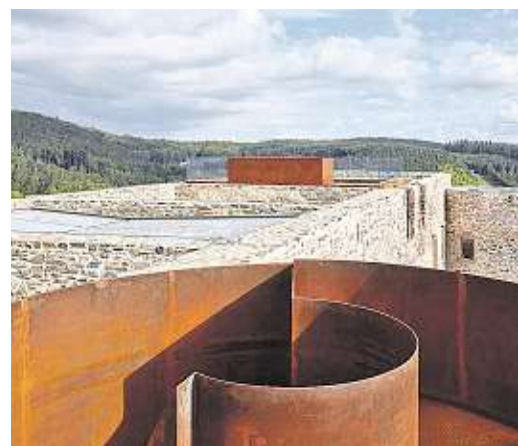
Miroslav Pospíšil

V kontextu zachování torzální architektury nebylo úmyslem, aby střecha technicky uzavírala celý prostor a chránila ho před vlivem počasí. Jedna z podmínek památkářů byla, aby okenní otvory zůstaly nevyplněné. A jelikož se jedná o větrnou oblast, sníh i déšť se do interiéru dostane skrz ně. V kontextu přání uživatele stavby, který chtěl v interiéru rozmístit různé exponáty, jsme navrhli krytinu, jež bude chránit alespoň vystavená díla. Vzhledem k tomu, že je to zřícenina, střecha neplní klasickou funkci. Přirovnal bych ji k několika deštníkům, které mají tu nevýhodu, že pod nimi člověk může pocítit chlad a vlhkost. Při volbě materiálu zastřešení hrálo velkou roli také stávající vnímání hradu jako torza, kdy má návštěvník otevřenou oblohu nad hlavou. Jednotlivé prostory a v nich umístěné expozice jsou dobře čitelné díky množství denního svitu, které přichází skrz neexistující strop. Volba skla jako materiálu pro zastřešení nám umožňuje tyto parametry zachovat. Pískované sklo bylo zvoleno jednak pro lehčí údržbu a jednak proto, že rozptýlené světlo poskytuje vynikající světelné podmínky pro vloženou expozici.

Václav Gírsa

V případě zastřešení zříceniny, kterou je nutné uchovat pro další generace, je z odborného hlediska nutné dbát na to, aby se co nejspolehlivěji ochránila její stavební konstrukce. Detaily by měly být vymyšlené tak, aby voda nestékala po stěnách a nedocházelo k jejich poškození. Památkáři údajně neschválili vyplnění okenních otvorů, architekt má ale povinnost přemýšlet nad jinými řešeními například v podobě skleněných desek, které nemusí zasahovat přímo do konstrukce, ale zakryjí otvory tak, aby se sníh nebo déšť nedostával do interiéru. Nebo jinak. Další negativum vidím v provedení, detailech a zvoleném materiálu střechy, jež je náročná na údržbu. To je v případě rozsáhlých hradů, jejichž údržba je vždy obtížně dostupná, velký problém, neboť obecně se na tyto práce nedostává finančních prostředků.

Cortenové prvky

Miroslav Pospíšil

Naším cílem bylo nejen najít optimální způsob zastřešení paláce, ale chtěli jsme se také pokusit o přiblížení historického vývoje paláce návštěvníkům ve všech jeho původních úrovních. Tento záměr vedl k myšlence propojení přístupného přízemí s vyššími zřícenými podlažími paláce, a to vložением nových architektonických prvků do historické stavby. Při návrhu nových konstrukcí jsme vycházeli z požadavku na neinvazivní a reverzibilní architekturu. To znamená, že nebylo možné vstupovat do původního zdiva. Nové prvky, jako jsou cortenové lávky, jsou vkládány do otvorů nebo na plochy, které už v paláci byly. S cortenem jsme měli zkušenost z dřívější stavby a navedla nás k němu i podmínka památkářů, abychom zachovali torzální charakter stavby. Corten je speciální slitina mědi. Materiál postupně koroduje a v určité fázi se proces koroze zastaví. Materiál vypadá staře během poměrně krátké doby a nám to v kombinaci se stářím samotné stavby, ale i s charakterem zdiva přišlo výstižné. Je to materiál, který nepůsobí cizorodě. Nechtěli jsme tvořit koncept úprav jako sólisti, přizvali jsme k tomu Národní památkový ústav, s nímž jsme řešili nejružnější detaily a části stavby. Někdy to bylo emotivní, ale pravda je, že na výsledném řešení byla většinová shoda.

Václav Girsá

Vstup do dispozice paláce přes rezavý plech budí ohromující první dojmy. Laik určitě zírá. Pro ty, kteří se chtěli potěšit romantickou atmosférou starobylého hradu, je to spíše šok. Bože můj, co všechno sem bylo vneseno, v jakých kombinacích nakupeno. Reverzibilita je v podstatě požadavek na to, aby nové prvky byly šetrné ke stávající hmotě. Požadavek na reverzibilitu zde v žádném případě dodržen nebyl. U zřícenin platí, že moderní prvky by neměly přebíjet to staré. Musí být zřetelné, že důležitější je hrad, a architekt by do něj měl vstupovat moderními, ale spíše minimalistickými zásahy, aby zůstala zachována atmosféra místa. Vkládané detaily u paláce hradu Helfštýna jsou moderní, o tom není pochyb. Ale za každou cenu výrazné a mnohdy nepříliš původní. Prostory jsou přesycené bez sebekázně a účty k památce.

Stabilizace zdiva

Miroslav Pospíšil

Sanaci zdiva jsme navrhli v takové míře, abychom ho pokud možno zakonzervovali ve stávající podobě. Nutnými zásahy byla opatření proti vlhkosti a pro jeho odsolení, dále pak statické zabezpečení stavby a jejích částí. Zpevněním, restaurátorskou obnovou a doplněním prošly také omítky vnitřních i vnějších fasád tam, kde byly zachovány. Kde nebyly, došlo alespoň k přespárování zdiva a jeho doplnění. Více narušené kusy cihel byly nahrazeny novým materiálem podobného formátu s vysokou mrazuvzdorností a minimálním obsahem aktivních rozpustných solí. Ochrana stávajícího cihelného zdiva pomocí nové vrstvy omítky byla provedena v místnostech, kde není realizováno nové zastřešení a stěny jsou nadále vystaveny účinkům srážkové vody. Tam, kde jsou stěny chráněny novou konstrukcí, jsme po zpevnění a výměně zvětralých cihel ponechali cihelné zdivo odhalené, aby byla zachována čitelnost jednotlivých etap stavebně-historického vývoje paláce. Omítky byly provedeny tak, aby jejich ohrazení nebylo ostrou hranou, ale postupně přecházelo do rozetřených spár neomítaných ploch.

Václav Girsá

Uchování obrazu nedotčenosti, pokud možno s minimální změnou vžitého vzhledu, a respektování torza jako významného historického pramene jsou základní premisy pro kvalifikované ošetření vzácné historické materie. To vyžaduje volit především konzervační přístup s využitím šetrných metod stavebně-restaurátorské činnosti. Pro zříceniny hradů je to základní požadavek památkové péče. Stejně nároky na výsledek musíme mít i v případě potřeby náročnějších zásahů. O to je to složitější. Zdivo průčelí paláce hradu Helfštýna bylo kompletně v celém rozsahu a hlavně nepříliš citlivě přespárováno. Nová, příliš světlá malta byla mechanicky rozetřena v líci zdiva od paty až po korunu průčelí. V interiérech bylo vše novou maltou příliš světlého odstínu zglajchšaltováno (usměrněno ke strohé jednotě, pozn. red.), přestože zde byla šance díky ochraně střechy postupovat citlivěji. Je to neuplatněný požadavek památkové péče. Nelíbí se mi rozpačité detaily spárování s odbytými přechody vkládané malty na přechodech cihelného a kamenného zdiva. Návaznosti spárovaného zdiva a omítek jsou nahodilé a vynikají zde plochy nových, tupých omítkových ploch. Tam, kde měl nastoupit restaurátor a kultivovaně vyřešit návaznost ke zbytku historických omítek, jako u rohových výsečí, se to jen ledabyle domázlo maltou. Choulostivé detaily zbytků štukové výzdoby byly navíc ponechány bez restaurátorského ošetření.

STAVEBNÍ A SILNIČNÍ
TECHNIKA

Autorizovaný distributor
YANMAR v České republice

Exkluzivní distributor
DAVINO v České republice

ASbud Česká Republika, s.r.o.
U Kantorka 419, 756 61 Rožnov p. Radh.

Tel.: +420 724 978 237
E-mail: jan.kuncicky@asbud.cz

www.asbud.cz

YANMAR

D'AVINO

AMMANN

MESSERSI
Machines born to work

HİDROMEK

EK014244

Betonové chodníky

Miroslav Pospíšil

V přízemí paláce jsme navrhli vytvoření sítě pochozích ploch a chodníků z přesných desek z hladkého pohledového betonu položených do jednotlivých prostor. Pohledový beton je ohraničen přísně rovnými cortenovými profily, které vytváří odstup od nerovných a nepravidelných stěn. Plocha mezi přesným profilem a nepravidelnou stěnou je vysypána kamenivem, které dá vyniknout obojímu a smíří nepravidelnost s nekompromisní rovnou linií. Abychom nabídli návštěvníkovi i provozovateli různé možnosti využití prostor, pracujeme s rozsahem pevné a sypké plochy. V některých místnostech jde návštěvník po úzkém chodníku vloženém do jinak šterkové plochy. V jiných prostorách, kde je to provozně vhodnější, jsou naopak vytvořeny jen malé odstupy od stěn, abychom maximalizovali využitelnou plochu místnosti.

Václav Girsá

V dispozici jsou prostory řešeny tak, že jsou dohladka vybetonované chodníčky. Je to ten nejjemnější povrch, což je dnes velice módní, ale v případě středověké, otevřené stavby je to, myslím, nesmysl. Jakmile dojde ke kondenzaci, a stačí obyčejná mlha, člověk musí být opatrný, protože povrch začne být silně klouzavý. Jeho okolí je vymezené hrubým šterkem jako mezi pražci na nádraží. Je-li špatné počasí, cestičky začnou být zašlapané a špinavé. To znamená, že prvotní efekt jakési exkluzivity čerstvě dokončeného díla se časem zcela degraduje.

VZDORUJÍCÍ UKRAJINA

Reportáže, rozhovory a analýzy o válce, která mění svět

- Proměna Volodymyra Zelenského v globálního válečného lídra
- Rozhovor s autorem knihy o Putinovi Stevenem Leem Myersem
- Reportáž z obleženého Doněcku, kde se rozhodovalo o válce v roce 2014
- A mnoho dalšího

100 stran jen za **99 Kč**

PRÁVĚ V PRODEJI

na stáncích, webu [Respekt.cz](https://www.respekt.cz) nebo v naší aplikaci, kde jsou vybrané texty dostupné také v audioverzi

Objednávejte na www.respekt.cz/vzdorujiciukrajina

Celková atmosféra paláce

Miroslav Pospíšil

V hradním paláci vznikla díky impulzu k jeho zastřešení atraktivní prohlídková trasa, která všem umožňuje seznámit se zajímavou formou nejen se samotnou stavbou paláce, ale také s okolím hradu díky novým vyhlídkám z úrovní zřícených stropů, z hradeb, nebo dokonce z úrovně koruny zdiva. Doufáme také, že výsledkem je kromě jiného i přiblížení moderní architektury široké veřejnosti, což je jedním z našich cílů. Pomocí nových prvků otvíráme původní prostory, ale současně z nich vytváříme prostory nové – polouzavřené, zastřešené v různých výškách nebo naopak otevřené. Návštěvník tak prochází místnostmi, které jsou různě prostorově členěné – nízké, vysoké, úzké, široké, majestátní, komorní, světlé, tmavší. Při tom všem vždy ctíme pozici a výškové úrovně původních konstrukcí. Vznikl tak nový helfštýnský labyrint, který je možné procházet různými směry a trasami a kde je možné vidět jednotlivé objekty a prostory z různých úhlů pohledu, z různých odstupů, nahlédů i podhlédů a objevovat tak krásy a taje historie paláce hradu Helfštýn.

Václav Girs

U hradů, zřícenin, které jsou obklopeny městskou zástavbou, je logicky větší tlak na soudobé využití. Hrad, jenž je součástí urbanizované struktury, se přece jen liší od zříceniny na kopci, kde je místo pevně spjaté s přírodou a geniem loci. Měl by to být prostor, kam si jde člověk odpočinout od technologií, ruchu a konečně i moderní architektury města. Žádná výrazná moderní vrstva v něm vůbec nemusí být. Citlivě ošetřená zřícenina v krajině probouzí emoce, dává nadhled a umožňuje spojení s minulými generacemi. Myslím si, že úpravy torza starého paláce hradu Helfštýna nepříznivě postihly fyzickou podstatu a atmosféru významné památky. Realizace vnesla neklid do prostředí, jež je zapotřebí ctít. Je v rozporu s řadou mezinárodních doktrinárních dokumentů evropské památkové péče. S památkou, s významnou památkou hradní architektury je zapotřebí nakládat v souladu s nejnáročnějšími kritérii oboru památkové péče. Je to závazek a zodpovědnost každé generace. Úpravy Helfštýna nejenže nesplnily zadání, ale představují neuvěřitelné plýtvání veřejnými prostředky.

OKNOPLASTIK

vše pro váš dům

Na vašem domě zvládneme hravě
všechna okna, dveře či vrata

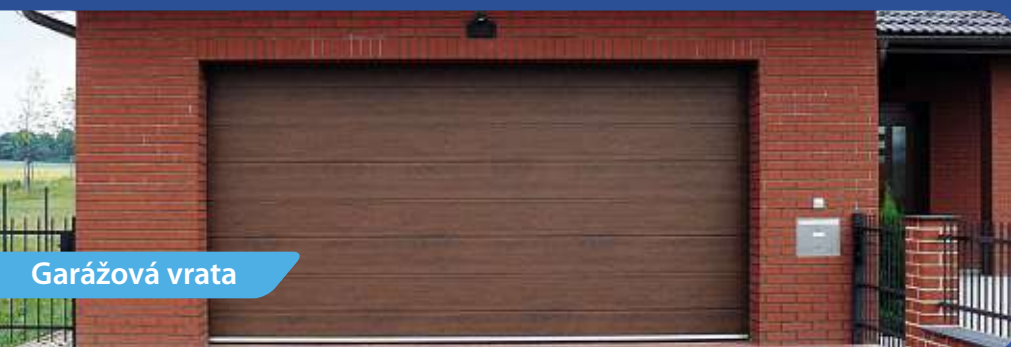
Okna všech materiálů

Rolety

Žaluzie

Garážová vrata

Interiérové dveře

Posuvné dveře

Bezpečnostní
dveře

Foukaná izolace

zákaznická linka
800 606 606

volejte zdarma
Po–Pá 7:00–15:30

www.oknoplastik.cz

Architektura není o veřejném hlasování

Atelier-r v čele s architektem Miroslavem Pospíšilem loni vzbudil pozornost na poli tuzemské i světové architektury a otevřel diskusi o přístupu k rekonstrukci památek. Za proměnu paláce hradu Helfštýna získal hlavní ocenění v České ceně za architekturu, Stavbě roku a bodoval i v mezinárodní soutěži prestižního magazínu Dezeen Awards v kategorii rekonstrukce.

Poměrně malý ateliér, který v roce 2005 založil Miroslav Pospíšil, sídlí v jedné z velkorysých olomouckých vil s výhledem do parku. Dům v neorenesančním stylu, který si za první republiky nechal postavit bohatý právník Eduard Šrot jako své rodinné sídlo, se dnes díky rekonstrukci z roku 2011 řadí mezi příklady kvalitní přeměny chráněné kulturní památky.

„Když jsme hledali místo pro náš tým, vůbec jsme si nemysleli, že skončíme v prvorepublikovém domě. Objekt Šrotovy vily mi připadal trochu pompézní, já osobně jsem si pro ateliér představoval spíš něco v industriálním stylu. Památka ale byla dlouhodobě prázdná a v bídném stavu, a tak jsem slevil ze svých představ a s týmem využil své know-how k probuzení života v domě,“ popisuje Miroslav Pospíšil. Bývalá rodinná vila, již poškodily necitlivé úpravy v době socialismu, se tak pod dohledem architektů proměnila na reprezentativní zázemí atelieru-r.

Rekonstrukce a konverze veřejných památek je oblast, již se ateliér dlouhodobě věnuje. Na kontě má však i řadu moderních technických staveb, pří-

staveb nebo úprav domů z dob socialismu. „Cílem naší práce vždy je, aby výsledné řešení maximálně zúročilo aspekty daného místa. Navrhujeme stavby se znalostí historických souvislostí a v kontextu s okolím, protože není možné nerespektovat genia loci. Hledáme řešení, které propojí okolní objekty a jejich funkce. Snažíme se vytvářet nový veřejný prostor,“ říká rodák z Olomouckého kraje.

Zdlouhavá cesta k architektuře

Miroslav Pospíšil pochází z předměstské části Olomouce – Černovíru, místa s kdysi idylickou venkovskou atmosférou. O dětství stráveném na venkově hovoří jako o důležité etapě, která ho formovala profesně i lidsky. „Navzdory době socialismu se u nás žilo pořád tak nějak postaru. Lidé měli svá hospodářství, vlastnili pole nebo louky a všichni se znali. Zároveň to však bylo prostředí, kde se člověk mezi kluky potřeboval opakovaně prosazovat, pokud mezi nimi chtěl mít důstojné postavení,“ vzpomíná.

Od školních let ho bavila historie. Díky od dvacet let staršímu bratranci, který vystudoval fakultu architektury, si i poměrně brzy uvědomil, co chce

“

Olomoucká pobočka Krajského soudu v Ostravě byl dost kontroverzní projekt, ale i po letech si myslím, že se nám podařilo.

text: Magdalena Medková, foto: atelier-r, Ester Havlová, Lukáš Navara, Jaromír Král

Více...

Podrobný rozbor
rekonstrukce
hradu Helfštýn
najdete na str. 52

Do portfolia
atelieru-r patří i řada
novostaveb. Například
lékárna Fakultní
nemocnice Olomouc
(na fotkách). „Myslím,
že je dnes velmi těžké
prosadit kvalitní
moderní architekturu,“
říká architekt
Miroslav Pospíšil.

v životě dělat. Příbuzný však později emigroval do Švýcarska a to v době normalizace vrhlo špatné světlo nejen na jádro rodiny, ale i na všechny okolo. „Věděl jsem, že za těchto podmínek bude těžké jít v jeho šlépějích, protože na fakultu architektury brali jen studenty s čistým kádrovým posudkem. Nedokázal jsem si však dost dobře představit, že bych mohl dělat něco jiného,“ vypráví Pospíšil. Po poradě s bratrancem zvolil cestu nejmenšího odporu a po maturitě nastoupil na stavební fakultu v Brně s vidinou, že po třech letech studia přestoupí na fakultu architektury. Než se ale dostal do třetího ročníku, škola tuto možnost zrušila, a jemu tak nezbyvalo než odbornost architekta získat později.

Po dostudování vysoké školy nastoupil Pospíšil do Stavoprojektu, a přestože to nebyla jeho vysněná pozice, seznámil se s prací v projekčním týmu. Ve své profesní dráze později pokračoval ve Státním ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů, zkráceně SÚRPMO: „Oproti

Architektonické řešení Ústavu molekulární a translační medicíny Lékařské fakulty Univerzity Palackého reaguje na orientaci stavby ke světovým stranám a svou hmotou omezuje negativní dopad na okolní zástavbu.

Stavoprojektu byla práce v SÚRPMO velmi rozmanitá a zajímavá, protože jsme měli na starosti rekonstrukce a projektování památek. Přístup tam byl odlišný než v ostatních státních kancelářích, byl kladen důraz na pečlivost a propracovanost projektu, což bylo dané i tím, že se v té době do památek moc neinvestovalo, a tak bylo na projekty dost času,“ rekapituluje architekt.

Se zachováním betonu pomohl ministr

Po revoluci se začalo SÚRPMO postupně rozpadat a nové možnosti zlákal Pospíšila k vybudování soukromé projekční kanceláře. Po nějaké době složil autorizační zkoušku v oboru architektura, což ho oficiálně opravňovalo k tomu, aby se mohl ucházet o zakázky i z oblasti rekonstrukce památek. Jeho prvním velkým zadáním byla oprava zámku Čechy pod Kosířem, jež kvůli omezeným finančním možnostem kraje byla rozdělena do několika etap a trvala řadu

VYBÍREJTE EKO- logicky

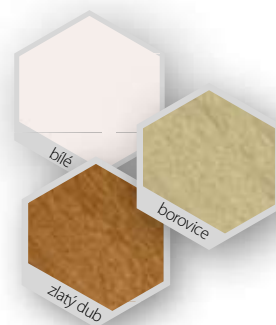
FAKRO®

EKOLOGICKÁ PLASTOVÁ STŘEŠNÍ OKNA

S námi můžete bezpečně plánovat budoucnost a plnit si svoje sny. Naše okna jsou šetrná k životnímu prostředí, protože je vytváříme z recyklovaných materiálů, a suroviny použité k jejich výrobě lze téměř ve 100 % recyklovat.

Plastová okna FAKRO poskytují:

- **odolnost a klid na dlouhé roky** - jsou odolná proti vlhkosti,
- **možnost přizpůsobení se každému interiéru** - jsou dostupná v bílé barvě nebo v dekoru borovice a zlatý dub,
- **péči o životní prostředí** - vyrábí se z ekologického granulótu a lze je opětovně recyklovat.

Pro více informací o střešních oknech a dalších výrobcích FAKRO navštivte www.fakro.cz.
Kontaktujte nás telefonicky **558 712 629** nebo e-mailem fakro@fakro.cz.

let. Po dokončení v roce 2017 získala titul Stavba roku Olomouckého kraje a později i prestižní ocenění Opera Historica. Odborná veřejnost tehdy vyzdvíhovala pietní přístup k památce, který spočíval v respektování původních hodnot a rekonstrukci bez výrazných moderních zásahů.

Více autorský a odvážnější přístup k architektuře Pospíšil poprvé ukázal už v roce 2007, kdy navrhl pro olomouckou pobočku Krajského soudu v Ostravě konverzi budovy bývalých tiskáren. „Bylo to poprvé, co jsme navrhli výrazný vstup současné architektury do stávající budovy. Původní hmotu jsme doplnili o novou předkonstrukci, která kromě toho, že plnila několik technických funkcí, byla zásadní pro výslednou atmosféru domu. Byl to dosti kontroverzní projekt, ale i po těch letech si myslím, že se nám podařilo z tiskáren vytvořit důstojné sídlo justice,“ říká architekt.

Nápad s využitím předstěny u budovy bývalých tiskáren ze 70. let minulého století vycházel podle Pospíšila z praktických důvodů. Dům je orientovaný na jih, a tak bylo žádoucí vytvořit mu stínění před žářem letního slunce, protože vnitřní klimatizace administrativních domů v té době ještě nebyla obvyklým standardem. Konstrukce slouží navíc jako akustická bariéra vůči frekventované ulici a jsou ji také vedena dvě úniková schodiště,

Čtyři proměny v Olomouci. Vlevo nahoře je kontroverzní rekonstrukce Prioru v sousedství gotického chrámu sv. Mořice. Na fotce vedle je tamní pobočka Krajského soudu v Ostravě, která využívá budovu bývalých tiskáren. Vlevo dole je potom proměna Jednoty, kde v přízemí zůstanou prodejny, na druhém podlaží budou ubytováni vysokoškoláci, nad nimi budou nájemní byty a v posledním podlaží bude restaurace s terasou na střeše. Na poslední fotce je dostavba Slovanského gymnázia.

čímž se splnila kritéria protipožárních opatření. Největší výzvou podle architekta bylo při rekonstrukci prosadit, aby se z domu nevyrátila jeho původní atmosféra technického objektu a současně aby byl důstojným sídlem soudu.

„Pracovali jsme s konstrukcí z dob socialismu a já jsem si přál, aby stavební firma nechala odhalené původní betony v interiéru. Chtěl jsem, aby si dům zachoval svůj příběh. Stavební firma na to ale tehdy za žádnou cenu nechtěla přistoupit, tvrdili, že stará konstrukce je ošklivá, a chtěli ji překrýt sádkokartonem. Náhoda tomu chtěla, že se jeden kontrolní den na stavbě objevil tehdejší ministr spravedlnosti (Jiří Pospíšil, pozn. red.), jenž se po prohlídce domu mezi řečí zmínil o tom, že se mu líbí odkrytý surový beton v interiéru. A od té doby už se o tom nediskutovalo,“ usmívá se architekt Pospíšil.

Česku chybí investoři vizionáři

Většinu své energie atelier-r od počátku směřuje do centra Olomouckého kraje. V něm lze také najít největší počet jeho realizací. V roce 2012 byla dokončena razantní proměna brutalistního obchodního domu Prior, který se nachází v sousedství gotického chrámu svatého Mořice v Olomouci. Přestože Prior býval jednou z těch spíše nechvalně známých budov v památkové zóně města, byl

dokladem nekonvenční architektury z doby socialistického režimu, a tak atelier-r dlouho zvažoval, jak k přestavbě přistoupit. Po dlouhých diskusích s investorem, městem i památkáři se nakonec rozhodl jít cestou razantního vstupu a budovu odlehčit. Dům byl na třech fasádách zbaven těžkých betonových bloků a navázal na svou puristickou podobu před druhou světovou válkou.

„Během své praxe jsem zjistil, že na rozdíl například od malířů, se architekti při své tvorbě musí zodpovídat strašně spoustě lidí. Naše práce je z devadesáti procent o tom, přesvědčit všechny zúčastněné, že náš návrh nabízí nejvhodnější řešení. Všichni musí pochopit, že předkládáme věc, na které jsme strávili mnoho času a věnovali jí spoustu energie. Když necháte lidi projekt připomínkovat a upravovat, ve výsledku to jako celek nefunguje. Architektura není o veřejném hlasování,“ je přesvědčen Pospíšil.

Kromě moderních přístaveb a konverzí původních budov má atelier-r na kontě také řadu novostaveb. Do jeho portfolia patří například Ústav molekulární a translační medicíny Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, lékárna Fakultní nemocnice Olomouc, Aplikační centrum BALUO v areálu Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci nebo Národní sportovní centrum v Prostějově, dokončené v roce 2018. Mnohé z projektů, jako jsou například stavební úpravy novogotického Červeného kostela v Olomouci nebo proměna bývalého správního centra státního podniku Jednota, na svou realizaci teprve čekají.

„Myslím, že je dnes velmi těžké prosadit kvalitní moderní architekturu. Masově se staví domy, jejichž podoba je mnohdy důsledkem snah vyhnout se názorovým konfrontacím a nekonečným úředním tahanicím. Dodržují se slepě všechny nastavené limity výstavby bez ohledu na specifika místa, ve výsledku pak nevzniká kvalitní architektura, která by byla městotvorná a životaschopná. Je smutnou vizitkou společnosti, že to málokomu vadí. Myslím si, že Česku chybí silní investoři vizionáři a z architektů se tak stávají spíš údržbaři. Je vzácné potkat někoho, kdo má víze a nebojí se je naplňovat,“ zamýšlí se Pospíšil.

Nový život pro Helfštýn

Po letité spolupráci s Olomouckým krajem začal atelier-r v roce 2015 pracovat na projektu obnovy hradního paláce hradu Helfštýna nad údolím Moravské brány (více o Helfštýnu na str. 52). Část středověké zříceniny, která byla od roku 2014 uzavřená kvůli padajícímu zdivu, je chráněnou kulturní památkou, a žádala si proto citlivý a odborný přístup. Podmínkou rekonstrukce paláce bylo stavbu staticky zajistit, aniž by byly narušeny její historické a stavební hodnoty. Správa hradu si navíc přála palác zastřešit.

„Historicky existovala řada návrhů, včetně například sedlových nebo futuristických kovových střech. Problém je, že nikdo nedokázal – a ani dnes nedokáže – s přesností říct, jak objekt v minulosti, když střechu měl, s určitostí vypadal, a to

V Národním sportovním centru Prostějov je sportovní plocha řešena tak, že obsahuje jak jedno podélné hlavní hřiště pro zápas, tak i dvě cvičná orientovaná příčně, a to pro basketbal i volejbal. Turnaje může sledovat z tribuny přes 300 diváků.

“

Když necháte lidi projekt připomínkovat a upravovat, ve výsledku to jako celek nefunguje.

celou věc značně komplikovalo. Projekty často ztroskotaly na tom, že ze strany památkové péče nebyla nastavena žádná pravidla a architekti se tak neměli čeho chytit,“ vysvětluje Pospíšil. Neúspěšné pokusy architektů památkáře dovedly k vymezení kritérií a nastavení jasnějšího zadání. Odborníci se shodli na tom, že pokud má být palác zastřešen, tak jen za předpokladu, že střecha nenavýší objem stavby. Poměrně jasně stanovili i to, že hrad musí zůstat zříceninou, a pokud se architekti do prostoru rozhodnout vložit nové konstrukce, musí jít neinvazivní cestou. Jinými slovy, metoda nesmí narušit původní zdivo hradu.

Architekti nejprve studovali, v jakém je zřízení stavu. K pochopení oválného půdorysu vytvořili prvotní 3D model, k čemuž jim dopomohla metoda digitálního skenování, tedy tisíce snímků z dronů. První fáze se soustředila především na sanaci a restauraci zdiva, odvlhčení stavby a její očištění od některých zásahů z 80. let minulého století, které tehdy provádělo SÚRPMO pod vedením profesora Zdeňka Gardavského. „Působení profesora Gardavského na Helfštýně bylo filozoficky velmi významné, byl to energický člověk a odborník na hradní architekturu a Helfštýn byl tak trochu jako jeho dítě. Nicméně z pohledu architektury zrealizoval i zásahy, které si ztvárnil ve svých představách. I kvůli tomu dnes hrad není národní kulturní, ale jen kulturní památkou,“ připomíná Pospíšil.

Při návrhu rekonstrukce hradního paláce se atelier-r soustředil na podstatu stavby, její současnou funkci a potenciál do budoucna. „Cítili jsme potřebu dát Helfštiny přidanou hodnotu a edukační charakter. Mou osobní vizí bylo pokusit se vzbudit u lidí zájem o historii, o architekturu. Největší odměnou by přitom bylo, kdybychom k tomuto zájmu dokázali přivést i děti,“ říká líder atelieru-r. Popularizace architektury byla impulzem k tomu, že se architekti do hradního paláce rozhodli vložit zcela nové konstrukce, které propojily přízemí s prvním patrem, a návštěvníci tak dnes mohou objevovat hrad z nové perspektivy. Do existujících otvorů nebo na prázdné plochy zdíva studio navrhlo umístit prohlídkovou trasu v podobě lávek z cortenu nebo betonové chodníky v půdoryse přízemí.

Rekonstrukce zámku Čechy pod Košířem (nahoře) získala v roce 2017 titul Stavba roku Olomouckého kraje a později i prestižní ocenění Opera Historica. Červený kostel (dole) chce Olomoucký kraj rekonstruovat. Po dokončení prací by měl kostel sloužit ke kulturním účelům.

„Scortenem jsme měli zkušenost z dřívější stavby a navedla nás k němu i podmínka památkářů, abychom zachovali torzální charakter stavby. Corten je speciální slitina mědi. Materiál postupně koroduje a v určité fázi se proces koroze zastaví. Materiál vypadá staře během poměrně krátké doby a nám to v kombinaci se stářím samotné stavby, ale i s charakterem zdíva přišlo výstižné. Je to materiál, který nepůsobí cizorodě,“ říká Pospíšil.

V poslední fázi řešil atelier samotné zastřešení, při němž vycházel z požadavků uživatelů hradu i památkářů. Zatímco správa Helfštiny si přála palác zastřešit po celé jeho délce, památkáři byli proti, a tak atelier-r zvolil kompromis. Pro necelou polovinu palácových místností navrhl moderní skleněnou krytinu.

„Objevovaly a stále se objevují polemiky o tom, zdali by nebylo vhodnější zastřešit palác v historizujícím stylu v podobě sedlové střechy. V takovém případě bychom ale jen pokračovali v příběhu profesora Gardavského v tom smyslu, že bychom si na základě nepodložených informací řekli, jak to asi kdysi mohlo vypadat. Nebylo by to historicky poctivé, protože se nedochoval žádný materiál, který by jasně definoval, jaký stav zastřešení doopravdy byl,“ myslí si zakladatel atelieru-r, jehož navržené úpravy na Helfštině byly definitivně dokončeny v roce 2020.

Krátce po znovuotevření helfštyňského paláce se strhla mediální lavina. Rekonstrukce se dostala na přední strany odborných, lifestyleových i zpravodajských periodik. Za moderní vstup do středověké památky atelier-loni posbíral několik významných ocenění v tuzemsku a bodoval i v prestižní mezinárodní soutěži Dezeen Awards, v níž získal hlavní cenu v kategorii rekonstrukce. „Jsme z toho stále dost překvapeni. Měl jsem obavu, aby výsledná podoba nebyla vůči původní stavbě příliš výrazná. Šlo nám o to, najít rovnováhu mezi pietním a moderním přístupem v architektuře. Domnívám se, že se nám to podařilo. Musím přiznat, že takové množství pozitivních ohlasů jsem nečekal. Od znovuotevření paláce se na hradě mnohonásobně zvedla návštěvnost, což nás těší a ukazuje to, že Helfštýn je schopen v lidech probudit zájem o historii a o architekturu,“ dodává Miroslav Pospíšil.

DŘEVO^{plus} PROFI

DŘEVOPLASTOVÝ MATERIÁL NOVÉ GENERACE

Technologii koextruze má po celém svém obvodu nanesenou ochrannou vrstvu z vysoko-hustotního tvrzeného polymeru. Má veškeré výhody jako běžný dřevoplastový materiál. Vedle luxusního vzhledu je navíc ještě zdokonalený o vysokou tvrdost, odolnost proti znečištění a především stálobarevnost. Materiál je bezpečný i za mokra - neklouže a nevyžaduje impregnace.

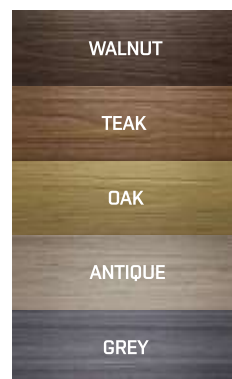
TERASOVÉ DESKY

PLOTOVKY

FASÁDNÍ OBKLADY

TERASY | PLOTY | FASÁDNÍ OBKLADY | OKOLÍ BAZÉNU | SCHODY | BALKONY A LODŽIE | ZIMNÍ ZAHRADY

Pro svoji extrémní odolnost a bezúdržbovost je vedle menších realizací vhodný také pro terasy restaurací, nákupní centra, veřejné prostory a všude tam, kde je podlaha vystavena intenzivnímu zatěžování.

- + STÁLOBAREVNOST
- + EXTRÉMNÍ ŽIVOTNOST
- + BEZ ÚDRŽBY
- + ODOLNOST PROTI VODĚ
- + ODOLNOST PROTI ZNEČIŠTĚNÍ
- + BEZ TRÍSEK
- + NEPRASKÁ
- + DOKONALÁ IMITACE DŘEVIN

Detail složení materiálu DŘEVO^{plus}® PROFI UltraShield®

60% DŘEVO

40% HDPE

www.drevo-plus.cz info@drevo-plus.cz

Nedokázali jsme si představit, jak moc velké to bude

Josef Trávníček si vysnil nové sídlo svého vinařství Thaya, které se až dosud tísnilo v malé stodole. Architekt Jakub Cigler mu namaloval komplex s výrobou, hotelem i wellness. A také prosklenou kancelář, ze které může pozorovat, jak jeho víno zraje v dubových sudech.

První skica vinařství vznikla, když si architekt Jakub Cigler jen tak „čmáral“ na mezi na kraji stavebního pozemku.

V

„Víte, problém je v tom, že když to člověk vidí nakreslené na papíru velikosti A3 nebo potom v modelu jeden krát jeden metr, nedokáže si představit, jak velké to nakonec ve skutečnosti bude,“ rozhlíží se vinař Josef Trávníček kolem sebe, když stojí uprostřed otevřeného nádvoří svého nového sídla. Tady je výrobní část, kde už produkce vína běží v plném proudu. Na jedné straně jsou zaparkované kombajny na vinnou révu a další důležité stroje, na druhé je vstup do velkého prostoru pro zpracování vína s tanky, skladem a sklepem. To vše kryjí dva dlouhé trakty se zvlněnou střechou, kterou pokrývají tradiční tašky bobrovky. „Pokud si dobře pamatuju, tak těch tašek je přesně 3333 metrů čtverečních,“ usmívá se Trávníček.

A i když nechce hovořit o tom, kolik ho investice do nového komplexu stála, je na první pohled jasné, že se rozhodl nešetřit. Tohle je totiž zjevné ztělesnění jeho snu – nové sídlo vinařství Thaya, které bude zároveň zemědělskou výrobnou, hotelem, luxusní restaurací nebo jen zastávkou pro ty, kteří chtějí objevovat okolí Znojma a také ho pořádně ochutnat.

Stavba vznikla z pera architekta Jakuba Ciglera, jehož návrh se Trávníčkovi zamlouval mimo jiné proto, že promyšleně navazuje na tradici jihomoravského venkova. Komplex leží na kraji obce Havraníky jen několik kilometrů od Znojma mezi zvlněnými kopečky obdělávané půdy. Do vesnice je to jen tři minuty chůze kolem fotbalového hřiště. A podobně zvlněná střecha s klasickými bobrovkami má obec s novou stavbou nenásilně propojit, i když je zdaleka největší v širokém okolí.

„Když jsem přijel do Havraníků nebo do vedlejších Hnanic, uvědomil jsem si, že jsou to nádherné vesnice, které perfektně sedí v kultivované krajině. Nechtěl jsem navrhnout něco, co by mohlo stát kdekoli jinde na světě. Neměla to být třeba prosklená hranatá budova, která opanuje krajinu, jak je dnes moderní. To by nebylo ono. Chtěl jsem schovat výrobu a samozřejmě sklepy pod zem, a co nešlo, tak zakrýt vlnitou střechou. I proto, aby to byla stavba, která umí stárnout,“ vysvětluje Cigler s tím, že chtěl postavit něco, co vydrží generace.

Jako architekt má za sebou velké množství budov, převládají hlavně kancelářské domy. Tohle bylo jeho první vinařství, a jak sám poznamenává, musel zapomenout na řadu svých zkušeností a potýkat se s novými problémy. „Třeba jsem si musel uvědomit, že víno prostě nepočká. Když se staví, nejsou průtahy ničím neobvyklým. Ale právě prostě nevysvětlíte, že ještě není hotovo a že musí počkat na keřích další dva týdny. Tím to bylo poněkud náročné,“ vzpomíná architekt, když ho vinař doplní: „Řeknu to asi tak – zedník ještě neměl hotovo a první hrozny už přijely.“

Sklep nemusí být pod povrchem

Na Josefu Trávníčkovi je vidět, že víno a vše okolo něj bere hodně s nadhledem. Oproti řadě ostatních vinařů má totiž jednu zásadní výhodu. Víno

„V Česku je to obvykle tak, že někde máte vinařství, jinde zase hotel a jinde restauraci. Tady ale bude všechno,“ popisuje plány Cigler, kterého právě tato myšlenka v začátku nadchla. A tak je v jednom areálu restaurace, kterou povede zkušený rakouský kuchař, a hotel s 62 lůžky.

jako takové ho neživí. Vydělal totiž na prodeji zemědělské techniky a vinice si nejprve pořídil čistě pro radost. „Chtěl jsem mít původně takové butikové vinařství, ale ta koule se postupem času nabalovala a nabalovala. To je problém toho, že si říkám, že když už se něco dělá, tak se to má dělat pořádně,“ říká majitel vinařství, které si až doteď vystačilo s klasickým moravským sklepem a jednou větší stodolou ve Hnanicích, která zastupovala sklad. Víno se prodávalo také z degustačního stánku u cyklostezky.

Jenže Trávníček v sobě nedokázal potlačit svého podnikatelského ducha a začal počítat, jak velké by mělo být vinařství, které se promění z finančně docela náročné záliby v soběstačnou firmu, jež si na sebe už dokáže vydělat. „Kdybychom chtěli být malá rodinná firma, tak bychom

si vystačili s nějakými 20 až 40 tisíci lahvemi. Ale já jsem spíš už investor, který má víno rád a potřebuju hrát podle pravidel. Na to takový objem nestačí, musí toho být víc. Postupně jsem přikupoval vinice, až máme 105 hektarů. A když nechci ani jedinou kuličku vína prodat, musím vyrobit alespoň 250 tisíc lahví, aby byla firma soběstačná,“ dodává s tím, že jeho snem by bylo mít uzavřené vinařství pro vybranou klientelu. To si ale podle něj mohou dovolit maximálně v Burgundsku, kde vyrábí opravdu světová vína. „Naše moravská vína, a zvlášť ze Znojma, zatím nikdo moc nezná, nikdo na ně nečeká. My sem musíme pozvat lidi a ukázat jim, co umíme. I proto teď stavím tohle,“ rozhlédne se znovu kolem sebe a pak zamíří do svého království, tedy do sklepa.

Nové sídlo Trávníčkova vinařství stojí v areálu bývalého JZD, které předtím nikdo asi 15 let nevyužíval. Šlo o náletem zarostlou ruinu, kterou bylo nutné prakticky celou srovnat se zemí. Stavebníci se ale rozhodli, že materiál z ruiny nebudou odvázet pryč. Místo toho z něj udělali val, chcete-li umělý kopec, na který nyní přední křídlo vinařského komplexu s výrobnou navazuje. Pod ním leží sklep, kterým nyní procházíme.

„Říkáme mu metro,“ směje se Trávníček, když nás provádí 90 metrů dlouhým hranatým tunelem z příznaného betonu. Opravdu připomíná nově postavený tunel podzemní dráhy jen bez kolejí a kabelů po stěnách. Místo toho tu jsou dřevěné sudy a speciální betonová vajíčka. Ta jsou tu na zkoušku, Trávníček dává přednost dřevěným sudům, které pochází z Francie nebo Rakouska. „Ta betonová vajíčka nejsou nic nového, používala se v 70. letech, když byly nerezové tanky příliš drahé nebo nedostupné. Teď zažívají jakousi renesanci, ale moc nás nebaví. Sud je sud,“ dodává vinař. Přitom upozorňuje na fakt, že jeho rozměrný sklep je pod zemí z čistě tradičních důvodů. „Dnes vám elektronika umožní zvolit si jakoukoliv teplotu, jakoukoliv vlhkost,“ vysvětluje. Sklep by tak klidně mohl být třeba v patře.

Vinařství Thaya

Hospodaří na 105 ha vlastních vinic, které se nachází v katastru pěti vyhlášených vinařských obcí na Znojemsku – Hnanice, Šatov, Havraníky, Vrbovec a Dyjčkovice. Vinice jsou obhospodařovány ve vyšším stupni integrované produkce a část z nich je v ekologickém režimu.

Při výrobě pracují s různými typy nádob – nerezové tanky používají pro své základní a svěží řady, mají i betonové tanky. Prémiové řady vín nechávají zrát v dřevěných sudech. V květnu by mělo být kompletně hotové nové sídlo vinařství v obci Havraníky, které navrhl Jakub Cigler. Projekt nezahrnuje jen vinařskou výrobu, ale také hotel, apartmány a restauraci. Thaya byla finalistou soutěže Vinařství roku 2021, enolog Jakub Smrčka si odnesl titul Enolog roku.

Dva hlavní muži celého projektu. Vlevo architekt Jakub Cigler, v jehož skicáku se rodily první nákresy areálu, vpravo majitel vinařství Thaya Josef Trávníček. Jak oba říkají, dnes už jsou spíš přátelé než spolupracovníci.

POJIŠTĚNÍ MAJETKU MUSÍ REAGOVAT NA INFLACI

„Inflace a růst cen ve stavebnictví jsou aktuální témata, na která musí reagovat i vaše pojištění majetku. Ideální je indexace – mechanismus, kdy se pojištění automaticky přizpůsobuje aktuální situaci,“ vysvětluje ředitel Úseku pojištění majetku a odpovědnosti Kooperativy **RADEK STAROSTA**.

Je třeba si uvědomit, že rostou-li ceny služeb a zboží, logicky by měla růst i pojistná částka, a to u pojištění nemovitostí i domácností. Pojistná částka by vždy měla být dostatečně vysoká, aby stačila na

obnovení vybavení domácnosti a zásadní opravu, či dokonce znovupostavení zničené nemovitosti. Pojištění střechy nad hlavou je určitě klíčová věc, která by měla být v pořádku, a každý majitel by na to měl

myslet. Stačí, když na to budou majitelé nemovitostí myslet jednou za čas, respektive nechají to spíše na pojišťovně, která kvalitu a „dostatečnost“ pojištění pohlídá. Tento automatický mechanismus nazýváme indexace. Pojišťovna inflaci a další faktory neustále vyhodnocuje a nabízí klientům aktualizace pojistných částek, limitů plnění a pojistného v závislosti na odpovídajícím inflačním vývoji. Stačí, když klient s indexací vyjádří souhlas, a jeho pojištění se pak již aktualizuje automaticky. „Indexaci klientům nabízíme a nastavujeme automaticky, mají tím jistotu, že nebudou sankcionováni kvůli podpojištění, tedy špatně nastavené výši pojistné částky,“ doplňuje R. Starosta. ▲

Tradice versus moderna. Architekt Cigler použil české režné cihly, aby vytvořil opravdovou klenbu sklepa, který je schovaný pod umělým valem. Bude sloužit k degustacím a menším akcím.

Metro (na fotce uprostřed) je ústřední sklep vinařství, kde víno zraje v dubových sudech z Francie a Rakouska. Přímo do něj se Trávníček dívá ze své kanceláře skrz velkou prosklenou stěnu.

Na konci tubusu jsou velká vrata, která vedou do dalších menších sklepů, jež víc připomínají ty tradiční moravské. Beton tu vystřídala režná pálená cihla. „Je to domácí česká výroba, snažili jsme se mít dodavatele z regionu, i když ne vždy to šlo. Například dřevěné vazníky, které jsme dávali pod střechu, musely přijet z Rakouska. Cihly jsou ale z Kadaně,“ říká architekt Cigler, když ukazuje prostor s klasickou klenbou. Tady budou probíhat třeba degustace, prezentace vína nebo menší skupinové akce. I tato část je schovaná pod valem a má samostatný vnější přístup přes unikátní dubové dveře, které svým tvarem navazují na cihlovou strukturu.

To už jsme ale v přední části komplexu, který je určen pro veřejnost. A zatímco vzadu ve výrobě už je vše hotové a zrání či lahvování běží prakticky na plné obrátky, tady se ještě staví a panuje tu čirý ruch. Hotovo by mělo být na konci května, takže se letošní turistická sezona stíhá. Snad. „Je to složité. Kvůli válce nám ze stavby odjelo 15 Ukrajinců bojovat. A pak jsou tu další dramata. Třeba chybí ventil do kotelny, na který byla běžná dodací lhůta šest týdnů a teď jsou to tři měsíce. Ale v květnu snad už bude hotovo,“ dodává Trávníček.

Zůstala jen stará sýpka

Jedinou stavbou, kterou architekt nenechal srovnat se zemí a naopak se ji rozhodl zachovat, je stará několikapatrová sýpka. Stala se středem vinařství a po svém zprovoznění bude fungovat jako jakýsi maják. Na jejím vrcholu se staví vyhlídková terasa s barem, kterou budou proti větru krýt popínavé rostliny. Vidět odtud je do širokého okolí a krásně se tu ukazuje ona návaznost Ciglerových vlnitých střech na domky přilehlé vesnice. Průhled mezi střechami navíc dává vyniknout věži kostelíčka, přesně jak se na Moravu sluší. Uvnitř sýpky je pak prostor pro kanceláře vinařství, konferenční místnosti pro zaměstnance i zákazníky. Cigler přitom využil nejen původní ocelovou konstrukci, ale i některé trámy. „Ty, které byly v pořádku, jsme nechali na místě. Některé ale už bylo potřeba vyměnit,“ ukazuje na strop v jednom z pater. Trámy s patinou jsou při podrobnějším zkoumání dobře rozeznatelné, celá sýpka ale působí jako perfektně sjednocený industriální prostor. Ten podtrhuje ještě o patro vytažený strop restaurace. Na ní si chce nechat Josef Trávníček hodně záležet.

„U nás je to obvykle tak, že někde máte vinařství, jinde zase hotel a jinde restauraci. Tady ale bude všechno,“ popisuje plány Cigler. „Je poměrně těžké se ve Znojmě dobře najíst,“ přidává se Trávníček. „A tak jsem oslovil svého kamaráda, zkušeného gastronomu, který skvěle umí tradiční rakousko-moravskou kuchyni v moderním pojetí a má 16 let zkušeností,“ říká. Gastronomem přitom miní Haralda Pollaka, který provozuje v rakouské vesnici Unterretzbach luxusní restauraci a penzion Retzbacherhof. Do Havraníků to má jen osm kilometrů, takže nějakých 10 minut cesty. „Rozhodně tu nebudeme nabízet řízek za 99 korun. Na druhou stranu pro toho, kdo

nebude mít náladu nebo čas na restauraci, bude venku v zahradě připravený foodtruck. Vybere si tak každý," dodává Trávníček.

Je na něm ale vidět, že bude rád lidi zvát do své restaurace třeba i kvůli vinnému lístku. Na něm rozhodně nebude nabízet jen své víno, ale vyniknout ho určitě nechá. „Já sám bych nechtěl přijít do restaurace, kde by byla vína jen od jednoho vinaře. Samozřejmě že našich vín tam bude nejvíc a budou i dobře položena cenově, nicméně chceme nabídnout i další vinaře z regionu, ať už z Moravy, nebo Rakouska. A nebráníme se ani vzdálenějším. Když přijedou lidé, kteří budou chtít pít opravdové šampaňské, tak ať ho pijí. Byli bychom strašně malí, kdybychom nabízeli jenom sami sebe," vysvětluje Trávníček, ale zároveň upozorňuje na častý nešvar českých restaurací: „Řada restaurací se u nás zatím nenaučila, že mají být hrdí na domácí víno. To pak vidíte vinný lístek, kde je na prvním místě Pinot grigio a víno z Moravy se naopak schovává někde vzadu. Něco takového je například v Rakousku absolutně nemyslitelné. Tam nemůže existovat vinný lístek, kde by nebylo na prvním místě domácí víno a ještě k tomu Grüner veltliner," zasměje se nakonec Josef Trávníček.

Sýpka poslouží také jako recepce hotelu, který má mít celkovou kapacitu 62 lůžek. Nepůjde jen

“

**Moravská
vína, a zvláště
ze Znojma,
zatím nikdo
moc nezná,
nikdo na ně
nečeká. My
sem musíme
pozvat lidi
a ukázat jim,
co umíme.
I proto teď
stavím tohle.**

o běžné pokoje, které budou schované pod vlnitou střechou zadního křídla vinařského komplexu, ale i o zajímavé apartmány, které leží přímo naproti vchodu do sklepů. I ty budou schované pod navezenou zeminou, aby vytvořily jakýsi přirozený odraz tradičního sklepa, z druhé strany však budou mít vlastní posezení s výhledem do zahrady nebo sadu. Ze šestihektarového areálu jsou totiž zastavěné jen dva. Další prostor poslouží jako klidové místo, bude tu kromě jiného třeba i otevřená vinice, po které se budou moci hosté i návštěvníci projít. Vrcholem odpočinku pak bude wellness se saunou a nerezovou vířivkou, která také nabídne pohled do zeleně přes rozměrné skleněné plochy.

Ta správná kancelář

To už se ale Trávníček vrací oklikou zpět, kde jsme začínali, tedy do výroby. U svého betonového sklepa má totiž zřejmě místo jemu nejmilejší – zatím ještě minimálně zařízenou kancelář, která je vybavena velkým oknem přímo do sklepa. Jako by se odtud mělo pozorovat něco pohyblivého, třeba linka s roboty v automobilce. Místo toho jsou ale za sklem jen tiše stojící dřevěné sudy. Zamilovaný vinař už však rozlévá víno z neoznačené lahve do sklenic, mírně upije a je na něm vidět, že tady a s tímto výhledem tráví

Inzerce

KASPER[®]

ČESKÝ DODAVATEL PRVOTŘÍDNÍCH DŘEVĚNÝCH KONSTRUKCÍ

Návrhy krovů i vazníků vytváříme zdarma.
Dodáváme včas a v nejvyšší kvalitě.
Již od roku 1994.

WWW.KASPERCZ.CZ

čas úplně nejraději. Přesně v této místnosti se pak bude zřejmě radit se svým enologem Jakubem Smrčkou, kam Thayu v následujících letech posunou. Trávníček už teď má poměrně jasno.

„Dal jsem Jakubovi 10 let na to, abychom udělali dobrý sekt. Ono se to může zdát jako dlouhá doba, ale ve skutečnosti je to šibeniční termín. Dobré šampaňské, které mě inspirovalo, se totiž má pít nejlépe 10 let staré. Letos máme v plánu udělat celkem sedm různých druhů, přesněji dva růžové a pět bílých. Vyzkoušíme různé styly, abychom věděli, kam nás tahle cesta povede dál. Od každého pokusu bude asi tisíc lahví, bude to taková malá nekomerční akce,“ plánuje Trávníček, co bude naplní jeho práce v novém království.

Dřevo, cihly, bobrovky. V nové budově vinařství Thaya jsou použity tradiční české materiály. „Řada věcí mohla být vyřešena levnějším způsobem, na druhou stranu tady vznikl chrám pro víno, kde jemu i nám bude dobře,“ říká Trávníček.

„Víte, kdysi mi někdo říkal: Ty si můžeš dát jakkoliv luxusní víno kdekoliv na světě a místo toho sis pořídíš vinařství, což tě vyjde mnohem draž a víno nikdy nebudeš mít tak dobré. Ale tak to není. Já jsem si tuhle cestu vysnil, a tak nějak se mi stalo, že teď mám 105 hektarů vinic,“ usmívá se Trávníček. „Do pěti let budeme dělat 400 tisíc lahví vína, což nás dobře uživí. Někdo by mohl říci, že už budeme moc velcí, ale bude to pro nás výhoda. Malý vinař má totiž kolísavou kvalitu. Když v našem případě budou ze sta sudů dva špatné, tak je můžeme vylít a dva naopak skvělé si nechat do dalšího roku. A i když se zatím na moravské víno nikde ve světě nečeká, je naším cílem mít čtvrtinu na export. Chceme, aby lidé prostě věděli, že Thaya dělá dobré víno!“

Hod'te svoje starosti s těsněním na naši hlavu

Dušan Sedláček,
ředitel společnosti
GUMEX, spol. s r.o.

Mohlo by se zdát, že při přípravě výrobků jsou nejdůležitější použité technologie. Ale my víme, že to nestačí. Cítíme se být na jedné lodi s našimi zákazníky, proto se jim snažíme maximálně vyjít vstříc. Přemýšlíme i o skrytých detailech, které jsou však pro perfektní funkčnost výsledného výrobku často rozhodující.

Možná, že i vás obtěžuje liknavé zpracování vašich zakázek u současného dodavatele. Není na čase jej změnit?

My vám nabízíme rychlé a spolehlivé vyřízení zakázky, protože se nám podařilo navýšit kapacitu našich technologií. Můžeme se zaručit i za naše zkušené pracovníky. Naším cílem je, aby celý systém bezvadně fungoval – počínaje rychlým zpracováním poptávky až po realizaci finálního produktu.

Kontaktujte nás, vždycky se o vás postaráme – **využijte k tomu jednotné číslo na zákaznickou linku po celou ČR: 518 399 588.**

**CZECH BEST
MANAGED
COMPANIES**

**20
21**

Vždy nám půjde o to, abyste se na nás mohli spolehnout. V nezávislém průzkumu spokojenosti projevilo úplnou spokojenost s našimi službami 96 % zákazníků.

GUMEX

www.gumex.cz
pružné partnerství

PODCAST GREEN DEAL

HN

Poslouchejte na:

EK014329

Východočeská společnost Charvát a. s. získala prestižní Ocenění Českých Exportů

Vítězství a Ocenění Českých Exportérů v kategorii velkých společností letos získala firma Charvát a.s. z Doudleb nad Orlicí, která se věnuje výrobě asfaltových pásů a střešních šindelů. Odborná porota letos vybírala z 209 nominovaných společností a hodnotila ekonomické ukazatele, rating i příběh, který v případě firmy Charvát odkazuje především na rodinou tradici, která se píše už téměř 100 let. Dnes na chod, rozvoj a modernizaci rodinné firmy aktivně dohlíží již čtvrtá generace rodiny Charvátovy.

„Když náš dědeček Zdeněk Charvát firmu zakládal, určitě ho nenapadlo, že jednou budeme vyvážet asfaltové pásy do 15 zemí světa a export bude tvořit více než 70% našeho obrátu. Jsem přesvědčený o tom, že by měl radost z velkého úspěchu,“ říká vnuk zakladatele, jeden z majitelů a **výrobní ředitel Václav Kyncl**.

Ocenění Českých Exportérů je prestižní ocenění. Patronem projektu je uznávaný ekonom Tomáš Sedláček. V kategorii velkých společností porotci hodnotili firmy s ročním obrátem vyšším než 500 milionů korun. Za doudlebským výrobcem asfaltových pásů zůstaly v hodnocení společnosti Farmak a.s. a Agroservis Trading a.s.

„Mimořádné výsledky ryze českých firem v mimořádných podmínkách let 2020/2021 zasluhují obdiv a ocenění. Podniky překonávaly mnohé překážky a ukázaly svoji kreativitu, sílu inovovat

a nacházet nové cesty a způsoby komunikace, vytvářely nové organizační systémy, měly sílu jít dál a nepřestat fungovat,“ říká Helena Kohoutová, zakladatelka Ocenění Českých exportérů.

Společnost Charvát a.s. zaměstnává 130 lidí v regionu Rychnovska. Drtivá většina výroby je určená na export, největší část představuje náročný německý trh. S asfaltovými pásy z východu Čech se ale setkáte i v Lucembursku, Dánsku, Maďarsku či Estonsku.

„Zdeněk Charvát říkal, že základními vlastnostmi dobrého podnikatele jsou houževnatost, skromnost, flexibilita, odvaha, schopnost riskovat a bojovat. Sám bojoval s komunistickým režimem, my musíme bojovat s covidovou dobou. Už teď vím, že stejně jako on, i my vyjdeme z této zkušenosti silnější. Jsem opravdu hrdá na ocenění, které jsme získali. Je to zásluha všech našich zaměstnanců, kteří odvádí skvělou práci a společně s námi píšou úspěšnou kroniku dějin Charvát a.s.“ uzavírá obchodní ředitelka Jindřiška Kynclová.

 charvát®

www.charvat.cz

Na fasádě Masaryčky jedeme na přesnost jako u aut

Český architekt **Jakub Klaška** žije v Londýně, kde pracuje pro známé studio Zaha Hadid Architects. Nyní má v Praze speciální úkol – proměnit Masarykovo nádraží na místo, kde lidé budou chtít trávit svůj čas.

V

V povědomí Pražanů ten prostor vlastně neexistoval – málokdo si dokázal představit, že se nevábne oplocené parkoviště vedle Masarykova nádraží může stát vlastně zajímavým prostranstvím, které bude sloužit veřejnosti. Projekt přeměny nádraží v centru Prahy realizuje skupina Penta za 2,5 miliardy korun a Jakub Klaška to má jako hlavní architekt na starosti.

Na Masarykově nádraží už se naplno staví, hrubá stavba už má devět podlaží. Jaká je vaše role coby architekta v této fázi? Už jen přihlížíte, nebo se nějak do realizace zapojujete?

Obrys stavby a její celková invence jsou už v této chvíli jasně čitelné. Já teď kontroluji proces stavby. Záleží také na umu dodavatelů, aby dokumentaci, která byla vytvořena, následovali a dodali přesně to, co jsme nakreslili. Zatím to vypadá dobře, daří se.

Která část stavby vám dala nejvíc zabrat?

S investorem i s dalšími konzultanty jsme strávili hodně času na vývoji fasády. Je atypická a bylo na ní dost věcí, které si zasloužily velkou pozornost a pečlivý vývoj detailů. U fasády jedeme na přesnost rovnající se automobilovému průmyslu, vložili jsme do ní hodně úsilí a dost se těším na výsledek.

Ta zlatavá metalická fasáda je vizuálně nejvíce chytlivý prvek celé stavby. Z čeho je vyrobená?

Materiálem je hliník a lamely, které máte na mysli, jsou vyvedeny ve dvou barvách, zlaté a antracitové. Proporce těchto dvou hliníkových plechů se na různých částech budovy mění a vytváří organické efekty jak ve tvaru, tak v barevnosti povrchu jako celku. Tuhle souhru tvarů a barev bylo celkem složité sladit. V rovině samotné fasády se pak mezi prosklenými částmi nachází

plné panely, které jsou ze sklobetonu. Některé části fasády jsme museli zjednodušit, aby se daly lépe vyrobit. Vyvíjeli jsme také takzvané moc-kupy, tedy vzorky částí fasády v poměru jedna ku jedné. Máme je postavené v Praze a záměrně jsme je nechávali venku, abychom mohli pozorovat, co s nimi dělá počasí. Máme třeba vzorek celého jednoho segmentu, který je devět metrů vysoký. Do vývoje fasády a všech prototypů jsme investovali obrovské množství úsilí.

Tyto nejvýraznější prvky fasády navrhl už v roce 2014 osobně architektka Zaha Hadid.

Byl jste u toho, případně víte, s jakou myšlenkou tu fasádu tvořila?

Ano, byl jsem u toho projektu od začátku a viděl jsem všechny jeho fáze. Vítězný návrh jsme vytvořili v roce 2014. Chtěli jsme, aby projekt co nejlépe reagoval na místo, kde stojí. Při následném vyvíjení projektu jsme dostali připomínky úřadů a dalších dotčených orgánů, takže konečná podoba se ještě po té soutěži vyvíjela. Už od začátku bylo jasné, že Zaha Hadid vnímá ten projekt velmi urbanisticky, že chce území pomoci. Zaha vnímala potřebu architektonicky definovat toto neutěšené území, které leží mezi spoustou rušné dopravní infrastruktury. Chtěla vytvořit plnohodnotné místo, náměstí. A inspirovala se pěšími a dopravními toky Pražanů, citlivě vnímala vnitřní dynamiku místa a reflektovala ji ve svém návrhu.

Byla spokojená s finální podobou?

Vnitřně jsem cítil, že spokojená byla. Velmi se jí líbila hlavně práce s městem. V mentální mapě většiny Pražanů to místo vedle Masarykova nádraží vlastně neexistuje. Vám se vybavuje, co tam vlastně je? Ne, je šedé, nepřístupné. Tento projekt tedy de facto vytvářel další prostory, které předtím veřejnost nemohla používat.

Jakub Klačka (39)

Studoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze, magisterský titul získal v oboru architektura a urbanismus ve studiu architektky Zahy Hadid na Univerzitě užitého umění ve Vídni.

Získal také postgraduální diplom v oboru profesní praxe a management v architektuře na The Bartlett School of Architecture v Londýně.

Od roku 2010 žije v Londýně a působí ve studiu Zaha Hadid Architects. Se studiem pracoval například na projektech jako rezidenční budova W 28th Street v New Yorku, celodřevěný stadion Forest Green Rovers nebo Xi'an International Football Centre. V Praze má na starosti výstavbu nové části Masarykova nádraží se skupinou Penta.

Projekt se v průběhu času měnil, doznal mnoha úprav. Co na něm je přesně podle návrhu Zahy Hadid a co se změnilo?

Projekt byl představen v roce 2016, tedy dva roky poté, co vyhrál architektonickou soutěž. Bylo to zhruba měsíc od úmrtí Zahy. Do té doby bylo všechno pod jejím přímým vedením. Celková DNA projektu zůstala zachována, ovšem největší změna od původní verze je velikost objektu. Původně se rozpínal od Masarykova nádraží až k autobusovému nádraží na Florenci a velkorystost toho řešení spočívala i v tomto velkém měřítku. Od roku 2016 došlo ke zmenšení projektu, už nezahrnuje tak velké území a také jsme snížili výšku hlavní budovy o dva metry. Co se týče podoby hlavní budovy a přilehlých částí přímo v okolí nádraží, ta zůstalo přesně, jak si Zaha přála.

Co pro vás, jako pro celé studio, bylo při navrhování budovy nejtěžší?

Území, které nám bylo dáno, je velmi specifické. Celá ta parcela, kterou tvoří hlavně ulice Na Florenci, je poměrně úzká a dlouhá, je velmi lineární. Takže bylo docela oříškem tuhle lineární parcelu načlenit tak, aby odpovídala výtvarné myšlence, která se snaží o dynamickou kompozici, a zároveň, aby reagovala na okolní zástavbu. Ostatní stavby kolem jdou spíše do hloubky bloků a nejsou tak lineární jako náš projekt. Chtěli jsme také dát důraz na různá měřítka stavby a navázat na rytmus okolních fasád. Tímhle úkolem jsme se zabývali docela dlouho a hodně jsme to řešili.

Jak vypadala jednání s investorem, se skupinou Penta? Shodli jste se vždy na všem, nebo jste o něčem museli dlouho jednat?

Musím říct, že vždy došlo ke shodě. Šlo jim hodně o kvalitu. Od roku 2014, kdy náš návrh soutěž vyhrál, do roku 2016 jsme s klientem usilovně pracovali a zkoušeli i jiné varianty a velikosti projektu, abychom si nakonec byli jisti, že tahle verze je ta nejlepší. Klient investoval hodně úsilí do vývoje návrhu a my jsme to velmi ocenili. To, co jsme představili na konci roku 2016, bylo velmi podobné vítěznému návrhu ze soutěže, ale je to obohacené o poznatky, ke kterým jsme došli během oněch dvou let vývoje projektu.

Které prostory budoucího Masarykova nádraží budou přístupné veřejnosti?

První dvě patra jsou komerční prostory, což budou obchody, restaurace a tak dále. V mezerách domu existuje přímý přístup do kolejí nádraží, takže tato prostupnost bude velmi dobrá. V plánu Prahy je vytvoření rychlovlaku na letiště a ten by měl vyjždět z prvních dvou kolejí Masarykova nádraží. Koleje budou nově vybudovány a budou sousedit s hlavním objektem. Na druhé straně budovy pak vzniknou nástupiště. Takže celý projekt je zajímavý v tom, že jednak propustí lidi na nádraží k rychlovlaku a jednak definuje samotné prostory nástupiště. Tenhle aspekt je velmi důležitý pro Prahu jako takovou a velmi obohatí celý prostor nádraží. Pak tam vzniká náměstí mezi budovou nádraží a novou kancelářskou budovou. Náměstí bude plnohodnotným veřejným prostorem. Teď

tam dominují parkoviště. V naší mentální mapě tento prostor ani nevímáme jako náměstí. Ale auta úplně zmizí a na jejich místě se objeví plnohodnotné náměstí se zelení. To bude velký přínos veřejnosti. Dále mezi budovami přibude ještě jedno náměstí, jež bylo přímým návrhem Zaha Hadid a má specifickou geometrii. Hmota je přerušena a patra rotují do jakéhosi vějíře. Jde o takové zakryté náměstí, které navazuje na pasáž ve Florentinu. To vše bude přístupné veřejnosti. Pod vedením Správy železnic také vzniká přemostění celé kolejiště. Na něm vyroste celý vyvýšený park.

Zmínil jste zeleň. Z vizualizací je patrné, že v celém objektu jí bude hodně. Zelené plochy dominují i v jednotlivých patrech. Celé to připomíná jakýsi vyvýšený park. To byl požadavek investora, nebo to byl váš záměr?

Vývojem a zpřesňováním návrhu vznikla ambice zakomponovat hodně zeleně. Byl to záměr celého týmu a šlo o environmentální i inovativní hledisko. Celá budova získala certifikaci LEED Platinum (mezinárodně uznávaný standard v navrhování a výstavbě environmentálně šetrných budov, Platinum je nejvyšší možný stupeň certifikace, pozn. red.). Zeleň jsme dávali i přímo do fasády a pomohla nám ji segmentovat. Tedy aby ve své délce měla odlišné podoby. Používali jsme tedy zeleň na to, abychom odlišili jednotlivé části fasády. A hodně se zazelenají i střešní terasy, sníží tak tepelnou zátěž okolí budovy. V ulici na Florenci před hlavní budovou pak vznikne poměrně velkorysý stromořadí.

Současná verze proměny nádraží je skromnější než ta, která byla původně zamýšlena. Nejvíce nápadným prvkem je hlavní budova s lamelovou fasádou a také vznik parkové plochy, která propojí přilehlé ulice. Zvýší se i počet kolejí Ma-sarykova nádraží.

Vy osobně nyní žijete v Londýně, kde pracujete pro studio Zaha Hadid Architects. Proč jste si vybral právě Londýn?

Zaha Hadid byla mou profesorkou při studiích architektury ve Vídni. Po dokončení diplomové práce jsem dostal nabídku pracovat po jejím boku právě v britské metropoli. Věděl jsem, že bych si rád vyzkoušel práci v zahraničí a Londýn je Mekka architektury, takže volba byla poměrně jasná. Přestěhoval jsem se tam v roce 2010 a vypadá to, že se Londýn skutečně stal mým domovem.

Jaká byla Zaha Hadid jako člověk a jako šéfová?

Byla hodně ambiciózní. Měla v sobě výraznou velkorysost a důvěru ke svým, byť třeba mladým spolupracovníkům. Dala mladému architektovi dostatek příležitostí si věci vyzkoušet, k něčemu dospět a něco se naučit. To ne všichni architekti ve svých týmech dělají, často se snaží tým daleko více vlastnit. Zaha byla také hodně zvědavá. Když se podíváte na její tvorbu, zjistíte, že každé desetiletí je trochu jiná. Někteří architekti si ponechají jeden rukopis po celý život, ale Zaha prošla spoustou evolucí, každou dekádu máte trochu jinou Zahu. Měla velmi ráda experiment a nechtěla dělat stejnou věc podruhé. Výrazný byl například nástup digitálního navrhování, čemuž se mnoho architektů po dlouhou dobu bránilo, ona to ale velmi rychle přijala a to dost změnilo podobu jejich projektů.

Jak se změnila práce ve studiu po její smrti?

Nejvíce cítíme to, že nám chybí osobně. Co se týče tvorby, vzhledem k tomu, že je nás ve studiu poměrně dost, kteří jsme u ní studovali nebo trávili čas, filozofie práce se nijak zásadně nezměnila. Pořád se snažíme o experiment a posouvat hranice architektury dál. Snažíme se přicházet s inovacemi v navrhování a to se nezměnilo.

Když porovnáme, jak se o veřejném prostoru uvažuje v Londýně a jak v Praze, kde vidíte největší rozdíly?

Londýn se tolik nebojí většího zahušťování prostoru. V pražském prostředí k tomu panuje ještě určitá rezervovanost. Přitom v Praze je velký potenciál, který by se dal využít.

A v čem vidíte přínos zahušťování měst dalšími stavbami?

Když je město hustěji osídlené, zlepšuje se jeho funkčnost. Jednak pojme více funkcí, jednak je v něm lepší dopravní dostupnost. Zastávám názor, že naše metropole a další města by měly být hustěji osídlené. A to i proto, abychom je moc nerozšiřovali do krajiny, ale využili plně potenciál městského prostoru. V Praze je spousta míst, kde by se mohly vystavět nové byty a odlehčit trochu od bytové krize, ale stavět tam nejde. Stejně tak by se měly více využívat brownfieldy a celkově zintenzivnit vnitřní městskou výstavbu, místo rozšiřování města do prostoru.

V Londýně funguje také trochu jiná majetkoprávní forma veřejného prostoru. Veřejná prostranství jsou často vlastněná soukromým

Projekt zastřeší kolejovou platformu tak, aby nad vlaky vznikl průchozí prostor. Umožní průchod do tří směrů k ulici Hybernská, k Florentinu a k Opletalově ulici. Celé zastřešení navíc bude pokryto zelení a poslouží jako městský park.

subjektem, například firmou, která ale dovoluje veřejnosti ta místa používat. Developer třeba koupí část území, navrhne v něm pár budov ve společném dialogu s městskou částí. A městská část řekne: Tady bychom ale potřebovali náměstí. Developer jej pak na své náklady vytvoří a zpřístupní a stará se i o údržbu daného prostoru. V Londýně je takových veřejných míst spousta. Samozřejmě je tam kolem toho velká diskuse, městské části se obávají, že když je prostor v majetku investora, tak si s ním může dělat, co chce. Na druhou stranu kolem toho platí určitá pravidla a ukazuje se, že to funguje. Je pravda, že někteří developéři na tato prostranství třeba omezují vstup na noc. Ale to je v Londýně běžné. Mnoho parků, například Victoria Park a podobně, se také na noc zamyká.

Kdybyste mohl něco změnit na městském plánování Prahy, co by to bylo?

Určitě délku českého povolovacího procesu nových staveb. Je také potřeba rozlišovat legislativně stavění v metropolích a velkých městech a v ostatních částech našeho území. V tomto vykročily správnou cestou Pražské stavební předpisy, ale je potřeba legislativu vyvíjet a uvolňovat, jako například koeficient zeleně, který je nešikovný a nepoužitelný pro plánování ve vnitřním městě (koeficient stanovuje minimální podíl ploch zeleně v zastavěném území, pozn. red.). Ani definice výškových hladin není podle mého názoru ideální, omezuje to vertikální město. Ani u příkladu Pankrátě pláně se nám úplně nepodařilo zatím tuto ambici naplnit.

“

Zaha Hadid byla hodně zvědavá. Když se podíváte na její tvorbu, zjistíte, že každé desetiletí je trochu jiná. Někteří architekti mají jeden rukopis celý život, ale Zaha prošla spoustou evolucí.

Inzerce

ALBO® - Osek nad Bečvou

Osek nad Bečvou 191
751 22 Osek nad Bečvou
www.albo.cz

tel.: 581 793 091, 581 702 544
GSM: 603 254 643, 731 188 331
e-mail: albo@albo.cz

EK014271

Volejte zdarma: 800 900 818

ALBO®

ČESKÝ VÝROBCE
DŘEVĚNÝCH EUROOKEN,
DŘEVOHLINÍKOVÝCH OKEN
A VCHODOVÝCH DVEŘÍ
S TRADICÍ OD ROKU 1880

DESIGNOVÁ OKNA / DVEŘE

BEZRÁMOVÁ ZASKLENÍ

ZDVIŽNĚ POSUVNÉ STĚNY

OKNA PRO HISTORICKÉ OBJEKTY

V Česku krásné školy vznikají. Chybí ale vize, jaké by měly být

Pokud navštívíte téměř libovolnou vesnici v Rakousku, kde v nedávné době vznikla škola, bude pravděpodobně stát někde poblíž návsí, často přímo vedle kostela, kde je logicky zapojena do veřejného života a reprezentuje společný zájem obce. U nás je situace velmi odlišná. Většina obcí, které se dnes potýkají s nedostatečnou kapacitou škol, prodělala v posledních 30 letech bouřlivý stavební vývoj, následovaný dramatickým růstem počtu obyvatel. Nejlépe je to vidět ve Středočeském kraji a okrajových městských částech Prahy.

Tyto obce z různých důvodů vhodně umístěné pozemky nevlastní, a školy se tak nezdídky plánují na nevhodném místě, často na samém okraji sídla. Taková škola není pro děti bezpečně dostupná pěšky nebo na kole a zbytečně generuje další dopravu. Jen obtížně pak naplňuje ambice na nové centrum místní komunity.

Dobrá škola se dá se správnými lidmi dělat všude. V dobré školní budově, kde se všichni cítí dobře, to je snazší. Zleva: Přístavba ZŠ Praha 9 – Klánovice (2018, Vyšehrad atelier), MŠ Za Branou, Pacov (2018, Vyšehrad atelier), MŠ Pod Vartou Semily (návrh 2015, Marek Topič).

Jak vypadá inspirativní prostředí?

Školy, které u nás vznikly za Rakouska-Uherska, první republiky i v období socialismu, byly postaveny podle předem daného schématu. Výsledkem se staly sice navzájem si podobné budovy, jejich výstavba však byla v jistém smyslu efektivní a optimalizovaná. V Česku se od 90. let minulého století mnoho nových škol nepostavilo. Nebyly potřeba. Mezitím se ovšem výrazně proměnily výukové trendy, přišla digitalizace, a my dnes nevíme, jak by vlastně současná škola měla vypadat.

Na úrovni krajů i ministerstva školství a tělovýchovy existuje několik koncepčních dokumentů zabývajících se modernizací a zkvalitňováním vzdělávacího systému. V žádném z nich však nedostanete informaci o tom, jaké prostory škola pro 21. století potřebuje, jaké provozní vazby by mezi nimi měly být a jak by měly být velké. Slovo architektura v nich bohužel nenajdete. Přitom

taková základní škola je dnes velmi složitý provoz s řadou multifunkčních prostor, velkokapacitní kuchyní, knihovnou či sportovišti, kdy řada prostorů slouží i veřejnosti.

Už vůbec se nedozvíte, jak organizovat prostor tak, aby vzniklo inspirativní a příjemné prostředí pro výuku. To znamená, že každá obec nebo město v Česku, které potřebuje postavit novou školu, si musí tyto otázky zodpovědět samo a připravit vlastní zadání zcela od nuly. V ideálním případě, tedy při přípravě architektonické soutěže, to znamená minimálně půl roku práce odborníků na různá témata, exkurze po příkladech dobré praxe (za kterými musíte spíše do zahraničí), desítky stran textu a provozních schémat. Takto zodpovědný přístup pravděpodobně povede k dobrému výsledku, je ale velmi neefektivní. Zvláště v momentě, kdy v některých lokalitách chybí v lavicích tisíce míst.

Obdoba menší nemocnice

Naše neschopnost dlouhodobě strategicky plánovat dobře ilustruje příklad z německé spolkové země Berlín. Před několika lety si zde spočítali, že kvůli silnému populačnímu růstu bude potřeba do roku 2025 postavit zhruba 65 nových základních škol. Na první pohled neuvěřitelné číslo, které ale nebude tak vzdálené realitě Prahy a Středočeského kraje.

Byla proto sestavena mezioborová pracovní skupina, jež definovala nový prostorový koncept zohledňující současné pedagogické trendy. Následně Berlín vypsal několik architektonických soutěží na typové základní školy různé velikosti. Architekti měli vymyslet jedno základní dispoziční řešení, které by šlo s drobnými obměnami zopakovat na několika konkrétních stavebních

Politika architektury a stavební kultury ČR

Před sedmi lety vláda schválila dokument, který má přinést zlepšení života lidí zvyšováním kvality prostředí, ve kterém žijí.

Jeho hlavním cílem je podpora rozvoje architektury, urbanismu a stavební kultury. Mimo jiné říká, že při přípravě veřejných staveb by se měly přednostně využívat architektonické soutěže, které jsou předpokladem vzniku kvalitního vystavěného prostředí.

V takové soutěži si zadavatel za pomoci nezávislých odborníků vybírá z množství konkrétních návrhů ten, který nejlépe naplní jeho zadání.

V posledních pěti letech se v Česku konalo přes 200 architektonických soutěží, 22 z nich se týkalo mateřských a základních škol. Aktuálně probíhají další tři soutěže na novostavby základních škol v Brně a Praze.

pozemcích. Postup ne nepodobný tomu za Rakouska-Uherska. Výsledkem bude kromě kvalitní architektury i úspora času a peněz.

Financování je ostatně jedním z největších úskalí vzniku nových školských zařízení. Investiční náklady na výstavbu šestitřídní mateřské školy v současnosti přesáhly hranici sta milionů korun. Dvoustupňová základní škola s paralelními třídami v každém ročníku pak představuje investice v hodnotě téměř tři čtvrtě miliardy korun. Svou roli v tom hrají nejen rostoucí ceny stavebních prací, ale i přísné legislativní požadavky na vnitřní prostředí, které ze škol dělají obdobu menší nemocnice, nebo obecně neúměrně dlouhé a komplikované povolenací řízení. To vše výstavbu prodražuje o desítky procent.

Málokterá obec takovými prostředky disponuje, a proto samosprávy už při přípravě spoléhají na pomoc státu. Jeho role je tedy naprosto klíčová, přitom ten svých možností v dohledu nad kvalitou vystavěného prostředí nijak nevyužívá. Obce a města k pořádání architektonických soutěží nijak nemotivuje a nenabízí ani návod, jak výstavbu škol připravovat efektivněji. O politice architektury se ve veřejném prostoru vlastně vůbec nemluví. Přesto v Česku v posledních letech vznikla a dále bude vznikat řada povedených školských staveb, které však mají jedno společné. Jsou úspěchem jednotlivých osvědných samospráv, které přes všechny překážky touží po kvalitní architektuře, nikoliv výsledkem nějaké celorepublikové strategie.

Autor je architekt, spoluzakladatel platformy CBArchitektura, jež se vloni mj. podílela na přípravě čtyř soutěží v Praze a okolí na mateřskou nebo základní školu.

Sedm výjimečných školek a škol

Kvalitní školu dělají hlavně dobří učitelé. Při vzdělávání je ale důležité také kvalitní prostředí. Podívejte se na některé povedené příklady moderních školských staveb v Česku. Svou architekturou podněcují k aktivitě a kreativnímu myšlení a jsou otevřené i veřejnosti.

Mateřská škola Dolní Břežany

Autor: S.H.S architekti / Vladimíra Holubová, Lukáš Holub, Lubor Sladký

Dokončeno: 2020, **náklady:** 78 mil. Kč

Mateřská škola Dolní Břežany v ulici K Hradišátku je podobně veselá a hravá, jako bývají děti, pro které je určena. Zároveň vychází vstříc častému nároku investorů – požadavku na jednoduchý provozní koncept mateřské školy bez kolizních míst a bezbariérovost. Pod povedenou realizací v obci na kraji Prahy, kde se dobré architektuře nebývale daří, je podepsáno studio S.H.S. architekti. Přízemní školka se nachází na zá-

padním okraji obce, kousek od moderně pojatého hřbitova. Jejím základem je obdélník, v němž jsou provozní místnosti, zázemí dětí a vychovatelek a tři „prsty“ – tubusy, které obsahují herní a pobytové místnosti, pojmenované jednoduše podle použitých barev: fialová, červená nebo oranžová. Tohle rozdělení pak podporuje stoupající hmota tubusů směrem do zahrady, do níž jsou prsty otevřeny velkou prosklenou stěnou.

Díky proskleným stěnám mohou děti přímo z heren vyjít na vnější terasy, do zahrady a k hřištím. Tyto stěny jsou zapuštěny do tubusu tak, aby byl vytvořen krytý přechod mezi interiérovou a exteriérovou částí. Stínění stěn v době přímého slunečního svitu je navrženo vnějšími žaluziemi osazenými na rozhraní stěny a terasy. Když se spustí, mohou učitelky také stmívat prostor heren v době poledního klidu dětí. Do bočních stěn denních místností jsou hravou formou osazena kruhová okna, imitující letící bubliny.

„Snažili jsme se o vytvoření kompaktní hmoty objektu s nestandardním pojetím fasád. Oprostit se od přidavné soustavy pavilonů a propojovacích krčků,“ vysvětluje Lukáš Holub, architekt studia S.H.S. architekti a jeden z autorů návrhu, čím je tento projekt výjimečný a čím se od řady jiných školek odlišuje.

Pro získání dostatečného a především rovnoměrného osvětlení prostoru heren v zadní části a prostor zázemí v hloubce traktu budovy jsou do konstrukce střechy vloženy světlovody. Vnější fasádu objektu pak tvoří obklad z cementovláknitých desek v nepravidelném rastru. Ten je v místech heren na stěnách orientovaných do zahrady řešen jako dvojitá fasáda, skrývající úložné prostory pro hračky, sportovní náčiní a další pomůcky používané při hře dětí, případně jako úložné prostory pro údržbu objektu a zahrady. Zvětšená tloušťka obvodové konstrukce je zároveň využita pro různou hloubku osazení kruhových oken vůči ploše fasády. Tímto řešením vznikají jakési válcové prostory přístupné dětem jak ze strany zahrady, tak z prostoru heren.

Mateřská škola Astra, Klecany

Autor: No Architects / Jakub Filip Novák, Daniela Baráčková

Dokončeno: 2018, **náklady:** 10 mil. Kč

„Žádná dobrá architektura špatnou školu nikdy nezachránila, ale rozhodně má blbář architektura moc vznik dobré školy či školky komplikovat, ne-li znemožňovat,“ říká architekt Jakub Filip Novák ze studia No Architects, spoluautor soukromé Montessori školky Astra v Klecanech. Tu postavili její majitelé prakticky vlastníma rukama a od září 2018 ji vedou, spravují, pečují o zahradu i dům. Do jedné třídy chodí 20 dětí.

Cílem projektu nebylo vyčnívat, ale reagovat na specifickou situaci a zadání. Pokud je něčím unikátní, pak stavebníkem, kterým není veřejný investor ani organizace. „Je to rodina lokálních patriotů, která se rozhodla uskutečnit svůj sen. Na malém trojúhelníkovém pozemku o rozloze 730 m² mezi třemi silnicemi postavili svépomocí školkou a současně malé kulturní centrum,“ přibližuje Novák okolnosti vzniku stavby ve středoevropské obci na pravém břehu Vltavy.

Architektonický návrh studia No Architects byl inspirován více než 100 let starými doporučeními italské pedagogky a lékařky Marie Montessori i moderními školkami ve světě. Nejsilněji je tu cítit princip takzvaného připraveného prostředí. Podle této zásady bývá

prostor uspořádán do koutků, v nichž se často odehrávají skutečné aktivity. Děti zatloukají kladivem opravdové ostré hřebíčky, vaří ve skutečné kuchyňce s plnohodnotným dřezem, sporákem a troubou, pečují o rostliny na zahradě.

Mezi aktivitami si svobodně vybírají, rozvíjejí své vnitřní motivace podle individuálních potřeb. „Děti jsou vedeny k samostatnosti, sebedůvěře. Učí se nalézat vlastní motivační zdroje, namísto aby jen čekaly, co budou dělat ostatní,“ vysvětluje spoluautorka návrhu Daniela Baráčková.

Zatímco v přízemí domu se nachází školka, v patře se samostatným vstupem a multifunkčním sálem se odehrává nejen administrativa a poradenství školky, ale i řada aktivit pro dospělé, třeba cvičení. Školka tak od svého otevření slouží jako malé kulturní centrum.

Podle Nováka je tato realizace důkazem, že když to zvládne soukromník na zahradě, jistě může i obyčejná obec mít v architektuře školky vyšší ambice než si jen odškrtnout kapacity. „Autoři se nebáli volit typologii, která v sídelní kaši vytváří maják, dům identifikuje jako něco odlišného, co vzbudí zvědavost a co si i děti zapamatují.“

Nový pavilon ZŠ a ZUŠ Líbeznice

Autor: Grulich architekti / David Grulich

Dokončeno: 2019, **náklady:** 188 mil. Kč

Nový pavilon základní školy v Líbeznici vzešel z architektonické soutěže. Stojí na okraji zástavby při výjezdu ve směru na Měšice. „Objekt kruhového tvaru navazuje na započatý koncept celého areálu, v němž se v hojně míře vyskytuje oblouková a kruhová geometrie – pavilon Rondel prvního stupně základní školy od studia Projektil, dopravní hřiště, bludiště v parku. Poloha nového pavilonu umožňuje těsné provozní propojení mezi všemi třemi budovami školy, které je kvůli ekonomičnosti řešeno exteriérově,“ nastiňuje kontext autor návrhu David Grulich.

Za jeho přednost považuje architekt absenci vyšších pater a z toho vyplývající těsné vizuální i fyzické propojení s parterem, trávou, stromy a keři. A také páteřní chodbu, která díky kruhovému tvaru nemá konec ani začátek. Odpadají tak podle něj pocitově nepříjemná slepá ramena a konce s malým využitím ze standardních typů škol.

„Zadavatel kladl důraz především na kvalitu a udržitelnost nejenom stavby, ale i výuky. Učebny jsou řešeny velikostně nadstandardně, aby mohly plnit zároveň funkci odpoledních družin – s tím se pojí i nadstandardní rozsah úložných prostor. Tento požadavek je prozřívavý z důvodu celkové vytiženosti prostor v průběhu dne a ekonomičnosti návrhu,“ říká Grulich. Dost ojedinělý je potom fakt (a zároveň požadavek obce), že návrh budovy umožňuje do budoucna celkem jednoduchou změnu na jinou funkci, například domov pro seniory.

Architektura stavby výrazně vychází z vnitřního provozu, náplně budovy, bezbariérovosti, energetické šetrnosti a hlavně z citlivého zakomponování do území. Základem je přízemní kruho-

vá stavba s atriem a vloženou kruhovou jídelnou. Ze západní strany objekt přechází v terénní vlnu a využívá stávajících rozdílných výškových úrovní. Vzhledem k malé výšce pavilonu zůstává hlavní historická budova dominantou celého areálu.

Provozně je objekt rozdělen na dva základní celky – hlavní vstup se šatnami, centrální chodbou, učebnami a zázemím pro pedagogický sbor a dále na část objektu v návaznosti na terénní vlnu, do které je orientován provoz kuchyně a kruhová jídelna. Pavilonem prochází chodba jako „páteř“ celé budovy, na kterou jsou navázány jednotlivé prostory orientované buď do atria, nebo vně kruhu do parku. Venkovní atrium uprostřed objektu umožňuje volný pohyb dětí.

Základní škola Vřesovice

Autor: Public Atelier / Jiří Markevič, Fúuze / Jaroslav Sedlák

Dokončeno: 2019, **náklady:** 33 mil. Kč

Malotřídní škola ve Vřesovicích pro žáky první až páté třídy je v areálu barokní fary a farního statku. Když se před lety dohodla obec s církví na převodu těchto objektů do jejího majetku, měla církev přání, aby obec nenechala celý soubor zchátrat a aby jej využívala k bohu libému účelu. Proto od roku 2013 slouží hlavní objekt fary jako škola a o dva roky později byl v přízemí dvou hospodářských křídel zřízen denní stacionář s kuchyní a jídelnou, které využívají i školáci.

Návrh studií Public Atelier a Fúuze kladl důraz na propojení jednotlivých částí. Architekti nechtěli potlačit historickou hodnotu komplexu, ale zároveň se snažili docílit toho, aby se zde uživatelé školy i stacionáře cítili společně příjemně a svobodně užívali veškeré jeho části.

„Nově vkládané i původní historické objemy se vzájemně prolínají, nicméně jsou od sebe jasně rozpoznatelné. Historické části sjednocuje klasická omítková fasáda, červená střecha z bobrovek a měděné klempířské prvky. Jednoduchý kubický tvar, hladký povrch a výrazná barevnost naopak charakterizují části nové,“ popisují projekt jeho autoři, architekti Jiří Markevič a Jaroslav Sedlák.

Prostorové řešení školy, mísení a propustnost výukových prostor jsou hlavní vklad obou autorů. A tak navrhli školu, která nemá děti svazovat. Důležitým momentem celého návrhu se staly hravost a svobodný pohyb. „Chybí zde dominantní, pro Česko typický prvek chodby rozdělující děti do učeben za neprůhlednými dveřmi. Přirozeně zde dochází k prolínání výukových prostorů, což je podpořeno i průhledností mezi všemi prostory,“ popisují autoři. Moderní škola v jejich pojetí nemá striktně definovaný omezený způsob užívání, ale naopak nabízí možnosti.

Základní škola Komenského, Říčany

Autor: Rusina Frei / Martin Rusina, Martin Frei

Návrh: 2017

Říčany vyhlíží novou základní školu, která vzešla z otevřené architektonické soutěže konané v roce 2017. Porotu tehdy mimo jiné přesvědčila jasnost a čistota urbanistického řešení celého Komenského náměstí a protažení Chelčického ulice až k parkové části náměstí.

„Na školu je zpracován podrobný prováděcí projekt. V současné době město Říčany řeší financování a připravuje se na vypsání výběrového řízení na dodavatele stavby,“ vysvětluje spoluautor vítězného návrhu Martin Rusina z architektonické kanceláře Rusina Frei.

Na navržené budově je unikátní především konstrukce. „Velký důraz byl při návrhu kladen na udržitelnost výstavby. Bude se jednat o největší dřevěnou školní budovu v Česku, navíc v pasivním standardu. Montovaná dřevostavba umožňuje díky vysokému podílu prefabrikace zkrátit dobu výstavby a snížit tak její nepříjemné dopady na hustě zastavěnou oblast. Dřevo v sobě také váže

vysoké množství CO₂, což je z hlediska dlouhodobé ochrany klimatu významné plus,“ popisuje architekt Rusina.

Pozemek pro školu se nachází v modernější části centra Říčan, v sousedství gymnázia a domu pro seniory, ale také v bezprostřední blízkosti bytových domů z různých stavebních období. Nová škola doplní chybějící část Komenského náměstí, na němž by měl v souvislosti s výstavbou školy vzniknout nový veřejný park.

Protože se jedná o velkou stavbu, je škola rozdělena na samostatně stojící školní budovu a tělocvičnu, mezi kterými probíhá nově vzniklá ulice. Obě budovy jsou spolu propojeny podzemní chodbou. Tělocvična, doplněná o venkovní sportoviště, tak může sloužit veřejnosti i mimo dobu vyučování. Kvůli lepší pěší propustnosti území byla plocha školního areálu omezena na nezbytné minimum a školní dvůr i zahrada se nacházejí na terasách a střechách školní budovy. „Naši

snahou bylo, aby škola působila sympaticky a otevřeně. Proto jsme například prosklenou jídelnu umístili do přízemí v nároží nové budovy, kde bude mít přímý kontakt s parkem,“ dodává Rusina.

Škola má podle něj nad rámec běžného standardu umožňovat i jiné než tradiční způsoby frontální výuky. Její vnitřní řešení je proto postaveno na jednoduchém provozu, kde se tradiční učebny otevírají do velkorysejších pobytových prostor, nahrazujících dříve běžné školní chodby. Tyto haly mohou sloužit i k individuální nebo neformální výuce. Kde je to možné, jsou haly doplněny o respiria, venkovní učebny a terasy.

Inzerce

EK014323

KUCHYNĚ
gorenje

Technologie provázané
kulinářskou fantazií

**Sleva
-25%**
na kuchyňský
nábytek

Základní škola Amos, Psáry, Dolní Jirčany

Autor: SOA architekti / Ondřej Píhrt, Štefan Šulek, Ondřej Laciga

Dokončeno: 2019, **náklady:** 420 mil. Kč

Výrazná silueta nové základní školy na okraji obce Dolní Jirčany připomíná vesnická hospodářská stavení. Navzdory své velikosti (zastavěná plocha 3834 m²) není areál od studia SOA architekti v konfliktu se stávající zástavbou a jejími přirozenými centry. Budova, navržená v pasivním energetickém standardu, a její vstupní prostranství ukončují urbanistickou osu vedoucí k návsi a dávají jí potenciál živé obecní komunikace.

Zřizovatel se rozhodl jít cestou architektonické soutěže, jedné z prvních svého druhu. „Vyslal tím signál, že základní škola je veřejná budova přesahující svým významem do života celé komunity, a v tomto smyslu formuloval i zadání,“ upozorňuje na výjimečnost projektu jeden z jeho spoluautorů, architekt Ondřej Píhrt. Pro něj a jeho kolegy to byla výzva k přemýšlení o podobě moderní školy, příležitost k odpoutání se od stereotypů zažitých z mládí. „Chtěli jsme vymyslet školu, do které bychom rádi posílali vlastní děti, a tak nějak jsme cítili, že vlastní zkušenosti a školní skripta k tomu stačit nebudou,“ dodává Píhrt. Začali se tedy zajímat o moderní způsoby výuky a jim odpovídající dispoziční uspořádání škol a výsledkem byl návrh klastrové školy s centrálním setkávacím prostorem v podobě multifunkční jídelny s venkovní terasou.

Interiér školní budovy navrhli architekti jako volně plynoucí prostor vytvářející přirozeně ohraničené zóny s rozdílnou mírou intimitu podle plánovaného využití, tzv. learning landscape. Moderní škola má totiž podle nich kombinovat místa pro soustředěnou individuální práci, práci ve skupinkách i místa pro

relaxaci a pohyb. Budova slouží rovněž jako zázemí pro mimoškolní aktivity, čemuž odpovídá i členění interiéru s důrazem na kvalitní společné prostory.

Srdcem školy je dvoupodlažní multifunkční prostor jídelny umístěný v centrálním objektu a volně navazující na vstupní foyer. Díky důmyslnému dispozičnímu uspořádání je možné jídelnu přeměnit na auditorium s jevištěm v přílehlé malé tělocvičně, které se do prostoru otevře velkým portálem ve stěně. Místo pro setkávání poskytuje i přílehlá venkovní terasa s pobytovým schodištěm, jež zároveň rozšiřuje výukový prostor odborných učeben v přízemí. Tělocvičny se zázemím, umístěné v severozápadní části centrálního objektu, potom společně s venkovními sportovišti představují další prostory umožňující široké mimoškolní využití.

Výukové prostory jsou umístěné v přílehlých křídlech budovy. Dispoziční uspořádání je založeno na principu klastrů složených ze dvou až tří kmenových učeben seskupených kolem společné centrální haly. Díky vizuálnímu propojení učeben s halou vzniká jasně ohraničený variabilní prostor pro výuku v mnoha formách. Klastry jsou vertikálně propojené pobytovými schodišti, každý má vlastní barevnou identitu a přístup na venkovní terasu.

Důležitá pro celkový charakter interiéru je práce se dřevem. Je použito jako konstrukční materiál nad vstupním vestibulem a jídelnou, na obkladech stěn a nábytkových vestavbách, parapetech i fasádě a dodává škole hřejivou a domácí atmosféru. Tu podporuje i orientační systém založený na principu dětské kresby.

Přístavba Katolického gymnázia v Třebíči

Autor: Ateliér Tišnovka / Miloš Klement, Petr Todorov

Dokončeno: 2019, **náklady:** 50 mil. Kč

Brněnský Ateliér Tišnovka dostal v roce 2016 od Biskupství brněnského jasné zadání. Investor požadoval rozšířit stávající prostory Katolického gymnázia v Třebíči o nové specializované učebny, laboratoře a kabinety: biologie, chemie, fyziky, matematiky, počítačů a jazyků.

„Přístavba gymnázia je intervencí do stávajícího areálu školy, který se nachází v budovách bývalého kapucinského kláštera v Třebíči-Jejkově, tedy v blízkém sousedství historického jádra města. Prostorový kontext byl narušen v období socialismu jednak stavbou zimního stadionu bez odpovídajícího měřítka v těsné blízkosti kvadratury, jednak necitlivými zásahy přímo v areálu kláštera. Proto jsme se snažili maximálně uhájit a podpořit zachovalé urbanistické a architektonické charakteristiky navazujícího historického celku,“ vysvětluje okolnosti zakázky spoluautor realizace, architekt Petr Todorov.

Nová budova nahradila jednopodlažní provizorní křídlo bývalých dílen přístavba směr budov historické kvadratury, na severní straně vytváří vnitřní

nádvoří pro relaxaci a oddych studentů s návazností na venkovní učebnu. Dvouraktové dispoziční schéma otevírá v prvním patře prosklené respirium do nádvoří, ve druhém patře je chodba orientována do otevřené terasy. Učebny, laboratoře a kabinety jsou řazeny podle konkrétních požadavků školy.

Vlastní budova je postavena z kombinovaného systému nosných stěn z keramických bloků, železobetonových sloupů a stropů. Výběr použitých materiálů je záměrně podřízen koncepční dvojrozměrnosti: disponují současným charakterem a zároveň v sobě obsahují potenciál dialogu s místem. V exteriéru je použita světlá vápenná omítka na korpusu domu, vláknocementové šablony na střeše, vymývaná teraco na soklu, hliníková okna a šedě lakovaná ocel na zámečnických prvcích. Kamenné zidky, vyrovnávající terénní rozdíly, jsou ze skládané rosické ruly. V interiérech je použito světlé broušené teraco na chodbách a dubové parkety v učebnách a kabinetech. Dveře, průhledy do učeben a vestavěný nábytek jsou z javorového dřeva.

Pěkná zahrada téměř bez práce? Ano, ale musí se promyslet před startem

Každá zahrada vyžaduje údržbu. Ta se dá ovšem snížit na nezbytně nutné činnosti, aniž by to mělo vliv na její vzhled. Myslet dopředu se vyplácí. Důležité je vnímat specifikum místa, jeho silné a slabé stránky a na základě toho volit ty správné rostliny, třeba takovou bobkovišeň.

Je jedno, zda jde o zahradu vesnickou, s výhledem na Pražský hrad či úzký pruh zeleně u řadového domu v některém z městských satelitů. Ideál spousty lidí je stejný – zahrada, která se udržuje sama, není na ní žádná práce. Netřeba sekat trávu, vytrhávat plevel, zalévat rostliny, natož neustále řešit tvarování živého plotu či zastříhávání růží. Ti, kteří rádi relaxují s hráběmi a rukama zabořenýma do hlíny, musí při této představě minimálně kroutit hlavou.

Špatnou zprávou pro ty, kteří nejraději relaxují nicneděláním, je, že bezúdržbová zahrada prostě neexistuje. Vždy je nutné do ní nějakou energii dát a starat se o ni. To, jak ta energie bude velká a kolik mozolů a starostí zeleň u domu majiteli přinese, záleží na krocích, které podnikne hned v samém začátku.

Neplatíte za zahradu dvakrát

Nejméně údržbová zahrada je ta, která je od začátku navržena správně. Respektuje dané místo a jsou v ní zvoleny takové prvky a rostliny, které jsou ideální s ohledem na půdu, světlo, klima a povětrnostní podmínky. Jejich správná volba je pak zárukou toho, že zahrada bude co nejméně náročná na údržbu.

„Když si ale dáte například do zahrady růže a máte zahradu ve stínu, budete s nimi mít vždy trápení. Budete je mít napadené, nepokvetou. Pokud do zahrady, která je ve stínu, dáte kapradiny a hosty, bude bezúdržbová, protože poroste sama s minimálním vstupem energie,“ vysvětluje zahradní architekt Michal Nováček z Atelier D.V.A.

Podle něj je pravidlem číslo jedna dobře odhadnout stanoviště a vytvořit zahradu takovou, která v místě poroste. Tedy nesnažit se do ní za každou cenu vsadit rostliny, které se majiteli líbí, ale pro dané místo nejsou vhodné. „Já osobně mám zahradu, která je ve stínu, a vím, že celoživotně v ní budu bojovat s trávníkem. Na něj je v ní příliš tma a já vím, že ho nikdy nebudu mít hezký, protože tam holt nesvítí slunce,“ říká Michal Nováček.

Při zakládání zahrady je vhodné si promluvit s někým, kdo tomu rozumí. Je určitě rozumnější se na zahradní firmy a architekty obrátit rovnou než s nimi řešit až problémy a opravovat chyby, které laik většinou udělá a tím za zahradu zaplatí dvakrát. Důležité je vidět přednosti a specifika místa, které se má zkultivovat. Co na něm poroste, co nikoliv a co poroste, ale bude si žádat velmi náročnou péči. Třeba v případě jílovité půdy se musí zvolit rostliny, které snášejí vlhko u kořenů. „Když budete mít zahradu se zásaditým pH, nebudete v ní pěstovat rododendrony, protože ty potřebují mít kyselou půdu,“ přidává další z tipů architekt Nováček.

Než se začnou sázet rostliny, měla by se provést alespoň základní analýza půdy. Tedy vzít si rýč, udělat si sondu a podívat se, jakou má zem strukturu. „Zda se rozspývá, zda je v ní písek, jestli je v ní jíla, zda je vlhká, jestli voná, nebo naopak zda páchne,“ říká Nováček a dodává: „Dobrá půda krásně voní. Je hezká, sypká, rozpadá se. Je ale spousta městských prostorů, kde zem je mrtvá.“

Trávník, kamínky, nebo „nadivoko“?

Bezúdržbovost zahrady závisí na tom, co se v ní udělá na začátku správně. To jsme psali již v úvodu, ovšem jestli to o něčem platí, pak stoprocentně o trávníku. I tady je nutné se zabývat tím, jaká je kvalita půdy. „Pokud ho hned na začátku založíte do podmáčeného prostoru, protože jste ho dobře neoddrážovali, nebude se mu dařit. Bude vám zahnívát, bude špatný, řídký. Můžete ho pak hnojit a sekat, jak budete chtít, ale stejně nikdy nebude dobrý, protože jste to na začátku udělali špatně,“ varuje před jednou z častých chyb Nováček.

Nejvíce se majitelé zapotí u anglického trávníku, který je nutné pravidelně sekat. Sice existují robotické sekačky, ale ty se osvědčují především na rovných plochách, kde jim nestojí v cestě moc překážek.

Tipy pro časově vytížené zahradní lenochy

1. Zvolte zahradu „nadivoko“

Keře prorůstající do sebe, pod nimi správné trvalky a to vše zarostlé do jedné plochy. Tyto divoké části zahrady budou dělat radost nejen svými téměř nulovými nároky na péči, ale také svým designem.

2. Od náročných rostlin ruce pryč

Skalničky a letničky nejsou vhodnou volbou. Čas vyžadují například levisee, koniklece, ale i tolik oblíbené růže. Kombinace stálezelených rostlin, jako je bobkovišeň či tis, jsou naopak pro zahradu téměř bez práce ideální. S každou rostlinou by měl majitel přemýšlet i o tom, jak bude vypadat za 20 let, aby ho magnolie či platany jednou nevytlačily i z domu.

3. Nebojte se položit plastový trávník

Pro mnoho lidí je umělý trávník něco nepředstavitelného, pro časově vytížené majitele může být naopak skvělým řešením. Hodí se zvláště pro malé plochy a ocení ho také rodiny s dětmi neustále toužícími po tom, hrát na zahradě míčové hry.

4. Osadte velké travnaté plochy

Správně osázené záhony mohou být na údržbu méně náročné než velké travnaté plochy, zvláště pokud mají být husté a krásně zelené.

5. Správně rozvrhněte zahradu

Do ucelených skupin je vhodné sdružovat trvalky a traviny, zatímco stromy a keře by se měly vysazovat samostatně či v menších skupinách. Správné osázení záhonů navíc zamezí neustálému šíření plevelů.

6. Poohlédněte se po moderních technologiích

S moderní zahradou se pojí řada moderních materiálů a technologií. Práci velmi usnadní například robotické sekačky. Současné typy se ale spíše hodí na rovné povrchy, na kterých není moc překážek. Na náročnější části zahrady budete muset zapojit svůj vlastní pohon. Oblíbené jsou také automatické zavlažovací systémy. Automatickou závlahu si nezapomeňte pořídit také do skleníku. Mnoho práce v něm ušetří také automatické otvírače oken.

7. Zapomeňte na zahradní jezírko

Zahradní jezírko vyžaduje pravidelnou údržbu, zahrnující péči o vodu, rostliny, ryby. Musí se čistit filtrace, odstraňovat bahno, hlídat pH. Téměř bez práce jsou naopak brouzdaliště pro ptáky.

8. Mulčujte

Mulčovací kůra sníží množství péče o zahradu. Zabraňuje pronikání plevelů, chrání rostliny a zadržuje vlhkost. Není tedy nutné tak často zalévat. Před použitím mulče je dobré si zjistit, zda je pro pěstované rostliny vhodný. Třeba mulče z drcené kůry vytvářejí kyselejší pH půdy a to nesvědčí listnáčům.

9. Nepřehánějte to s věcmi i láskou

Lidé často dělají chyby, které nakonec vedou k tomu, že se stanou otroky své zahrady. Jedním z pravidel je „méně je více“. Tedy nedávat na zahradu vše, co vypadá krásně v zahradnickém centru, či nepřepřehňovat ji exotickými rostlinami jen pro získání statusu důležitosti. Velkou chybou je také nedočkavost. „Když člověk rostliny pořád hnojí, pořád je podpírá, rostlina to nakonec vzdá, protože je to na ni moc,“ říká Michal Nováček.

Další z možností může být kvetoucí louka. Ta se sekat téměř nemusí, ovšem zvláště na začátku vyžaduje velké množství práce. Jednodušší je založit si trávník. „Kvetoucí louka je krásná, ale pokud máte 80 metrů trávníku, nemá smysl dělat louku, protože se na ní nemůžete volně pohybovat. Louka potřebuje vykvést, vysemenit se, posekat. Je to krásný koníček, ale je to více práce a trvá to nějakou dobu, než se zapěstuje,“ vysvětluje Michal Nováček.

Nejméně náročná zahrada je ta, která je divoká. Keře prorůstají do sebe, mezi nimi jsou vysázeny trvalky tvořící jeden celek. Pak už se jen seká trávník a jednou za čas se přistříhnou listy. Zahradníkům pomáhá i mulčovací kůra, kdy se záhony mulčují deseticentimetrovou vrstvou.

„Práci si také ulehčíte, když se vyhnete tipům zahrady, jako je alpinum, tedy skalničkám. Pokud nechcete v zahradě trávit příliš mnoho času, nedoporučoval bych sázet levise a koniklece. Také bych se vyhnul záhonům s růžemi či letničkovým zákonům. Naopak bych volil kombinaci stálezelených rostlin, jako je bobkovišník, tis,“ dále radí Nováček.

Pokud majitel nechce v zahradě trávit příliš času práci, měl by se zamyslet nad tím, jestli nedá přednost kamínkům. „Pokud bydlíte v řadovém domě a chcete mít bezúdržbovou zahradu, doporučil bych vám nemít trávník. Spousta zákazníků v řadových domech už místo trávníku má

Co nejméně práce je na takové zahradě, která respektuje charakter místa. Pro zahradu ve stínu budou vhodné kapradiny a hosty, zatímco růže v ní budou přinášet majitelům jen starosti.

kačírek, popřípadě štěrky. Je to esteticky velmi hezké, a když tam nasázíte i správné keře, bude vám dělat zahrada parádu celý rok,“ říká Vladislav Schmidt ze společnosti Zahrady Šnek, která provádí realizace a údržby zahrad.

Samotnou kapitolou jsou vodní plochy. Na investice náročná zahradní jezírka a biotopy jsou také velice pracné na údržbu. O jezírko se majitelé musí celoročně starat – čistit filtraci, hlídat, aby nedocházelo k nadměrnému bujení řas, čistit bahno z jeho dna, odstraňovat odumřelé rostliny, sledovat hodnoty pH. Vodních prvků se ale časově vytížení majitelé vzdávat nemusí. „Pro ně a pro lenochy jsou vhodná brouzdaliště a pítka pro ptáky. Rád dávám na zahradu velký krásný kamenný prvek, do kterého se naleje voda. Vy pak koukáte z obývacího pokoje přes terasu, jak se vám v té vodě brouzdají ptáci,“ vypráví Nováček.

Velmi náročné je založit zeleň v satelitu

Začátky bývají těžké. Horší to mají ale vlastníci novostaveb než ti se starou zahradou po svých prarodičích. „Když zdědíte starou zahradu, je to jednodušší práce než ji udělat někde v satelitu. Jen než se v něm zbavíte plevelů. Jedná se většinou o holou zem, těsně po stavbě, po které rok jezdila těžká technika a do té země se dostala i spousta chemie. Ve starém sadu, kde byla zem v klidu, zatravněná, nejsou v ní žádná semena plevelu, se zahrada zakládá výrazně jednodušeji. V satelitu musíte dát minimálně 25 centimetrů nové ornice a nějakou hezkou zem do jam ke stromům,“ říká Michal Nováček.

Práci usnadní zavlažování. Na to je ale dobré myslet hned při budování zahrady. „Když se realizuje nová zahrada u novostavby, někteří zákazníci nechtějí automatický závlahový systém. Já to chápu, protože pro někoho to může být spousta peněz, ale po čase si uvědomí, že to byla chyba a pak se tam musí dodatečně instalovat, a to stojí víc peněz,“ vysvětluje Vladislav Schmidt, proč je dobré neztrácet čas se zaléváním zahrady od samého začátku.

Kdo chce mít náročnou zahradu, ale nechce se o ni starat, může se obrátit na některou z odborných firem. Zájem lidí o takovou službu stoupá. „Lidé nemají čas se o zahradu starat, ráno jdou do práce, večer z ní přijdou a chtějí si užít zbytek dne na zahradě s dětmi a domácím mazlíčkem. Ne si vzít sekačku nebo plít záhony a stříhat keře. Další věcí je, že většina lidí ani nemá techniku a vybavení na údržbu zahrady nebo jim vadí, že je ze zahrady spousta nepořádku, který se rozkládá a zapáchá,“ popisuje Vladislav Schmidt to, jak i zápach z tlející trávy bývá často důvodem, proč se lidé obrací na zahradníky.

Kolik majitel zahrady profesionální firmě za údržbu zaplatí, záleží na celé řadě faktorů, které souvisejí s velikostí zahrady, její náročností, ale i její vzdáleností od zahradníka. „Každá zahrada je jiná a každý zákazník chce něco jiného. Proto je i cena vždycky jiná. Můžete zaplatit za údržbu dva tisíce korun, ale můžete za ni dát i osm tisíc,“ říká Schmidt.

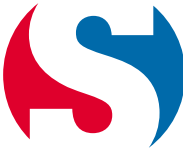
sinclair

TOTO LÉTO BUDE VAŠE!

Již nyní se připravte na horké léto a využijte výhodné nabídky klimatizační techniky Sinclair v síti certifikovaných partnerů po celé ČR.

Rychlá instalace a prodloužená záruka 5 let u autorizovaných partnerů, spolehlivý a kvalitní záruční a pozáruční servis.

PRO VÍCE INFORMACÍ K ŠIROKÉ NABÍDCE MODERNÍ
KLIMATIZAČNÍ TECHNIKY SINCLAIR VE VAŠEM REGIONU
VOLEJTE BEZPLATNOU LINKU SPOLEČNOSTI
SINCLAIR GLOBAL GROUP 800 100 285
SINCLAIR-SOLUTIONS.COM | INFO@SINCLAIR-SOLUTIONS.COM

sincloir
KLIMATIZAČNÍ
A TEPELNÁ TECHNIKA

IDEÁLNÍ ŘEŠENÍ PRO VAŠI KOUPELNU

Lineární žlaby

Lineární žlaby jsou moderním bezbariérovým doplňkem sprchových koutů. Díky široké škále pevných nerezových mřížek a snadné údržbě při čištění, získáte dokonalou harmonii prostoru a bezpečí při sprchování. Samozřejmostí jsou náhradní díly. **Jsme česká firma s více než třicetiletou tradicí.**